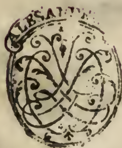
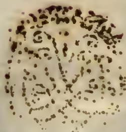

UNIVERSITARIA
BIBLIOTECA
ALESSANDRINA
ROMA
62

Io. Batta Gaulli delin.
Arnoldo Van Westerhout sculp.

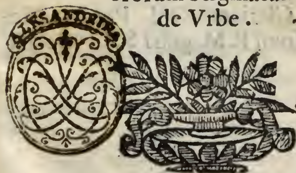

VITA
S. FRANCISCI
A' DIVO
BONAVENTVRA

Cælesti stylo, & eloquentia composita,

Ac primo Typis tradita nunc è tenebris, in quibus diù latuit publicæ luci, & vtilitati restituta zelo, & opera Confratrum Sacrorum Stigmatum de Vrbe.

ROMÆ, Typis Reu. Cam. Apost. 1686.

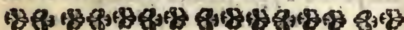
Superiorum permissu.

Ex Legato Josephi Campani. J.V.D.

Imprimatur.

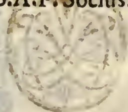
Si videbitur Reuerendiſs. P.Magiſtro Sac. Palatij Apoſtolici.

I. de Angelis Archiep. Vrbin. Viceſgerens.

Imprimatur.

Fr. Ioſeph Clarionus Ord. Præd. ac Reuerendiſsimi P. Magiſtri S.A.P. Socius.

SERAPHICE PATER.

VM humanæ conditionis fragilitas prona sit semper ad malum, necesse est, vt Nos certis quibusdam, & præordinatis Diuina Pietate, ac Prouidentia temporibus Sanctorum Virorum vitam, vel præsentem oculis intuentes, vel præteritam, & à maioribus Nostris conscriptam legentes, eorum virtutibus, & exemplis mores nostros componamus, & ad Christianæ disciplinæ, & Euangelicæ perfectionis regulam reformemus. Quamobrem Sanctissime Præceptor Noster mirabilis Vita tua à Diuo Bonauentura olim in lucem ædita, & hactenùs paucis cognita, ac in obliuione sepulta, nunc per Nos typis redditur, & iterum publico bono rediuiua prodit in lucem, eamque tibi dicamus, & offerimus, hoc est, Te Tibi imò, quod verius est, toti Orbi Christiano Te reddimus, eo consilio, & voto, vt ex imitatione non minus, quam ex lectione Vitæ tuæ

in

in omnium fidelium cordibus ſpiritus tuus reuiuiſcat, & quæ tepeſcit in Chriſtianis pectoribus Charitas exardeſcat. Nobis autem, quos Sacrorum tuorum Stygmatum cultus in hunc cœtum tuo Nomini deuotum congregauit, & quibus tuæ protectionis, tuique amoris pretioſum pignus, tuum ſanguinem in Eccleſia noſtra venerandum tradidiſti. Nobis præcipuè pateant tua viſcera per tua vulnera, ex quibus ſentiamus egredi ignita iacula Diuini Amoris, quo inflammentur corda noſtra, & qui lateat quidem ſub cinere humilitatis ad cuſtodiam, ſed luceat proximo noſtro ad exemplum, vt digni filij tui per Charitatem, & humilitatem in Terris effecti, conſortes gloriæ tuæ fieri mereamur in Cœlis.

Humillimi, & Deuotiſſimi filij tui

Confratres Sacrorum Stygmatum.

PROLOGVS.

Incipit legenda maior composita per S. Bonauenturam de Vita Beati Patris nostri Francisci.

PPARVIT gratia Dei Saluatoris nostri diebus istis nouissimis in seruo suo Francisco omnibus verè humilibus, & sanctæ paupertatis amicis: qui superaffluentem in eo Dei misericordiam venerantes: ipsius erudiuntur exemplo, impietatem, & sæcularia desideria funditus abnegare, Christo conformitèr viuere, & ad beatam spem desiderio indefesso sitire. In ipsum namque vt verè pauperculum, & contritum: tanta Deus excelsus benignitatis condescensione respexit, quod non solùm de mundialis conuersationis puluere suscitauit egenum: verùm etiam euangelicæ perfectionis professorem, ducem, atque præconem effectum, in lucem dedit credentium: vt testimonium

perhibendo de lumine, viam lucis, & pacis ad corda fidelium Domino præpararet. Hic etenim quasi ſtella matutina in medio nebulæ, claris vitæ micans, & doctrinæ fulgoribus, ſedentes in tenebris, & vmbra mortis irradiatione præfulgida direxit in lucem, & tanquam arcus refulgens inter nebulas gloriæ, ſignum in ſe dominici fœderis repræſentans, pacem, & ſalutem euangelizauit hominibus, exiſtens & ipſe Angelus veræ pacis; ſecundùm imitatoriam quoque ſimilitudinem præcurſoris deſtinatus: à Deo: vt viam parans in deſerto altiſſimæ paupertatis tàm exemplo, quàm verbo pœnitentiam prædicaret: primùm ſupernæ gratiæ præuentus donis; dehinc virtutis inuictæ adauctus meritis prophetali quoque repletus ſpiritu: necnon & Angelico deputatus officio: incendioque Seraphico totus ignitus: & vt vir ierarchicus curru igneo ſurſum vectus: ſicut ex ipſius vitæ decurſu luculentèr apparet: rationabilitèr comprobatur veniſſe in ſpiritu, & virtute Eliæ. Ideoquè alterius amici ſponſi Apoſtoli, & Euangeliſtæ Ioannis vaticinatio-

natione veridica ſub ſimilitudine Angeli aſcendentis ab ortu Solis, ſignumque Dei viui habentis aſtruitur non immerito deſignatus. Sub apertione namque ſexti ſigilli vidi: ait Ioan. in Apocalipſi alterum Angelum aſcendentem ab ortu Solis habentem ſignum Dei viui. Hunc Dei nuncium amabilem Chriſto: imitabilem nobis, & admirabilem Mundo: ſeruum Dei fuiſſe Franciſcum indubitabili fide colligimus, ſi culmen in eo eximiæ ſanctitatis aduertimus, qui inter homines viuens imitator fuit puritatis Angelicæ, qua & poſitus eſt perfectis Chriſti ſectatoribus in exemplum. Ad quod quidem fideliter ſentiendum, & piè non ſolùm inducit officium, quod habuit vocandi ad fletum, & planctum: caluicium, & cingulum ſacci, ſignandique thau ſuper frontes virorum gementium, & dolentium ſigno pœnitentialis crucis, & habitus cruci conformis: verùm etiam irrefragabili veritatis teſtificatione confirmat ſignaculum ſimilitudinis Dei viuentis, Chriſti videlicèt Crucifixi, quod in corpore ipſius fuit impreſſum: non per naturæ virtutem, vel inge-

nium artis, sed potiùs per admirandam potentiam spiritus Dei viui. Ad huius tàm venerabilis viri vitam omni imitatione dignissimam describendam: indignum, & in sufficientem me sentiens: id nullatenus attentassem nisi me fratrum feruens incitasset affectus generalis quoque Capituli concors induxisset instantia, & ea quam ad Sanctum Patrem habere teneor deuotio compulisset: vtpotè qui per ipsius inuocationem, & merita in puerili ætate sicut recenti memoria teneo à mortis faucibus erutus, si præconia laudis eius tacuero sceleris timeo argui: vt ingratus. Est & hæc penès me causa præcipua hunc assumendi laborem, vt ego qui vitam corporis, & animæ à Deo mihi conseruatam recognosco per ipsum, & virtutem eius in me ipso expertus agnoui: vitæ illius virtutes actus, & verba quasi fragmenta quædam partìm neglecta, partimque dispersa: quamquam plenè non possem: vtcumque colligerem, nè morientibus ijs, qui cum famulo Dei conuixerant, deperirent. Vt igitur vitæ ipsius veritas ad posteros transmittenda certiùs mihi constaret,

ſtaret, & clariùs: adiens locum originis: conuerſationis, & tranſitus viri ſancti cum familiaribus eius adhuc ſuperuiuentibus collationem de ijs habui diligentem, & maximè cum quibuſdam, qui ſanctitatis eius, & conſcij fuerunt, & ſectatores præcipui, quibus propter agnitam veritatem, probatamque virtutem fides eſt indubitabilis adhibenda. In deſcriptione autem eorum, quæ per ſeruum ſuum Deus dignantèr effecit: curioſum ſtyli ornatum negligendum eſſe putaui, cùm legentis deuotio plus ſimplici ſermone, quàm phalerato proficiat. Nec ſemper hiſtoriam ſecundùm ordinem temporis texui propter confuſionem vitandam, ſed potiùs ordinem ſeruare ſtudui magis aptæ iuncturæ, ſecundùm quod eodem peracta tempore diuerſis materijs, vel diuerſis patrata temporibus eidem materiæ congruere videbantur. Initium autem vitæ ipſius progreſſus, & conſumatio quindecim diſtincta Capitulis deſcribuntur inferius annotatis.

Agitur enim primò de conuerſatione ipſius in habitu ſæculari.

Secundò, de perfecta conuersione eius ad Deum, & de reparatione trium Ecclesiarum.

Tertiò, de institutione Religionis, & approbatione Regulæ.

Quartò, de profectu Ordinis sub manu ipsius, & confirmatione Regulæ priùs approbatæ.

Quintò, de austeritate vitæ, & quomodo creaturæ præbebant ei solatium.

Sextò, de humilitate, & obedientia, & de condescensionibus diuinis sibi factis ad nutum.

Septimò, de amore paupertatis, & mira suppletione defectuum.

Octauò, de pietatis affectu, & quomodo ratione carentia affici videbantur ad ipsum.

Nonò, de feruore charitatis, & desiderio martyrij.

Decimò, de studio, & virtute orationis.

Vndecimò, de intelligentia scripturarum, & spiritu prophetiæ,

Duodecimò, de efficacia prædicandi, & gratia sanitatum.

Deci-

Decimotertiò, de ſtigmatibus ſacris.

Decimoquartò, de patientia ipſius, & tranſitu mortis.

Decimoquintò, de Canonizatione, & tranſlatione ipſius. Poſtremò de miraculis poſt tranſitum eius fælicem oſtenſis aliqua ſubnectuntur.

Explicit Prologus.

CAPVT I.

De conuerſatione eius in habitu ſeculari.

Incipit Vita Beati Franciſci. Et primo de conuerſatione eius in habitu ſeculari.

VIr erat in ciuitate Aſſiſij Franciſcus nomine, cuius memoria in benedictione eſt: pro eo quod Deus ipſum in benedictionibus dulcedinis benignè præueniens, & de præſentis vitæ periculis clementer eripuit, & cœleſtis gratiæ donis affluenter impleuit. Etenim cùm inter vanos fuerit hominum filios iuuenili ætate nutritus in vanis, & poſt aliqualem

litterarum notitiam lucratiuis mercationum deputatus negocijs ſuperno tamen ſibi aſſiſtente præſidio; nec inter laſciuos iuuenes (quamuis effuſus ad gaudia) poſt carnis petulantiam abijt, nec inter cupidos mercatores (quamquam intentus ad lucrum) ſperauit in pecunia, & theſauris. Inerat namque iuuenis Franciſcus præcordijs diuinitus indita quædam ad pauperes miſeratio liberalis, quæ ſecum ab infantia creſcens tanta cor ipſius benignitate repleuerat, vt iam Euangelij non ſurdus auditor, omni proponeret ſe petenti tribuere maximè ſi diuinum allegaret amorem. Cum autem ſemel negociationis intentus tumultibus, pauperem quemdam pro amore Dei petentem eleemoſynam præter morem ſolitum vacuum repuliſſet, ſtatim ad cor reuerſus cucurrit poſt ipſum, & eleemoſyna illi clementer impenſa, promiſit Domino Deo, quod numquam ex tunc dum adeſſet poſſibilitas, petentibus pro amore Domini ſe negaret. Quod vſque ad mortem indefeſſa pietate obſeruans, copioſa in Deum dilectionis, & gratiæ incrementa promeruit.

Aie-

Aiebat enim poſt cum iam perfectè Chriſtum induerat; quod etiam exiſtens in habitu ſeculari vocem diuini expreſſiuam amoris audire vix vnquam ſine cordis immutatione valebat. Porrò manſuetudinis lenitas cum elegantia morum, patientia, & tractabilitas ſupra humanum modum, munificentiæ largitas vltrà ſuppetentiam facultatum; quibus bonæ indolis adoleſcens certis florere conſpiciebatur indicijs, quædam videbantur eſſe præludia, quod copioſior ſuper eum foret in poſterum diuinæ benedictionis abundantia diffundenda. Quidam ſanè vir de Aſſiſio valdè ſimplex (vt creditur eruditus à Deo) cùm aliquando per ciuitatem eunti obuiaret Franciſco deponebat pallium, ſternebat ipſius pedibus veſtimentum, aſſerens omni fore Franciſcum, reuerentia dignum; vtpotè qui eſſet in proximo magna facturus; & ob hoc ab vniuerſitate Fidelium magnificè honorandus. Ignorabat autem adhuc Franciſcus circa ſe conſilium Dei: pro eo quod tàm iuſſione Patris ad exteriora diſtractus, quàm corruptione naturalis originis ad inferiora

ra depressus : nondum didicerat contemplari cœlestia , nec assueuerat degustare diuina . Et quia spirituali auditui dat intellectum inflicta vexatio, facta est super eum manus Domini, & immutatio dexteræ excelsi, diutinis langoribus ipsius corpus affligens , vt coaptaret animam ad Sancti Spiritus vnctionem . Cumque resumptis corporeis viribus , sibi vestimenta decentia more solito præparasset, obuium habuit militem quemdam generosum quidem , sed pauperem , & malè vestitum , cuius pauperiem pio miseratus affectu illum protinus se exuto vestiuit, vt simul in vno, geminum impleret pietatis officium, quo & nobilis militis verecundiam tegeret , & pauperis hominis penuriam releuaret . Nocte verò sequenti cum se sopori dedisset Palatium speciosum , & magnum cum militaribus armis Crucis Christi signaculo insignitis clementia sibi diuina monstrauit vt misericordiam pro Summi Regis amore , pauperi exhibitam militi præostenderet incomparabili compensandam esse mercede . Vnde & cum quæ erat cuius essent illa ; omnia sua fore militum-

que ſuorum ſuperna fuit aſſertione reſponſum. Euigilans itaque mane cum nondum haberet exercitatum animum ad diuina perſcrutanda miſteria, neſciretque per viſibilium ſpecies tranſire ad contuendam inuiſibilium veritatem magnæ fore proſperitatis indicium exiſtimabat inſolitam viſionem. Diſpoſuit itaque diuinæ adhuc diſpoſitionis ignarus in Apuliam ad quemdam liberalem Comitem ſe conferre in ipſius ſperans obſequio decus adipiſci militiæ, vt oſtenſa ſibi viſio prætendebat. Cumque paulòpoſt iter aggreſſus iuiſſet vſque ad proximam ciuitatem: Audiuit in nocte Dominum familiari ſibi allocutione dicentem. Franciſce quis poteſt melius facere tibi: Dominus: aut ſeruus, diues aut pauper? cui cùm Franciſcus reſpondiſſet; quod tàm Dominus, quàm diues facere melius poteſt, intulit ſtatim. Cur ergo relinquis pro ſeruo dominum, & pro paupere homine diuitem Deum? Et Franciſcus. Quid me vis Domine facere? Et Dominus ad eum: reuertere in terram tuam, quia viſio quam vidiſti ſpiritualem præfigurat effe-

ctum,

ctum, non humana sed diuina in te dispositione complendum. Mane itaque facto cum festinatione reuertitur versus Assisium securus & gaudens, & iam exemplar obedientiæ factus, expectabat Domini voluntatem. Ex tunc à publicæ negociationis tumultu se subtrahens: supernam deuotè precabatur clementiam, vt quid sibi foret agendum ostendere dignaretur. Cùm autem ex frequenti orationis vsu flamma desiderij cœlestis in eo vehementer succresceret, & iam pro amore supernæ patriæ terrena omnia despiceret quasi nihil, thesaurum sentiebat se reperisse absconditum, ac velut prudens negociator margaritam inuentam, excogitabat venditis omnibus comparare. Adhuc tamen qualiter id ageret ignorabat, nisi quia ipsius suggerebatur spiritui; quòd spiritualis mercatio à Mundi contemptu sumat initium, Christique militia sit à sui ipsius victoria inchoanda. Quadam itaque die dum equitaret per planiciem, quæ subiacet ciuitati Assisij leprosum quendam habuit obuium cuius inopi natus occursus ei non paruum incussit horro-

rorem. Recurrens autem ad perfectionis mente iam conceptæ propoſitum, & recolens, quod ſeipſum opporteret primum deuincere ſi vellet effici Chriſti miles, ad deoſculandum eum equo lapſus accurrit. Cui cùm manum quaſi aliquid accepturus leproſus protenderet, pecuniam cum oſculo reportauit. Statim autem equum aſcendens, & ſe circumquaque conuertens, cùm campus pateret vndique liber leproſum illum minimè vidit. Admiratione itaque repletus, & gaudio, laudes cœpit Domino decantare deuotè, proponens ex hoc ſemper ad maiora conſcendere. Solitaria proinde loca quærebat amica mœroribus, in quibus dum gemitibus inenarrabilibus inceſſanter intenderet. Poſt longam precum inſtantiam à Domino meruit exaudiri. Dum enim vna dierum ſic ſequeſtratus oraret, & præ nimietate feruoris totus eſſet abſorptus in Deũ: apparuit ei Chriſtus IESVS veluti cruci confixus. Ad cuius conſpectum liquefacta eſt anima eius, & memoria paſſionis Chriſti viſceribus cordis ipſius adeò impreſſa medulitus, vt ab illa hora cum

Chri-

Chriſti crucifixio veniret in mentem: vix poſſet à lachrymis, & gemitibus exterius continere, ſicut ipſe poſtmodum familia-liter retulit, cùm appropinquaret ad finem. Intellexit per hoc nempè vir Dei illud euangelicum ſibi dici. Si vis venire poſt me, abnega temetipſum, & tolle Crucem tuam, & ſequere me. Induit ex tunc ſpiritum paupertatis, humilitatis ſenſum, & affectum intimæ pietatis. Nàm cùm prius leproſorum non ſolùm conſortium verùm etiam longinquum contuitum vehementer horreret: iam propter Chriſtum crucifixum, qui iuxtà verbum propheticum contemptibilis vt leproſus apparuit, vt ſemetipſum plenè contemneret: humilitatis, & humanitatis obſequia leproſis benefica pietate præſtabat. Viſitabat enim frequentèr domos ipſorum, liberalitèr eis elemoſynas erogabat, & cum multo compaſſionis affectu, manus eorum oſculabatur & ora. Pauperibus etiam mendicantibus non ſolùm ſua, verùm etiam ſeipſum cupiebat impendere aliquando veſtimenta exuens, aliquando diſſuens, aliquando ſcindens ad largien-

giendum eis cùm præ manibus alia non haberet. Sacerdotibus etiam pauperibus reuerenter subueniebat & piè, præcipuè in ornamentis Altaris, quo & cultus diuini particeps fieret, & cultorum inopiæ supplementa præberet. Cùm autem religiosa deuotione tunc temporis limina visitaret Apostoli Petri, conspecta multitudine pauperum ante fores Ecclesiæ præsenti pietatis ductus dulcedine, præsertim paupertatis allectus amore, vni ex eis magis egenti proprias largitus est vestes, & semicinctijs contectus illius, diem illum in medio pauperum cum insolita spiritus iucunditate transegit, vt & secularem gloriam sperneret, & ad perfectionem euangelicam gradatim conscendendo perueniret. Mortificationi carnis inuigilabat attentius, vt Christi Crucem, quam interius ferebat in corde, exterius etiam circunferret in corpore. Agebat autem hæc omnia vir Dei Franciscus nondum habitu, vel conuictu sequestratus à Mundo.

De perfecta conuersione eius ad Deum, & de reparatione trium Ecclesiarum.

CAPVT II.

QVoniam autem Seruus altissimi doctorem non habebat aliquem in huiusmodi, nisi Christum addidit adhuc ipsius clementia eum in gratiæ visitare dulcedine. Dum enim die quadam egressus ad meditandum in agro deambularet iuxtà Ecclesiam S. Damiani, qui minabatur præ nimia vetustate ruinam, & in eam instigante se spiritu causa orationis intrasset prostratus ante imaginem Crucifixi, non modica fuit in orando spiritus consolatione repletus. Cumquè lachrymosis oculis intenderet in dominicam Crucem vocem de ipsa Cruce dilapsam ad eum corporeis, audiuit auribus ter dicentem. Francisce vade, & repara domum meam, quæ vt cernis tota destruitur: tremefactus Franciscus, cùm esset in Ecclesia solus, stupet ad tàm mirandæ vocis auditum, cordequè percipiens Diuini vir-

virtute eloquij mentis alienatur exceſſu. In ſe tandem reuerſus ad obediendum ſe parat, & totum ſe recolligit ad perficiendum mandatum de materiali Eccleſia reparanda: licèt principalior intentio verbi ad eam ferretur, quam Chriſtus ſuo ſanguine acquiſiuit, ſicut eum Spiritus Sanctus edocuit, & ipſe poſtmodum Fratribus reuelauit. Surrexit proinde, ſigno crucis ſe muniens, & aſſumptis pannis venalibus, ad ciuitatem, quæ Fulgineum dicitur, feſtinus acceſſit, ibique venditis, quæ portauerat, equum, cui tunc inſederat felix Mercator aſſumpto pretio dereliquit. Rediensque Aſſiſium, Eccleſiam, de cuius reparatione mandatum acceperat reuerentèr intrauit, & inuento illic Sacerdote pauperculo, ei reuerentiam decentem exhibuit, & ad reparationem Eccleſiæ, & pauperum vſum pecuniam obtulit, & vt ſecum ſe morari pateretur ad tempus humilitèr requiſiuit. Acquieuit Sacerdos de mora ipſius, ſed timore parentum pecuniam recuſauit. Quàm verus pecuniarum contemptor in quandam feneſtram proijciens, abiectam velut pul-

uerem vilipendit. Moram autem facien-te Seruo Dei cum Sacerdote prædicto, cùm hoc intellexit Pater ipsius: pertur-batus animo cucurrit ad locum. At ipse quia nouus Christi erat athleta, cùm au-diret persequentium minas, & eorum præsentiret aduentum dare locum iræ vo-lens, in quadam occulta fouea se abscon-dit, in qua diebus aliquibus latitando ro-gabat Dominum incessantèr lachrymarum imbre perfusus, vt liberaret de manibus persequentium animam suam, & pia, quæ inspirauerat vota benigno fauore comple-ret. Igitur excessiua quadam completus lætitia cœpit de pusillanimitatis igna-uia semetipsum arguere, relictaque fouea, & abiecto pauore versus ciuitatem Assisij iter aggressus est. Quem cùm Ciues cer-nerent facie squalidum, & mente muta-tum, ac per hoc alienatum putarent à sensu, luto platearum, & lapidibus im-petebant, & tamquam insano, & dementi clamosis vocibus insultabant. Famulus autem Domini nulla fractus, aut mutatus iniuria, vt surdus in omnibus pertransibat. Cumquè clamorem huiusmodi Pater au-

diſſet: ſtatim accurrens non ad liberandum eum, ſed potiùs ad perdendum omni miſeratione ſubtracta pertractum domi, primò verbis, deindè verberibus, & vinculis angit. Ipſe autem ad exequendum Domino, quod cœperat promptior ex hoc, & validior reddebatur: recolens illud Euangelij verbum: Beati, qui perſecutionem patiuntur propter iuſtitiam, quoniam ipſorum eſt regnum Cœlorum. Poſt modicum verò tempus Patre à patria diſcedente Mater eius factum mariti non approbans, & inflexibilem filij conſtantiam emolliri poſſe non ſperans à vinculis abſolutum abire permiſit. At ipſe gratias Omnipotenti Deo referens: ad locum in quo priùs fuerat, eſt reuerſus. Rediens autem Pater, & eum non inueniens domi: conuitijs illatis vxori fremens cucurrrit ad locum, vt ſi eum reuocare non poſſet: ſaltèm de Prouincia effugaret. Franciſcus verò confortatus à Deo obuium vltrò ſe obtulit Patri furenti libera voce clamans ſe pro nihilo ducere vincula, & verbera eius: inſuper & conteſtans ſe pro Chriſti nomine gaudentèr mala omnia ſubiturum;

videns itaque Pater, quod eum reuocare non posset ad extorquendam pecuniam se conuertit. Qua tandem inuenta in fenestella quadam: aliquantulum ipsius mitigatus est furor auaritiæ siti vtcumque perhaustum pecuniæ temperata. Tentauit deinde Pater carnis filium gratiæ pecunia iam nudatum ducere coram Episcopo Ciuitatis, vt in ipsius manibus facultatibus renuntiaret paternis, & omnia redderet, quæ habebat. Ad quod faciendum se promptum exhibuit verus paupertatis amator. Perueniensque coram Episcopo, nec moras patitur, nec cunctatur de aliquo, nec verba expectat, nec facit, sed continuò depositis omnibus vestimentis, restituit ea Patri. Inuentus est autem tunc vir Dei cilicium habere ad carnem subuestibus delicatis. Insuper ex admirando feruore, spiritu ebrius, reiectis etiam fœmoralibus, totus coram omnibus denudatur, dicens ad Patrem vsque nunc vocaui te Patrem in terris: amodo autem securè dicere possum: Pater noster qui es in Cælis, apud quem omnem thesaurum reposui, & omnem spei fiduciam

collocaui; hoc cernens Episcopus, & admirans tàm excedentem in viro Dei feruorem protinùs exurrexit, & inter brachia sua illum cum fletu recolligens: vti erat vir pius, & bonus: pallio, quo erat amictus operuit, præcipiens suis, vt aliquid sibi darent ad membra corporis contegenda: oblatus est autem ei mantellus pauper, & vilis cuiusdam agricolæ seruientis Episcopi. Quem ipse gratantèr suscipiens, cum cemento, quod sibi occurrit ad modum Crucis manu propria consignauit: operimentum formans ex eo crucifixi hominis, & pauperis seminudi. Sic igitur Seruus Regis Altissimi nudus relictus est, vt nudum sequeretur crucifixum Dominum, quem amabat: sic vtique Cruce munitus, vt animam suam ligno salutis committeret, per quod de Mundi naufragio saluus exiret. Solutus exinde Mundi contemptor à vinculis mundanarum cupidinum: Ciuitate relicta securus, & liber secretum solitudinis petijt, vt solus, & silens supernæ audiret allocutionis arcanum. Dumquè per syluam quandam iter faciens laudes Domino lingua

Francorum vir Dei Franciscus decantaret cum iubilo: latrones super eum ex abditis irreuerunt. Quibus ferali animo, quis esset interrogantibus, vir Dei confidentia plenus prophetica voce respondit. Præco sum magni Regis. At illi percutientes eum in defossum locum plenum niuibus proiecerunt, dicentes: iace rustice Præco Dei. Ipse verò, recedentibus illis, exiliuit de fouea, magnoque exhilaratus gaudio: altiori cœpit voce per nemora laudes Creatori omnium personare. Et veniens ad quoddam vicinum Cænobium eleemosynam petijt, vt mendicus: & recepit vt incognitus, & despectus. Indè verò progrediens, deuenit Eugubium, vbi à quodam amico pristino agnitus, & susceptus: paupere tunicula, vt Christi pauperculus est contectus. Exinde totius humilitatis amator se transtulit ad leprosos, eratque cum eis diligentissime seruiens omnibus propter Deum. Lauabat ipsorum pedes, ligabat vlcera, educebat plagarum putredinem, & saniem abstergebat. Osculabatur etiam ex miranda deuotione vlcerosas plagas ipsorum

Euangelicus Medicus mox futurus. Propter quod tantam est à Domino consecutus virtutem, vt in spiritualibus, & corporalibus morbis mirabilitèr expurgandis mirabilem efficaciam obtineret. Referam vnum de multis, quod accidit viri Dei fama postmodùm latiùs clarescente. Cùm enim cuiusdam de comitatu Spoletano: os pariter, & maxillam morbus quidam horribilis depascendo corroderet, nec subueniri posset eidem aliquo medicinæ remedio. Contigit vt propter ipsorum Sanctorum exposcenda merita, Apostolorum visitatis liminibus de peregrinatione rediens, Seruo Dei occurreret: Cumquè præ deuotione vellet ipsius osculari vestigia: vir humilis hoc non ferens: osculari volenti pedes, osculum oris dedit. Dum autem leprosorum Seruus Franciscus mirabili pietate illam plagam horribilem ore sacro contingeret: omni fugato morbo subito æger ille sanitatem recuperauit optatam. Nescio, quod horum magis sit merito admirandum, an humilitatis profunditas in osculo tàm benigno, an virtutis præclaritas in miraculo

tàm ſtupendo. Fundatus iam in Chriſti humilitate Franciſcus ad memoriam reducit obedientiam ſibi è Cruce iniunctam de S. Damiani Eccleſia reparanda, & tanquam verus obediens Aſſiſium redijt, vt ſaltèm mendicando voci Diuinæ pareret. Depoſitaque omni verecundia propter amorem pauperis crucifixi: mendicabat apud eos inter quos abundare ſolebat: debile corpus attritum ieiunijs oneribus lapidum ſupponendo. Prædicta igitur Eccleſia iuuante ſe Domino, & deuotione Ciuium aſſiſtente refecta, nè poſt laborem corpus torperet ignauia: tranſtulit ſe ad reparandam Eccleſiam quandam Beati Petri longius à Ciuitate diſtantem ob deuotionem ſpecialem, quam ad Apoſtolorum Principem ſinceræ fidei puritate gerebat: hac tandem Eccleſia conſumata peruenit ad locum, qui portiuncula dicitur, in quo Eccleſia Beatiſſimæ Virginis Genitricis Dei antiquitus fabricata extiterat, ſed deſerta tunc à nemine curabatur. Quam cùm vir Dei ſic derelictam conſpiceret ob deuotionem feruentem, quam habebat ad Dominam Mundi,

cœpit illic assiduè pro ipsius reparatione morari. Sentiens autem iuxtà nomen ipsius Ecclesiæ, quo ab antiquo S. Maria de Angelis vocabatur, Angelicarum ibi visitationum frequentiam, pedem fixit ibidem propter reuerentiam Angelorum, amoremque præcipuum Matris Christi. Hunc locum vir Sanctus amauit præ cæteris Mundi locis: hìc etenim humilitèr cœpit: hoc virtuosè profecit: hoc felicitèr consumauit: hunc in morte fratribus, tanquam Virgini carissimum commendauit. De hoc Frater quidam Deo deuotus ante conuersionem suam visionem viderat relatione condignam. Innumeros cernebat homines cęcitate percussos: facie in Cœlum directa, & genibus flexis, in huius Ecclesiæ stare circuitu, qui omnes protensis manibus in altum, lachrymabilitèr clamabant ad Deum, misericordiam postulantes, & lumen. Et ecce ingens de Cœlo splendor aduenit se per omnes diffundens, qui lumen vnicuique tribuit, & salutem desideratam concessit: hic est locus, in quo Fratrum Minorum Ordo à Sancto Francisco per Diuinæ reuelationis

instin-

instinctum inchoatus est. Diuinæ namque prouidentiæ nutu, qua Christi Seruus dirigebatur in omnibus tres materiales erexit Ecclesias, antequam Ordinem inchoans Euangelium prædicaret, vt non solùm à sensibilibus ad intelligibilia à minoribus ad maiora ordinato progressu conscenderet; verùm etiam, vt quid esset facturus in posterum sensibili foris opere misterialitèr persignaret. Nam instar reparatæ triplicis fabricæ ipsius Sancti Viri ducatu, secundùm datam ab eo formam regulam, & doctrinam: Christi triformitèr renouanda erat Ecclesia, trinaque triumphatura militia saluandorum, sicut & nunc cernimus esse completum.

CAPVT III.

De institutione Religionis, & approbatione Regulæ.

IN Ecclesia igitur Virginis Matris Dei moram faciente Seruo ipsius Francisco, & apud eam, quæ concepit Verbum plenum gratiæ, & veritatis continuis insistente gemitibus, vt fieri dignaretur aduoca-

uocata ipsius meritis misericordiæ concepit, ac peperit Spiritum euangelicæ veritatis. Dum enim die quodam Missam de Apostolis deuotus audiret perlectum est Euangelium illud, in quo Christus Discipulis ad prædicandum mittendis formam tribuit euangelicam in viuendo ne videlicet possideant aurum, vel argentum, nec in zonis pecuniam, nec peram in via, nec duas tunicas habeant, nec calciamenta deferant, neque virgam. Quod audiens, & intelligens, ac memoriæ commendans Apostolicæ paupertatis amicus indicibili mox perfusus lætitia, hoc est inquit, quod cupio, hoc quod totis præcordijs concupisco. Soluit proinde calciamenta de pedibus, deponit baculum, peram reijcit, & pecuniam execratur, vnaque contentus tunicula, reiecta corigia pro cingulo funem sumit, omnem solicitudinem cordis apponens qualiter audita perficiat, & Apostolicæ rectitudinis Regulæ per omnia se coaptet. Cœpit ex hoc vir Dei diuino instinctu euangelicæ perfectionis emulator existere, & ad pœnitentiam cæteros inuitare.

Erant

Erant autem ipsius eloquia non inania, nec risu digna; sed virtute Spiritus Sancti plena erant medullas cordis penetrantia, vt in vehementem stuporem audientes conuerterent. In omni prædicatione sua pacem annuntians dicendo Dominus det vobis pacem, Populum in sermonis exordio salutabat. Hanc quippe salutationem Domino releuante didicerat, sicut ipse postmodum testabatur. Vnde factum est, vt iuxtà sermonem propheticum, & ipse prophetarum spiritu afflatus annuntiaret pacem, prædicaret salutem, ac salutaribus monitis fœderaret plurimos veræ paci, qui discordes à Christo prius extiterant à salute longinqui. Innotescente itaque apud multos viri Dei tàm doctrinæ simplicis veritate, quàm vitæ; cœperunt ipsius exemplo viri quidam ad pœnitentiam animari, & eidem reiectis omnibus habitu, vitaque coniungi, quorum primus extitit vir venerabilis Bernardus, qui vocationis diuinæ particeps factus, Patris beati primogenitus esse promeruit, tàm prioritate temporis, quàm priuilegio sanctitatis. Hic enim Serui Christi sancti-

ctitate comperta, ipsius exemplo disponens perfectè contemnere Mundum, ab eodem qualiter id perficeret consilium requisiuit. Quo audito Dei famulus pro primæ prolis conceptu Sancti Spiritus consolatione repletus, à Deo est (inquit) hoc consilium requirendum. Intrauerunt proinde Ecclesiam Sancti Nicolai mane iam facto, & oratione præmissa cultor Trinitatis Franciscus ter Euangeliorum librum aperuit trino exposcens à Deo testimonio sanctum Bernardi propositum confirmari. In prima libri apertione illud occurrit. Si vis perfectus esse, vade, & vende omnia, quæ habes, & da pauperibus. In secunda nihil tuleritis in via. In tertia verò, qui vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat Crucem suam, & sequatur me. Hæc est (ait vir sanctus) vita, & Regula nostra, omniumque qui nostræ voluerint societati coniungi. Vade igitur si vis perfectus esse, & perfice quæ audisti. Non multò post vocatis eodem spiritu quinque viris filiorum Francisci senarius numerus completus est, inter quos tertium sortitus

est

est locum Sanctus Pater Ægidius, vir vtique Deo plenus, & celebri memoria dignus hic etenim postmodum virtutum sublimium exercitatione præclarus sicut famulus Domini de seipso prædixit, quamquam esset idiota, & simplex ad excelsæ contemplationis sublimatus est verticem. Nam per multa curricula temporum sursum actionibus incessanter intentus adeò crebris in Deum rapiebatur excessibus quemadmodum, & ego ipse oculata fide conspexi, vt magis censeretur inter homines vitam Angelicam agere, quàm humanam. Illo quoque tempore cuidam Sacerdoti ciuitatis Assisij nomine Siluestro honestæ conuersationis viro, quædam à Domino fuit ostensa visio non tacenda. Cùm enim modum, & viam Francisci, Fratrumque suorum humano spiritu abhorreret, ne periclitaretur pro temeritate iudicij, respectu fuit supernæ gratiæ visitatus videbat namque in somnis totam Assisij ciuitatem à Dracone magno circumdari, præ cuius magnitudine nimia tota regio videbatur exterminio subiacere. Contuebatur post hoc, Cru-

cem

cem quamdam auream ex ore procedentem Francisci, cuius summitas Cælos tangebat, cuiusque brachia protensa in latum vsque ad Mundi fines videbantur extendi. Ad cuius etiam aspectum præfulgidum: Draco ille teter, & horridus penitus fugabatur. Hoc dum sibi tertio monstraretur, diuinum existimans esse oraculum, Viro Dei, & Fratribus suis per Ordinem enarrauit, ac non multo post tempore Mundum relinquens vestigijs Christi, sic perfectè adhæsit, quod vita ipsius in Ordine auctenticam reddit eam, quam in sæculo habuerat visionem. Ex huius visionis auditu Vir Dei non in gloria est elatus humana, sed bonitatem Dei in suis beneficijs recognoscens, fortius animatus est ad hostis antiqui fugandam versutiam, & Crucis Christi gloriam prædicandam. Quadam autem die dum in quodam solitario loco annos suos in amaritudine recogitans deploraret; Sancti Spiritus in eum superueniente lætitia certificatus est de remissione plenaria omnium delictorum. Raptus deinde supra se, ac in quoddam mirandum lumen to-

tus

tus absorptus, dilatato mentis sinu, quæ circa se, & filios suos futura erant luculenter aspexit post hoc reuersus ad Fratres: confortamini, ait, carissimi, & gaudete in Domino, nec quia pauci estis efficiamini tristes, neque vos terreat mea, vel vestra simplicitas, quoniam sicut mihi à Domino in veritate ostensum est in magnam multitudinem faciet nos Deus crescere, suæque benedictionis gratia multipliciter dilatabit.

Eodem quoque tempore quodam alio bono viro Religionem intrante, ad septenarium numerum viri Dei soboles benedicta peruenit. Tunc pius Pater omnes ad se filios conuocauit, & plura eis de Regno Dei, de contemptu Mundi, de abnegatione propriæ voluntatis, corporisque castigatione pronuncians, propositum suum de mittendo illos in quatuor Partes Orbis aperuit. Iam enim sterilis, & paupercula simplicitas sancti Patris peperat septem filios, & desiderabat vniuersitatem Fidelium ad pœnitentiæ lamenta vocatam, Christo Domino parturire. Ite, inquit dulcis Pater, ad filios annun-

annunciantes hominibus pacem, prædicate pœnitentiam in remissionem peccatorum. Estote in tribulationibus patientes, in orationibus vigiles, in laboribus strenui, in sermonibus modesti, in moribus graues, & in beneficijs grati, quia pro his omnibus Regnum vobis præparatur æternum. At illi coram Seruo Dei humiliter se prosternentes in terram, cum gaudio spiritus suscipiebant obedientiæ sanctæ mandatum. Ipse verò dicebat vnicuique sigillatim. Iacta cogitatum tuum in Domino, & ipse te enutriet. Hoc verbum dicere solitus erat quotiescunque Fratrem aliquem ad obedientiam dirigebat. Tunc & ipse sciens se datum alijs in exemplum, vt prius faceret, quam doceret cum vno sociorum versus vnam Orbis Partem perrexit, reliquis sex ad modum Crucis, tribus alijs Mundi Partibus deputatis. Modico autem elapso post tempore: benignus Pater caræ prolis exoptans præsentiam, cùm in vnum eos per se conuocare non posset: per eum orabat hoc fieri, qui dispersiones congregat Israelis. Sicque factum est, vt absque humana vo-

catione: omnes ex insperato post modicum temporis iuxtà eius desiderium diuina operante clementia non sine ipsorum admiratione pariter conuenirent. Illis quoque diebus quatuor sibi adhærentibus viris honestis, ad duodenarium numerum excreuerunt.

Cernens autem famulus Christi, paulatim accrescere numerum Fratrum, scripsit sibi, & Fratribus suis simplicibus verbis formulam vitæ, in qua sancti Euangelij obseruantia pro fundamento indissolubili collocata; pauca quædam alia inseruit, quæ ad vniformem viuendi modum necessaria videbantur. Desiderans autem per Summum Pontificem approbari, quæ scripserat: disposuit cum illo simplicium cætu Apostolicæ Sedis adire præsentiam, de sola confisus directione diuina. Cuius desiderium Deus ex alto respiciens: sociorum animos simplicitatis suæ consideratione perterritos ostensa Viro Dei visione huiusmodi confortauit. Videbatur siquidem ei, quod per quandam viam incederet: iuxtà quam stabat arbor celsitudinis magnæ. Ad quam cùm appro-

propinquasset, & sub ea stans ipsius altitudinem miraretur; subitò tantùm diuina virtute leuabatur in altum, vt cacumen contingeret arboris, eiusque summa facillimè curuaret ad ima. Huius visionis præsagium Vir Deo plenus intelligens referri ad condescensionem Apostolicæ dignitatis, exhilaratus est spiritu, Fratribusque suis in Domino confortatis iter cum eis aggressus est. Cùm autem ad Romanam Curiam peruenisset, & adduceretur ante conspectum Summi Pontificis, essetque Christi Vicarius in Palatio Lateranensi in loco, qui dicitur speculum deambulans, altis occupatus meditationibus, Christi famulum tanquam ignotum repulit indignanter. Quo humiliter foras egresso: sequenti nocte huiusmodi reuelatio facta est à Deo ipsi Summo Pontifici. Videbat namque inter pedes suos palmam paulatim succrescere, & in arborem pulcherrimam eleuari. Et eo mirante quid hæc visio vellet ostendere, diuina lux impressit menti ipsius Christi Vicarij, quod hæc palma illum pauperem, quem in præcedenti die repulerat, desi-

gnabat. Et mane ſequenti mandauit per ſuos famulos per Vrbem dictum pauperem quæri. Quem inuentum iuxtà Lateranum in Hoſpitali Sancti Antonij, ante conſpectum ſuum celeriter iuſſit adduci. Cumque introductus eſſet ante conſpectum Summi Pontificis, expoſuit ſuum propoſitum, petens humiliter, & inſtanter ſupradictam ſibi viuendi Regulam approbari. Videns autem Chriſti Vicarius Dominus Innocentius Tertius, Vir vtique ſapientia clarus admirandam in Viro Dei ſimplicis animi puritatem, propoſiti conſtantiam, ignitumque voluntatis ſanctæ feruorem Chriſti pauperem mentis amore complectens inclinatus eſt animo, vt pium ſupplicanti præberet aſſenſum. Diſtulit tamen perficere, quod Chriſti poſtulabat pauperculus, pro eo, quod aliquibus de Cardinalibus nouum aliquid, & ſupra vires humanas arduum videretur. Aderat autem inter Cardinales Vir venerandus Dominus Ioannes de Sancto Paulo Epiſcopus Sabinen. omnis ſanctitatis amator, & adiutor pauperum Chriſti. Qui diuino ſpiritu inflammatus

Sum-

Summo Pontifici dixit, & Fratribus suis, si petitionem pauperis huius tanquam nimis arduam, nouamque refellimus, cùm petat confirmari sibi formam euangelicæ vitæ, cauendum est nobis, ne in Christi Euangelium offendamus. Nam siquis intra euangelicæ perfectionis obseruantiam, & votum ipsius dicat contineri aliquid nouum, aut irrationabile, vel impossibile ad obseruandum contra Christum Euangelij auctorem blasphemare conuincitur. Quibus propositis: Successor Apostoli Petri conuersus ad pauperem Christi, dixit. Ora fili ad Christum, vt suam nobis per te voluntatem ostendat, qua certius cognita tuis pijs desiderijs securius annuamus. Omnipotentis autem Dei famulus, totum se conferens ad orandum precibus deuotis obtinuit, & quod exterius ipse proferret, & quod interius Papa sentiret. Nam cùm Parabolam de diuite Rege cum muliere formosa, & paupere contrahente gratanter, & de prole suscepta præferente generantis Regis imaginem, ac per hoc educanda de mensa ipsius sicut à Deo

acceperat retulisset, ex illius interpretatione subiunxit. Non est formidandum, quod fame pereant æterni Regis filij, & hæredes, qui ad imaginem Regis Christi per Spiritus Sancti virtutem de paupere matre nati, & ipsi per spiritum paupertatis sunt in Religione paupercula generandi. Si enim Rex Cœlorum imitatoribus suis Regnum promittit æternum quanto magis illa subministrabit, quæ communiter largitur bonis, & malis? Hanc ergo parabolam, & intellectum ipsius Christi Vicarius cùm diligenter audisset: miratus est valdè, & indubitanter Christum locutum in homine recognouit. Sed & visionem, quam tunc temporis è Cœlo perceperat: in hoc Viro fore complendam, Spiritu diuino suggerente firmauit. Videbat namque in somnis (vt retulit) Lateranensem Basilicam fore proximam iam ruinæ, quam quidam homo pauperculus modicus, & despectus proprio dorso summisso ne caderet sustentabat; verè inquit, hic est ille, qui opere, & doctrina Christi sustentabit Ecclesiam. Inde præcipua deuotione repletus peti-

tioni

tioni eius se per omnia inclinauit, ac Christi famulum speciali semper amore dilexit. Proinde postulata concessit, & adhuc concedere plura promisit. Approbauit Regulam, dedit de pœnitentia prædicanda mandatum, & laycis Fratribus omnibus, qui Seruum Dei fuerant comitati, fecit coronas paruulas fieri, vt verbum Dei liberè prædicarent.

CAPVT IV.

De profectu Ordinis sub manu ipsius, & confirmatione Regulæ prius approbatæ.

FRetus exinde Franciscus superna gratia, & auctoritate Papali cum fiducia multa versus Vallem Spoletanam iter arripuit, vt Euangelium Christi faceret, & doceret. Dum autem in via conferret cum socijs qualiter Regulam, quam susceperant sincerè seruarent: qualiter in omni sanctitate, & iustitia coram Deo incederent, qualiter in seipsis proficerent, & essent alijs in exemplum diutius colla-

tione protracta, hora pertransijt. Et cùm iam lassati essent ex diuturnitate laboris esurientes in quodam loco solitudinis substiterunt. Sanè cùm omnis via deesset, quam possent sibi de victu necessario prouidere: statim affuit prouidentia Dei. Nam subitò apparuit homo afferens panem in manu, quem pauperculis Christi dedit, subitòque disparuit: incognitus vnde venerit, aut quo iret. Cognoscentes autem per hoc pauperes Fratres supernum sibi in comitatu Viri Dei adesse præsidium magis dono liberalitatis diuinæ, quàm cibo carnis propriæ sunt refecti: insuper diuina consolatione repleti, statuerunt firmiter, & irreuocabiliter confirmauerunt, nullius inediæ, aut tribulationis impulsu à sanctæ paupertatis resilire promisso. Exinde in Vallem Spoletanam cum sancto proposito redeuntes tractare cœperunt vtrum inter homines conuersari deberent: an ad loca solitaria se conferre. Sed Christi Seruus Franciscus non de sua, vel suorum confidens industria per orationis instantiam diuinæ super hoc voluntatis beneplaci-

tum

tum requisiuit. Supernæ igitur reuelationis illustratus oraculo intellexit se ad hoc missum à Domino, vt Christo lucraretur animas, quas diabolus conabatur auferre. Ideòque magis omnibus, quàm sibi soli viuere prælegit: illius prouocatus exemplo, qui vnus pro omnibus mori dignatus est. Recollegit itaque se Vir Dei cum cæteris socijs in quodam tugurio derelicto iuxtà ciuitatem Assisij, in quo secundùm sanctæ paupertatis formam in labore multo, & inopia victitabant, magis lachrymarum, quàm delitiarum panibus refici satagentes. Vacabant enim ibidem diuinis precibus incessanter mentaliter potiùs, quàm vocaliter studio intendentes orationis deuotæ, pro eo, quod nondum ecclesiasticos libros habebant, in quibus possent horas canonicas decantare. Loco tamen illorum librum Crucis Christi continuatis aspectibus diebus, ac noctibus reuoluebant: exemplo Patris, & eloquio eruditi, qui iugiter faciebat eis de Cruce Christi sermonem. Rogantibus autem Fratribus, vt eos doceret orare dixit. Cùm orabitis, dicite, Pa-

Pater noster, & adoramus te Christe ad omnes Ecclesias tuas, quæ sunt in toto Mundo, & benedicimus tibi, quia per Crucem tuam sanctam redemisti Mundum. Docuit insuper eos Dominum laudare in omnibus, & ex omnibus creaturis, honorare præcipua reuerentia Sacerdotes, fidei quoque veritatem secundùm quod Sancta Romana tenet, & docet Ecclesia, & firmiter credere, & simpliciter confiteri. Seruabant illi Patris Sancti documenta per omnia; & ad omnes Ecclesias, & Cruces, quas è longinquo videre poterant iuxtà datam sibi formam orantes, se humiliter prosternebant. Contrahentibus autem Fratribus moram in loco præfato: Vir sanctus die quadam Sabbati ciuitatem Assisij intrauit prædicaturus mane diei Dominicæ, vt moris erat in Ecclesia Cathedrali. Cumque in quodam tugurio sito in horto Canonicorum Vir Deo deuotus in oratione Dei more solito pernoctaret corporaliter absentatus à filijs: ecce ferè media noctis hora quibusdam ex Fratribus quiescentibus, quibusdam perseueranti-

bus

bus in orando, currus igneus mirandi splendoris per hostium domus intrans huc atque illuc per domicilium tertio se conuertit, super quem globus lucidus residebat, qui Solis habens aspectum: noctem clarere fecit. Obstupefacti sunt vigilantes excitati simul, & exterriti dormientes, & non minus senserunt cordis claritatem, quàm corporis, dum ex virtute mirandi luminis alterius alteri conscientia nuda fuit. Intellexerunt namque concorditer omnes videntibus inuicem vniuersis in cordibus singulorum Sanctum Patrem absentem corpore præsentem spiritu tali transfiguratum effigie supernis irradiatum fulgoribus, & ardoribus inflammatum supernaturali virtute in curru splendente simul,& igneo sibi demonstrari à Domino, vt tanquam veri Israelitæ post illum incederent, qui virorum spiritualium: vt alter Elias factus fuerat à Deo currus, & auriga credendum, sanè quod ille horum simplicium aperuit oculos ad preces Francisci, vt viderent magnalia Dei, qui oculos quondam aperuerat pueri ad videndum Montem plenum equorum,

rum, & igneorum curruum in circuitu Elisei. Regressus autem vir sanctus ad fratres cœpit conscientiarum ipsorum secreta rimari, confortare ipsos de visione illa mirabili, & de profectu Ordinis multa futura prædicere. Cumq; patefaceret plurima, quæ sensum trascendebant humanum: verè cognouerunt Fratres: super seruum suum Franciscum spiritum Domini in tanta plenitudine quieuisse, quod post ipsius doctrinam, & vitam erat eis proficisci tutissimum. Post hęc pusilli gregis pastor Franciscus ad S. Mariam de Portiuncula duodenarium illum Fratrum numerum superna gratia præeunte deduxit, vt vbi meritis Matris Domini: Minorum sumpserat Ordo initium, ipsius illic susciperet auxilijs incrementum. Ibi quoque factus euangelicus Præco: ciuitates circuibat & castra: non indoctis humanæ sapientiæ verbis, sed in virtute spititus anuntians regnum Dei. Videbatur intuentibus homo alterius seculi, quippè qui mente, ac facie in Cœlum semper intentus: omnes sursum trahere conaretur. Cœpit ex hoc Christi vinea germinare germen

odoris Domini, & productis ex se floribus suauitatis honoris, & honestatis vberes fructus afferre. Nàm prædicationis ipsius feruore succensi quamplurimi vtriusque sexus in coniugali pudicitia Domino famulantes: secundùm formam à Dei viro acceptam nouis se pęnitentiæ legibus vinciebant, quorum viuendi modum idem Christi famulus Ordinem Fratrum de pœnitentia nominari decreuit. Nimirum sicut in Cœlum tendentibus: pœnitentiæ viam omnibus constat esse communem: sic & hic status clericos, & laycos, virgines, & coniugatos in vtroque sexu admittens: quanti sit apud Deum meriti: ex pluribus per aliquos ipsorum patratis miraculis innotescit. Conuertebantur etiam virgines ad perpetuum cœlibatum, inter quas virgo Deo charissima Clara ipsarum plantula prima tanquam flos vernans, & candidus odorem dedit, & tanquam stella præfulgida radiauit. Hæc nunc glorificata in Cœlis ab Ecclesia dignè veneratur in terris, quæ filia fuit in Christo Sancti Patris Francisci pauperculi, & Mater pauperum Dominarum. Multi etiam non solùm de-

uotione compuncti, sed & perfectionis Christi desiderio inflammati, omni mundanorum vanitate contempta: Francisci vestigia sequebantur. Qui quotidianis succrescentes profectibus vsque ad fines Orbis terræ celeritèr peruenerunt. Faciebat namque sancta paupertas, quam solam deferebant pro sumptibus: ipsos ad omnem obedientiam promptos, robustos ad labores, & ad itinera expeditos. Et quia nihil terrenum habebant, nihil amabant, nihilque timebant amittere: securi erant vbique nullo pauore suspensi, nulla cura distracti: tanquam qui absque mentis turbatione viuebant, & sine solicitudine diem crastinum, & serotinum hospitium expectabant. Multa quidem eis in diuersi partibus Orbis inferebantur conuitia, tanquam personis despicabilibus, & ignotis. Verùm amor Euangelij Christi adeo ipsos patientes effecerat, vt quærerent potiùs ibi esse, vbi persecutionem paterentur in corpore, quam vbi cognita sanctitate ipsorum, mundano possent gloriari fauore. Ipsa quoque rerum penuria superabundans eis videbatur vbertas,

dum

dum iuxtà consilium sapientis pro magno ipsis minimum complacebat. Sanè cùm ad infidelium partes: aliqui ex Fratribus peruenissent, contigit vt quidam Saracenus pietate commotus pecuniam eis offerret pro necessario victu. Illis autem recusantibus accipere, admiratus est homo, cernens quod inopes essent. Intellecto tandem quod pauperes effecti amore Dei, pecuniam possidere nolebant: tanta est eis affectione coniunctus, vt offerret se administrandum omnia necessaria, quamdiu facultatum sibi aliquid superesset. O inestimabilis pretiositas paupertatis, cuius miranda virtute mens feritatis barbaricæ in tantam miserationis est immutata dulcedinem. Horrendum est proindè, ac nefarium scelus, vt hanc margaritam nobilem vir christianus conculcet, quam tanta veneratione extulit Saracenus.

Eo tempore Religiosus quidam de Ordine Cruciferorum Moricus nomine in Hospitali quodam propè Assisium langore tàm graui, tanquè prolixo, laborans, vt iam morti foret adiudicatus à Medicis; viro Dei supplex factus per nuncium postula

ſtulabat inſtantèr, vt pro ſe ad Dominum intercedere dignaretur. Cui Beatus Pater benignè aſſentiens oratione præmiſſa panis micas accepit, & cum oleo accepto de lampade, quæ coram Virginis ardebat altari commiſcens: quaſi quoddam electuarium per manus Fratrum infirmanti tranſmiſit, dicens. Medicinam hanc fratri noſtro deferte Morico, qua ipſum Chriſti virtus non ſolùm plenæ ſanitati reſtituet, verùm etiam robuſtum bellatorem effectum: aciei noſtræ perſeuerantèr adiunget. Statim autem, vt antidotum illud ſancti ſpiritus adinuentione confectum æger homo guſtauit: ſanus exurgens tantùm mentis, & corporis adeo vigorem obtinuit, vt paulò poſt viri ſancti Religionem ingreſſus, & vnica tantùm operiretur tunicula, ſub qua longo tempore loricam portabat ad carnem, & crudis dumtaxat cibarijs: herbis videlicèt, leguminibus, fructibuſque contentus: per plura temporum luſtra nec panem guſtaret, nec vinum: fortis tamen & incolumis perſeuerans. Creſcentibus quoque virtutum meritis, in paruulis Chriſti odor opinio-
nis

nis bonæ circumquaque diffusus, ad præsentiam Sancti Patris videndam plurimos è diuersis Mundi partibus attrahebat. Inter quos quidam secularium cantionum curiosus inuentor, qui ab Imperatore propter hoc fuerat coronatus: & inde rex versuum dictus, virum Dei contemptorem mundialium adire proposuit. Cumquè apud castrum S. Seuerini eum prædicantem reperisset in Monasterio quodam: facta manu Domini super se: vidit eundem crucis Christi prædicatorem Franciscum duobus transuersis ensibus valdè fulgentibus in modum crucis signatum, quorum vnus à capite ad pedes, alius à manu in manum per pectus transuersaliter tendebatur. Non nouerat facie seruum Christi, sed tantò monstratum miraculo mox agnouit. Subitò stupefactus ad visum, incipit meliora proponere. Tandemquè verborum ipsius compunctus virtute, tanquam si esset gladio spiritus ex eius ore procedente transfixus, secularibus pompis omninò contemptis, beato Patri professione cohæsit. Propter quod videns ipsum vir sanctus ab inquietudine seculi

ad Christi pacem perfectè conuersum, fratrem Pacificum appellauit. Hic postmodum in omni sanctitate proficiens: antequàm fieret Minister in Francia (siquidem primus ibidem ministerij gessit officium) meruit iterato magnum thau in fronte Francisci videre, quod colorum varietate distinctum, faciem ipsius miro venustabat ornatu. Hoc quippè signum vir sanctus magno venerabatur affectu, frequenti commendabat eloquio, & in eis, quas dirigebat litterulis, manu propria subscribebat, tanquàm si omne ipsius studium foret signare thau, iuxtà dictum propheticum super frontes virorum gementium, & dolentium, ad Christum IESVM veracitèr conuersorum. Processu quoque temporis multiplicatis iam fratribus, cœpit eos Pastor solicitus in loco S. Mariæ de Portiuncula ad generale Capitulum conuocare, vt in funiculo distributionis diuinæ in terra paupertatis eorum vnicuique tribueret obedientiæ portionem. Vbi licet omnium necessariorum esset penuria, Fratrumque multitudo vltra quinque millia conueniret aliquan-

do:

do: Diuina tamen opitulante clementia, & victus sufficientia suberat, & salus comitabatur corporea, & spiritualis iucunditas affluebat. Capitulis verò prouincialibus, quia corporalem præsentiam exhibere non poterat, per solicitam curam regiminis instantiam precis, & efficaciam benedictionis spiritu præsens erat, quamuis aliquando mira Dei faciente virtute visibilitèr appareret. Dum enim egregius prædicator, qui & nunc Christi præclarus Confessor Antonius de titulo Crucis IESVS Nazarenus Rex Iudæorum in Arelatensi Capitulo Fratribus prædicaret: quidam Frater probatæ virtutis Monaldus nomine, ad hostium Capituli Diuina commonitione respiciens: vidit corporeis oculis Beatum Franciscum in aëre subleuatum extensis velut in cruce manibus, benedicentem Fratres. Tanta verò & tàm insolita Fratres omnes consolatione spiritus repletos se fuisse senserunt, vt de vera Sancti Patris præsentia certum eis intra se spiritus testimonium perhiberet, licèt postmodum id non solùm per euidentia signa, verùm etiam per eiusdem S. Patris

verba: exteriori fuerit atteſtatione compertum. Credendum ſanè, quod Omnipotentis Dei virtus, quæ Ambroſium pium ſacrum Antiſtitem tumulationi glorioſi conceſſit intereſſe Martini, vt pium Pontificem pio veneraretur officio, etiam ſeruum ſuum Franciſcum prædicationi præſentauit veracis ſui præconis Antonij, vt approbaret veritatis eloquia, præcipuè Crucis Chriſti, cuius erat baiulus, & Miniſter. Cùm autem dilatato iam Ordine, viuendi formam per D. Innocentium approbatam diſponeret, per ſucceſſorem ipſius Honorium in perpetuum facere roborari: huiuſmodi fuit à Deo reuelatione commonitus. Videbatur quidem ſibi de terra micas panum ſubtiliſſimas collegiſſe, multiſque famelicis Fratribus ipſum circumſtantibus debere tribuere. Cumquè micas tàm tenues diſtribuere formidaret, nè fortè inter manus exciderent, vox ei deſuper ait: Franciſce vnam de micis omnibus hoſtiam facito, & manducare volentibus tribue. Quo id agente: quicunque illud non deuotè recipiebant, aut receptum contemnebant donum, mox

lepra

lepra infecti, notabiles apparebant. Recitat mane vir sanctus hæc omnia socijs: dolens se non percipere mysterium visionis. Sequenti verò die cùm vigil in oratione persisteret: huiusmodi vocem de Cœlo delapsam audiuit: Francisce micæ præteritæ noctis verba euangelica sunt: hostia regula: lepra iniquitas. Volens igitur confirmandam regulam ex verborum Euangelij aggregatione profusiùs traditam ad compendiosiorem formam, iuxtà quod dictabat visio monstrata redigere: in montem quendam cum duobus socijs Spiritu Sancto ducente, conscendit, vbi pane tantùm contentus, & aqua, ieiunans: conscribi eam fecit: secundùm quod oranti sibi diuinus spiritus suggerebat. Quam cum de monte descendens, seruandam suo Vicario commisisset, & ille paucis elapsis diebus, assereret per incuriam perditam: iterato sanctus vir ad locum solitudinis redijt, eamque instar prioris, ac si ex ore Dei verba susciperet, illicò reparauit: & per supradictum Dominum Papam Honorium octauo Pontificatus illius anno, sicut optauerat, obti-

nuit confirmari. Ad cuius obseruantiam Fratres feruenter inducens: dicebat se nihil ibi posuisse secundùm industriam propriam, sed omnia sic scribi fecisse, sicut sibi fuerant diuinitus reuelata. Quod vt certiùs constaret testimonio Dei: paucis admodum euolutis diebus: impressa sunt ei stigmata Domini IESV digito Dei viui, tanquam Bulla Summi Pontificis Christi ad confirmationem omnimodam Regulæ, & commendationem auctoris, sicut post suarum enarrationem virtutum suo loco inferiùs describetur.

CAPVT V.

De austeritate vitæ, & quomodo creaturæ præbebant ei solatium.

CVm igitur cerneret vir Dei Franciscus suo exemplo ad Crucem Christi baiulandam feruenti spiritu plurimos animari: animabatur & ipse tanquam bonus dux exercitus Christi: ad palmam victoriæ per culmen inuictæ peruenire virtutis. Attendens enim illud Apostoli verbum,

qui

qui autem sunt Christi carnem suam crucifixerunt cum vitijs, & concupiscentijs, vt crucis armaturam suo ferret in corpore: tanta disciplinæ rigiditate sensuales appetitus arcebat, vt vix necessaria sumeret sustentationi naturæ. Difficile namque fore dicebat necessitati corporis satisfacere, & pronitati sensuum non parere. Propter quod cocta cibaria sanitatis tempore vix admittebat & raro: admissa verò aut conficiebat cinere, aut condimenti saporem admixtione aquæ, vt plurimum reddebat insipidum. De potu quid dicam: cùm & de aqua frigida dum sitis æstuaret ardore: vix ad sufficientiam biberet? Modos adinueniebat abstinentiæ potioris, & quotidiè exercitatione crescebat: licetquè iam perfectionis culmen attingeret, tanquam incipiens semper aliquid innouabat: afflictionibus carnis puniendo libidinem. Egrediens tamen exterius propter verbum Euangelij: conformabat se suscipientibus ipsum in qualitate ciborum, cùm tamen ad interiora regressus districtè seruaret rigidam abstinentiæ parcitatem. Sicque se ipsum austerum sibi humanum

proximo, subiectum Euangelio Christi per omnia reddens, non solùm abstinendo, verùm etiam manducando præbebat ædificationis exemplum. Nuda humus, vt frequentius lectus erat lassato corpusculo, & sæpiùs sedens ligno, vel lapide ad caput posito, dormiebat: vnica paupere contectus tunicula: in nuditate Domino seruiebat, & frigore. Interrogatus aliquando quomodo vestitu tàm tenui se posset ab hyemalis algoris asperitate tueri: in spiritus feruore respondit. Si supernæ patriæ flamma per desiderium contegeremur interius: frigus istud exteriùs facilè portaremus: vestis horrebat mollitiem, asperitatem amabat: asserens propter hoc Ioannem Baptistam ore Diuino fuisse laudatum. Si quando verò in data sibi tunica lenitatem sentiret: cordulis eam contexebat interius, quia non in casulis pauperum, sed in Palatijs Principum iuxtà veritatis verbum vestimentorum dicebat requirendam esse mollitiem. Experientia enim certa didicerat: dæmones asperitate terreri, delitiosis autem & mollibus ad tentandum fortiùs animari. Vndè
cùm

cùm nocte quadam propter infirmitatem capitis, & oculorum, præter solitum morem ceruical de pluma positum haberet ad caput: dæmon in illud ingressus: ipsum vsque ad horam Matutinalem inquietatum multimode à sanctæ orationis studio perturbauit: donec vocato socio puluinar cum dæmonio fecit extra cellulam longius exportari. Egressus autem cum puluinari Frater de cella: membrorum omnium vires amisit, & vsum quousque ad vocem Sancti Patris hoc cognoscentis in spiritu vigor pristinus cordis, & corporis sibi fuit plenariè restitutus.

Rigidus in disciplina super custodiam suam stabat: curam per maximam gerens de vtriusque hominis puritate seruanda: quapropter circa conuersionis suæ primordia tempore hyemali in foueam glacie plenam se ipsum plerumque mergebat: vt & domesticum sibi hostem perfectè subijceret: & candidum vestimentum pudoris a voluptatis incendio præseruaret. Tolerabilius viro spirituali fore incomparabiliter asserebat magnum sustinere frigus in carne, quam ardorem carnalis libidinis,

vel

vel modicum sentire in mente. Cum autem apud heremum de Sarthiano nocte quadam orationi vacaret in cellula: vocauit eum hostis antiquus, tertio dicens: Francisce, Francisce, Francisce. Cui cũ, quid quæreret: respondisset. Fallaciter ille subiunxit. Nullus est in mundo peccator: cui, si conuersus fuerit, non indulgeat Deus. Sed quicunque semetipsum pœnitentia dura necauerit, misericordiam non inueniet in æternum. Statim vir Dei per reuelationem cognouit hostis fallaciam: quomodo nixus fuerit eum ad tepida reuocare. Nam hoc sequens indicauit euentus. Continuo enim post hoc ad insufflationem illius, cuius alitus prunas ardere facit: grauis ipsum carnis tentatio apprehendit. Quam vt præsensit castitatis amator: deposita veste, corda cœpit se verberare fortissimè: eia inquiens frater asine, sic te decet manere: sic subire flagellum. Tunica Religioni deseruit: sanctitatis signaculum præfert, furari eam libidinoso non licet: si quouis pergere, perge. Insuper, & mirando feruore spiritus animatus: aperta cella, foras exiuit in

hortum, & in magnam demergens niuem: corpusculum iam nudatum septem ex ea plenis manibus cœpit compingere massas, quas sibi proponens: suo sic exteriori homini loquebatur. Ecce inquit, hæc maior vxor tua est: quatuor istæ: duo filij, & duæ filiæ: reliquæ duæ seruus, & Ancilla, quos ad seruiendum habere oportet. Festina igitur omnes induere: quoniam frigore moriuntur. Si verò eorum multiplex solicitudo molestat: vni domino solicitè serui: Illico tentator victus, abscessit, & vir sanctus cum victoria in cellam redijt, quia dum bene pœnaliter alxit foris, ardorem interius sic extinxit libidinis, vt deinceps tale aliquid minimè sentiret. Quidam autem frater, qui tunc orationi vacabat, hæc omnia luna clarius incendente prospexit. Comperto vir Dei, quod hoc ille nocte vidisset; referans ei tentationis processum, præcepit vt quamdiu ipse viueret, nulli viuenti rem, quam viderat, propalaret. Non solùm autem mortificari debere docebat vitia carnis, & eius incentiua frenari, verùm etiam exteriores sensus, per quos mors intrat ad animam, summa

ma vigilantia custodiri. Mulierum familiaritates, colloquia, & aspectus, quæ multis sunt occasio ruinæ, solicitius euitari iubebat: asserens per huiusmodi debilem frangi, & fortem sæpe spiritum infirmari. Harum contagionem euadere conuersantem cum eis, nisi probatissimum virum, tàm facilè dixit, quàm iuxta scripturam in igne ambulare, & non comburere plantas. Siquidem ipse adeo auerterat oculos suos, ne huiusmodi vanitatem viderent, quod sicut aliquando socio dixit: quasi nullam recognoscebat in facie. Non enim securum esse putabat: earum formarum introrsus haurire imagines, quæ possunt aut edomitæ carnis resuscitare igniculum, aut pudicæ mentis maculare nitorem. Asserebat etiam friuolum esse mulieris colloquium excepta sola confessione vel instructione breuissima, iuxta quod, & saluti expedit, & congruit honestati. Quę sunt inquit, religioso cum muliere tractanda negotia, nisi cum sanctam pœnitentiam, vel melioris vitæ consilium religiosa petitione deposcit? Ex nimia securitate minus cauetur hostis, & diabolus,

ſi de ſuo capillum poteſt habere in homine: cito excreſcere facit in trabem.

Otium autem omnium malarum cogitationum ſentinam docebat ſummopere fugiendum, exemplo demonſtrans rebellem carnem, & pigram diſciplinis continuis, & fructuoſis laboribus eſſe domandam. Vnde corpus ſuum Fratrem aſinum appellabat tanquam laborioſis ſupponendum oneribus, crebris cædendum flagellis, & vili pabulo ſuſtentandum, ſi quem verò cernebat otioſum, & vagum aliorum velle manducare labores, Fratrem Muſcam nominandum cenſebat, eo quod talis nihil boni faciens, ſed benefacta inficiens, vilem, & abominabilem ſe omnibus reddat, propter quod dixit aliquando, volo Fratres meos laborare, & exercitari, ne otio dediti, per illicita corde, aut lingua vagentur. Euangelicum ſiquidem volebat à Fratribus obſeruari ſilentium, vt videlicet ab omni otioſo verbo omni tempore abſtinerent ſollicitè tanquam reddituri in die iudicij de huiuſmodi rationem. Sed, & ſiquem inueniſſet Fratrem verbis aſſuetum inanibus: acriter arguebat taci-

turnitatem modestam, & puri cordis affirmans custodiam, & non modicam esse virtutem, pro eo quod mors, & vita fore dicuntur in manibus linguæ: non tàm ratione gustus, quàm ratione loquelæ. Licet autem pro viribus ad vitam austeram Fratres induceret: non tamen ei placebat districtionis seueritas, quæ pietatis non induit viscera: nec est discretionis sale condita. Cum enim quadam nocte vnus ex Fratribus præ nimietate abstinentiæ admodum fame cruciatus, nullam posset habere quietem: intelligeretque pius pastor oui suæ imminere periculum, vocauit Fratrem: apposuit panem, & vt ruborem illi tolleret: cœpit ipse prior comedere: eumque ad manducandum dulciter inuitare. Deposuit frater verecundiam: sumpsit cibum; gauisus quamplurimum, quod per circumspectã condescensionem pastoris, & corporis euasisset dispendium, & non modicum accepisset ędificationis exẽplum. Mane facto: Fratribus conuocatis in vnum, vir Dei referens quod acciderat nocte: prouida commonitione subiunxit, sit vobis Fratres: non cibus, sed cha-

charitas in exemplum. Docuit insuper eos discretionem sequi, vt aurigam virtutum, non eam, quam caro suadet, sed quam edocuit Christus, cuius sacratissimam vitam expressum constat esse perfectionis exemplar. Et quoniam agnum sine macula crucifixum non est possibile homini carnis infirmitate circumdato sic perfectè sectari, quin aliquando aliquas contrahat sordes, ideo documento certo firmabat eos, qui perfectioni vitæ vigilanter intendunt quotidianis debere se lachrymarum emundare fluentis. Licet enim tam esset adeptus cordis, & corporis puritatem mirabilem, non cessabat: tamen lachrymarum imbribus iugiter oculos expiare mentales: corporeorum luminum non ponderando iacturam. Cum enim ex continuo fletu infirmitatem oculorum incurrisset grauissimam: suadente sibi medico, quod abstineret à lachrymis, si corporei visus cæcitatem vellet effugere: vir sanctus respondit. Non est Frater medice ob amorem luminis, quod habemus, commune cum muscis visitatio lucis æternæ repellenda, vel modicum, quia non

spi-

ſpiritus propter carnem, ſed caro propter ſpiritum beneficium lucis accepit. Malebat ſiquidem corporalis viſus lumen amittere, quã lachrymas: quibus oculus mundatur interior, vt Deum videre valeat repreſſa deuotione ſpiritus impedire. Cum autem ſemel daretur conſilium à Medicis, & inſtanter ſuaderetur à Fratribus, vt pateretur ſibi per remedium ſubueniri coćturæ, humiliter vir Dei aſſenſit, quia ſalutiferum hoc ſimul, & aſperum eſſe cernebat. Vocatus itaque venit chirurgicus: inſtrumentum ferreum igni ſubmittens ad faciendum coćturam. At Chriſti ſeruus corpus iam horrore concuſſum confortans ſicut amicum: cœpit ignem alloqui dicens: Mi frater ignis præ cæteris rebus emulandi decoris virtuoſum, pulchrum, & vtilem te creauit Altiſſimus. Eſto mihi hac hora propitius: eſto curialis. Precor magnum Dominum, qui te creauit: vt tuum mihi calorem temperet: quo ſuauiter vrentem valeam ſubſtinere. Oratione finita, contra igne candeſcens ferreum inſtrumentum ſignum Crucis edidit, ac deinceps in-

intrepidus persistebat. Profundatum est crepitans ferrum in tenera carne: & ab aure vsque ad supercilium coctura protracta. Quantum irrogauerit ignis ille dolorem, vir ipse sanctus expressit. Laudate (inquit ad fratres) Altissimum: quia verè dico vobis, nec ignis ardorem sensi, nec carnis vllum dolorem. Et conuersus ad medicum, si non est inquit caro bene decocta: imprime iterum. Expertus medicus in inualida carne virtutem spiritus tam potentem miratus est, & diuinum hoc miraculum extulit dicens. Dico vobis fratres: vidi mirabilia hodie. Quia enim ad tantam deuenerat puritatem: vt caro spiritui, & spiritus Deo harmonia mirabili concordarent: Diuina ordinatione fiebat, vt creatura Creatori suo deseruiens voluntati, & imperio eius mirabiliter subiaceret. Alio enim tempore apud heremum Sancti Vrbani seruo Dei ægritudine grauissima laborante: cum ipse naturæ defectum sentiens, vini poculum postulasset: nihilque de vino, quod sibi dari posset, responderetur adesse: iussit aquam afferri, & allatam signo Crucis edito be-

nedixit. Mox vinum efficitur optimum, quod fuerat aqua pura, & quod deserti loci paupertas non potuit, viri sancti puritas impetrauit. Ad cuius gustum tanta protinus facilitate conualuit, vt saporis nouitas, & innouatio: sanitatis gustabile, ac gustantē supernaturaliter innouantes perfectam in ipso expoliationem veteris hominis, & induitionem noui: duplici attestatione firmarent. Non solum creatura seruo Dei seruiebat ad nutum: sed & Creatoris vbique prouidentia condescendebat ad placitum. Cum enim tempore quodam ex multarum infirmitatum concursu aggrauato corpore ad iucunditatem spiritus excitandam alicuius audiendi soni harmoniaci desiderium habuisset: nec id honestatis decentia per ministerium fieri pateretur humanum: affuit Angelorum obsequium ad viri sancti placitum adimplendum. Nocte etenim quadam vigilante ipso, & meditante de Domino: repente insonuit cythara quædam harmoniæ mirabilis, & suauissimæ melodiæ. Non videbatur aliquis: sed transitum, & reditum cytharædi ipsa hinc inde auditus vo-
lu-

Iubilitas innuebat. Spiritu in Deum directo: tanta fuit in illo dulcisono carmine suauitate perfruitus, vt aliud se putaret sæculum commutasse. Hoc & fratres sibi familiares non latuit, qui per certa frequenter conspiciebant inditia: eum tam excessiuis, & crebris consolationibus à Domino visitari: vt nec ipsas omnino occultare valeret. Alio quoque tempore viro Dei prædicationis causa inter Lombardiam, & Marchiam Teruisanam iter agente cum fratre socio iuxta padum: tenebrosa noctis superuenit obscuritas. Cumque via esset exposita periculis magnis, & multis propter tenebras fluuium, & paludes: dixit socius ad virum sanctum. Ora pater, vt de instantibus periculis liberemur. Cui vir Dei cum fiducia multa respondit: potens est Deus, si placet suæ dulcedini tenebrarum effugata caligine, beneficium nobis impendere lucis: vix sermonem compleuerat, & ecce tanta lux illico cœpit circa eos superna radiare virtute: vt nocte alijs existente obscura: ipsi luce clara viderent non solum viam, verum etiam plurima circum-

quaque. Cuius lucis ducatu: corporaliter directi, & spiritualiter confortati, vsq; ad locum hospitij per non modicum viæ spatium: cum diuinis hymnis, & laudibus incolumes peruenerunt. Perpende quantæ fuerit vir istæ munditiæ: quantæque virtutis, ad cuius nutum suum ignis ardorem contemperat: aqua saporem commutat: Angelica præbet melodia solatium; & lux Diuina ducatum, vt sic sanctificatis viri sancti sensibus, omnis probetur mundi machina deseruire.

CAPVT VI.

De humilitate, & obedientia, & de condescensionibus diuinis sibi factis ad nutum.

OMnium virtutum custos, & decor humilitas copiosa virum Dei vbertate repleuerat. In propria quidem reputatione nihil erat, nisi peccator cum in veritate speculum esset, & splendor omnimodæ sanctitatis. Super hanc studuit ædificare seipsum, vt sapiens architectus fun-

da-

damentum præiaciens, quod à Christo didicerat. Dicebat propter hoc Filium Dei de altitudine sinus Paterni ad nostra despicabilia descendisse: vt tam exemplo, quam verbo Dominus, & Magister humilitatem doceret. Propter quod studebat tanquam Christi discipulus in oculis suis, & aliorum vilescere à summo dictum esse Magistro commemorans. Quod altum est apud homines, abhominatio est apud Deum. Sed & verbum hoc dicere solitus erat. Quantum homo est in oculis Dei, tantum est, & non plus. Stultum proinde iudicans mundanis extolli fauoribus: gaudebat de opprobrijs, & de laudibus tristabatur. Malebat quidem de se vituperium audire, quam laudem: sciens quod hoc ad emendandum induceret, illa impelleret ad cadendum. Et ideo sæpe cum populi merita in eo sanctitatis extollerent, præcipiebat alicui Fratri vt in contrarium verba ipsum vilificantia suis auribus inculcando proferret. Cumque Frater ille licet inuitus eum rusticum, & mercenarium, & inutilem diceret, exhylaratus tam mente, quam facie respondebat.

Benedicat tibi Dominus fili chariſſime; quia tu veriſſima loqueris: & talia filium Petri Bernardonis decet audire. Vt autem ſe cæteris deſpicabilem redderet: non parcebat rubori: quin in prædicatione coram omni populo proprios manifeſtaret defectus. Accidit ſemel vt infirmitate grauatus: rigorem abſtinentiæ pro recuperanda ſanitate modicum relaxaret. Viribus autē corporis vtcunq; reſumptis, verus ſui contemptor: ad propriæ carnis animatus opprobrium: non eſt inquit conueniens, vt populus abſtinentem me credat: & ego è contrario carnaliter reficiar in occulto. Surrexit propterea ſanctæ humilitatis ſpiritu inflammatus, & in platea ciuitatis Aſſiſij populo conuocato, ſolemniter cum Fratribus multis, quos ſecum adduxerat, maiorem introiuit Eccleſiam: funeque ad collum ligato, nudum cum femoralibus ſolis in oculis omnium ſe trahi præcepit vſque ad lapidem, in quo malefactores puniendi conſueuerant collocari. Super quem conſcendens, licet quartanarius eſſet, & debilis: acerbi frigoris tempore cum multo vigore animi

præ-

prædicauit: audientibusque cunctis asseruit se non tanquam spiritualem honorandum fore: quinimo tanquam carnalem, & glutonem ab omnibus contemnendum. Igitur qui conuenerant, tam ingenti viso spectaculo, admirati sunt, & quia ipsius austeritatem iam nouerant: deuotione compuncti, humilitatem huiusmodi magis admirabilem, quam imitabilem proclamabant. Licet autem id magis videatur portentum fuisse instar prophetalis vaticinij, quam exemplum: tamen veræ documentum extitit humilitatis perfectæ: quo Christi sectator instruit transitoriæ laudis præconium debere contemnere: tumentis quoque iactantiæ comprimere fastum, & fraudulentæ simulationis mendacium confutare. Multa quidem in hunc modum sæpius faciebat: vt exterius tanquam vas perditum fieret: & sanctificationis spiritum interius possideret. Studebat bona Domini sui arcano pectoris condere nolens patere gloriæ, quod posset occasio esse ruinæ. Nam sæpe cum beatificaretur à pluribus: verbum huiusmodi proferebat filios, & filias adhuc habere

possem : nolite laudare securum. Nemo laudandus cuius incertus est exitus. Ista quidem laudantibus : ad se autem sic. Latroni si tanta contulisset Altissimus gratior te foret Francisce. Dicebat Fratribus sæpe de omni eo, quod peccator potest : nemo sibi debet iniquo applausu blandiri : peccator, ait, ieiunare potest, orare, plangere, carnemque propriam macerare : hoc solum non potest Domino, scilicet suo esse fidelis. In hoc itaque gloriandum : si suam Domino gloriam reddimus : si fideliter seruientes, ipsi quicquid donat ascribimus. Vt autem pluribus modis negociator hic euangelicus lucraretur : ac totum præsens tempus conflaret in meritum: non tàm præesse voluit, quàm subesse : nec tam præcipere, quam parere. Idcirco generali cedens officio : Guardianum petijt, cuius voluntati per omnia subiaceret. Tàm enim vberem afferebat sanctæ obedientiæ fructum: vt eis, qui iugo ipsius colla submitterent : nil temporis sine lucro transirent, vnde & Fratri, cum quo erat solitus ire, semper obedientiam promittere consueuerat, & seruare. Dixit
ali-

aliquando socijs : inter alia , quæ dignanter pietas mihi Diuina concessit : hanc gratiam contulit , quod ita diligenter nouitio vnius horæ obedirem , si mihi Guardianus paretur : sicut antiquissimo , & discretissimo Fratri . Subditus inquit : Prælatum suum non hominem considerare debet : sed illum , pro cuius est amore subiectus . Quanto enim contemptibilior præsidet : tanto magis humilitas obedientis placet. Cum vero vice quadam quæreretur ab eo : quis esset verus obediens iudicandus : corporis mortui similitudinem pro exemplo proposuit . Tolle inquit corpus exanime , & vbi placuerit , pone . Videbis non repugnare motum , non murmurare situm , non reclamare dimissum . Quod si statuatur in cathedra : non alta , sed ima respiciet . Si collocetur in purpura: duplo pallescet . Hic ait verus obediens est , qui cur moueatur , non diiudicat: vbi locetur non curat , vt transmutetur non instat : euectus ad officium : solitam tenet humilitatem : plus honoratus : plus reputat se indignum . Dixit aliquando socio suo . Non mihi videor Frater

ter Minor nisi fuero in statu quem tibi describsero . Ecce Prælatus existens Fratrum: vado ad Capitulum: prædico, & commoneo Fratres, & in fine dicitur contra me. Non conuenis nobis, quia illiteratus es, elinguis, idiota, & simplex. Tandem eijcior cum opprobrio: vilipensus ab omnibus: dico tibi nisi eodem vultu, eadem mentis lætitia, & eodem sanctitatis proposito hæc verba audiero: Frater Minor nequaquam sum. Et addebat in Prælatione casus: in laude præcipitium: in humilitate subditi animæ lucrum est. Cur ergo periculis plus, quàm lucris attendimus: cum acceperimus tempus ad lucrum? Hac igitur de causa humilitatis forma Franciscus Fratres suos voluit vocari Minores: & Prælatos sui Ordinis dici Ministros, vt & verbis vteretur Euangelij: quod obseruare promiserat, & ex ipso nomine discerent discipuli eius, quod ad discendam humilitatem ad scholas humilis Christi venissent. Magister siquidem humilitatis IESVS Christus: vt informaret discipulos ad humilitatem perfectam, dixit. Quicunque voluerit inter

vos

vos maior fieri, sit vester Minister. Et quicunque voluerit inter vos primus esse: erit vester seruus. Cum autem requireret ab eo Dominus Ostiensis, Ordinis Minorum protector & promotor præcipuus: qui postmodum iuxta quod idem vir sanctus prædixerat, ad summum Pontificatus sublimatus honorem: Gregorius Nonus est dictus, vtrum sibi placeret, quod Fratres sui promouerentur ad Ecclesiasticas dignitates. Respondit: Domine, Minores ideo vocati sunt Fratres mei, vt maiores fieri non præsumant. Si vultis ait, vt faciant fructum in Ecclesia Dei: tenete illos, & conseruate in statu vocationis eorum, & ad Prælationes Ecclesiasticas nullatenus ascendere permittatis. Et quoniam humilitatem tàm in se, quàm in subditis cunctis præferebat honoribus, amator humilium Deus: altioribus ipsum dignum iudicabat fastigijs: secundum quod vni Fratri viro virtutis, & deuotionis præcipuæ visio cœlitus ostensa monstrauit. Cum enim esset in comitatu viri Dei, & vna cum ipso in quadam Ecclesia deserta feruenti oraret affectu: in extasi factus,

vi-

vidit inter multas in Cœlo ſedes, vnam præ cæteris digniorem pretioſis ornatam lapidibus, & omni gloria refulgentem. Miratus intra ſe præcelſi refulgentiam troni: anxia cœpit cogitatione perquirere: quis ad illum deberet aſſumi. Audiuit inter hæc vocem, dicentem ſibi: Sedes iſta vnius de ruentibus fuit, & nunc humili ſeruatur Franciſco. Reuerſus demum Frater ad ſe ab orationis exceſſu: virum beatum exterius prodeuntem: ſolito fuit more ſecutus. Cumque incedentes per viam de Deo inuicem loquerentur. Frater ille viſionis ſuæ non immemor, ſolerter ab eo quæſiuit: quid de ſe ipſo ſentiret. Ad quem humiliter Chriſti ſeruus: videor, ait mihi maximus peccatorum. Cui cum Frater diceret ex aduerſo, quod hoc non poſſet ſana conſcientia dicere, nec ſentire ſubiunxit. Si quantumcunq; ſceleratum hominem tanta fuiſſet Chriſtus miſericordia proſecutus: arbitror ſanè quod multo quam ego Deo gratior eſſet. Confirmatus fuit Frater ex tàm admirabilis humilitatis auditu de veritate viſionis oſtenſæ: Euangelio ſacro teſtante cogno-

gnoscens, quod ad excellentiam gloriæ, de qua superbus eijcitur, verè humilis exaltetur.

Alio quoque tempore, cum in deserta quadam oraret Ecclesia in Prouincia Massæ apud Montem Casalem: intellexit per spiritum sacras ibidem remansisse reliquias. Quas cum longo iam tempore defraudatas honorificentia debita: non sine mœrore conspiceret: præcepit Fratribus vt eas cum reuerentia deferrent ad locum. Sed cum poscente causa discessisset ab eis: mandati patris immemores, filij obedientiæ meritum neglexerunt. Die vero quadam cum sacra celebrare vellent mysteria: superiori altaris operimento summoto ossa pulcherrima, & redolentia nimis non sine admiratione reperiunt intuentes reliquias, quas non hominis manus, sed Dei virtus attulerat. Reuersus paulopost vir Deo deuotus diligenter cœpit exquirere si quod de reliquijs mandauerat esset impletum. Verum neglectæ obedientiæ culpam Fratres confitentes humiliter cum pœna veniam meruerunt. Et ait vir sanctus: Benedictus Dominus Deus meus,

qui

qui per seipsum impleuit, quod vos facerè debuistis. Considera diligenter Diuinæ Prouidentiæ curam circa puluerem nostrum, & humilis Francisci excellentem in oculis Dei perpende virtutem. Nam cuius iussis non paruit homo, votis obediuit Deus. Quodam tempore deueniens Imolam ciuitatis Episcopum adijt; humiliterque poposcit, vt cum ipsius beneplacito posset populum ad prædicationem vocare. Cui Episcopus durè respondens: sufficit inquit Frater, quod ego prædicem populo meo. Inclinauit caput verus humilis, & foras egressus: post modicam horam regreditur intro. A quo cum Episcopus quasi turbatus requireret quid iterato petere vellet: humili tàm corde, quàm voce respondit. Domine si pater filium vno repulerit hostio: alio sibi reintrandum est. Humilitate victus Episcopus, alacri vultu eum amplexus est dicens. Tu & omnes Fratres tui de cætero in Episcopatu meo generali mea licentia prædicetis: quia illud humilitas sancta promeruit. Contigit ipsum aliquando Aretium deuenire cum tota ciuitas intestino bello

quas-

quassata propinquum sui minabatur excidium. Hospitatus vero in suburbio vidit supra ciuitatem exultantes dæmones, ac perturbatos ciues ad cædem mutuam succendentes. Vt autem seditiosas illas effugaret aëreas potestates: Fratrem Siluestrum columbinæ simplicitatis virum quasi præconem præmisit, dicens. Vade ante portam ciuitatis, & ex parte Dei Omnipotentis dæmonibus in virtute obedientiæ præcipe, vt exeant festinanter. Accelerat verus obediens patris iussa perficere: & præoccupans in laudibus faciem Domini ante portam ciuitatis cœpit clamare valenter. Ex parte Omnipotentis Dei, & iussu serui eius Francisci procul hinc discedite dæmones vniuersi. Redit ad pacem continuo ciuitas: & ciuilitatis iura ciues omnes cum magna tranquillitate reformant. Expulsa quippè dæmonum furibunda superbia, quæ ciuitatem illam velut obsidione vallauerat: superueniens sapientia pauperis videlicet Francisci humilitas: pacē reddidit, vrbem q; saluauit. Humilis enim obedientiæ ardua promerente virtute super spiritus illos rebel-

belles atque proteruos tàm poteſtatiuum fuerat aſſecutus imperium, vt & ipſorum feroces proteruias præmeret, & importunas violentias propulſaret. Fugiunt quidem ſuperbi dæmones excelſas virtutes humilium, niſi cum interdum ad humilitatis cuſtodiam diuina eos clementia colaphizari permittit: ſicut & Paulus Apoſtolus de ſeipſo ſcribit: & Franciſcus experimento probauit. Rogatus enim à Domino Leone Cardinali Sanctæ Crucis, vt ſecum aliquantum moraretur in Vrbe: acquieuit humiliter ob ipſius reuerentiam, & amorem. Prima igitur nocte cum poſt orationem vellet quieſcere: ſuperuenerunt dæmones in Chriſti militem atrociter inſurgentes. Quem cum diu verberaſſent, ac durè: ad vltimum quaſi ſeminecem reliquerunt. Diſcedentibus illis, ſocius vocatus aduenit: cui cum vir Dei rei narraſſet euentum: ſubiungens ait. Credo Frater quod dæmones, qui nihil poſſunt, niſi quantum prouidentia ſuperna diſponit: ideo in me nunc tàm ferociter irruerunt: quia non bonam ſpem præfert manſio mea in curia Magnatorum.

Fra-

Fratres mei qui in locis pauperculis commorantur: audientes me cum Cardinalibus esse, suspicabuntur forsitan implicari mundanis, efferri honoribus, & delitijs abundare. Ideo melius iudico: eum qui ponitur in exemplum fugere curias: & humiliter inter humiles in locis conuersari humilibus: vt sustinentes penuriam, fortes efficiat: similia sustinendo. Veniunt ergo mane, & humili excusatione proposita: vale faciunt Cardinali. Abhorrebat nempè vir sanctus superbiam omnium malorum originem, & inobedientiam ipsius pessimam prolem: sed non minus humilitatem pœnitentiæ acceptabat. Accidit semel vt eidem præsentaretur quidam Frater qui contra legem obedientiæ aliquid fecerat: disciplina iustitiæ corrigendus. Videns autem vir Dei Fratrem illum per signa euidentia veraciter esse compunctum ad indulgendum ei amore fuit humilitatis inductus. Ne tamen facilitas veniæ incentiuum esset alijs delinquendi: iussit ablatum Fratri caputium in medio flammarum proijci: vt omnes aduerterent: quanta, qualique vindicta of-

 fen-

fensa sit inobedientiæ percellenda. Cumque per moram caputium fuisset in medio ignis: præcepit ipsum flammis detrahi: reddique Fratri humiliter pœnitenti. Mirabile dictu. Extrahitur caputium de medio flammarum nullum habens adustionis vestigium. Sicque factum est, vt hoc vno Deus miraculo, & sancti viri virtutem, & humilitatem pœnitentiæ commendaret. Digne itaque sectanda est Francisci humilitas, quæ tam miram in terris etiam dignitatem obtinuit, vt Deum inclinaret ad votum, & hominis immutaret affectum: dæmonum proteruitatem suo iussu propelleret: & flammarum voracitatem solo nutu refrenaret. Re vera hæc est: quæ possessores suos exaltans: dum omnibus reuerentiam exhibet ab omnibus promeretur honorem.

CAPVT VII.

De amore paupertatis, & mira supplectione defectuum.

INter cætera charismatum dona, quæ à largo datore Franciscus obtinuit: præ-

prærogatiua quadam speciali promeruit in diuitias simplicitatis excrescere per altissimæ paupertatis amorem. Hanc Filio Dei vir sanctus familiarem attendens, & iam quasi toto Orbe repulsam charitate sic studuit desponsare perpetua: quod non solum pro ea patrem matremque reliquit, verum etiam, quæ habere potuit vniuersa dispersit. Nemo tam auri, quàm ipse cupidus paupertatis, nec thesauri custodiendi sollicitior vllus, quam iste huius Euangelicæ margaritæ. In hoc præcipuè suus offendebatur aspectus si quidquam videret in Fratribus, quod paupertati non per omnia consonaret. Re vera ipse à principio Religionis vsque ad mortem tunica, cordula, & femoralibus diues: ijs contentus fuit. Christi IESV paupertatem, & matris frequenter cum lachrymis reuocabat ad mentem: inde hanc virtutum asserens esse reginam: quia in Rege Regum, & in Regina matre ipsius tam præstanter effulsit. Nam & Fratribus in conclaui quærentibus, quæ virtus magis amicum redderet Christo: quasi secretum sui cordis aperiens respondebat. Paupertа-

tatem noueritis Fratres: specialem viam esse salutis tanquam humilitatis fomentum, profectionisque radicem: cuius est fructus multiplex, sed occultus. Hæc enim est Euangelici agri thesaurus absconditus, pro quo emendo vendenda sunt omnia, & quæ vendi non possunt illius comparatione spernenda. Ad huius inquit culmen qui cupit attingere: non solum mundanæ prudentiæ: verum etiam litterarum peritiæ renunciare quodammodo debet, vt tali expropriatus possessione introëat in potentias Domini: & nudum se offerat brachijs Crucifixi. Nequaquam enim sæculo perfectè renunciat: qui proprij sensus loculos intra cordis arcana reseruat. Sępè vero de paupertate sermonē faciens ingerebat Fratribus Euangelicum illud. Vulpes foueas habent, & volucres cœli nidos: filius autem hominis non habet vbi caput suum reclinet. Propter quod docebat Fratres, vt pauperum more pauperculas casulas erigerent: quas non habitarent vt proprias: sed sicut peregrini, & aduenæ alienas. Leges namq; peregrinorum esse dicebat sub alieno col-

ligi tecto sitire ad patriam pacificè pertransire. Mandabat dirui aliquando domos erectas, aut Fratres exinde amoueri: si aliquid in eis perciperet, quod ratione appropriationis, vel sumptuositatis contrarium esset Euangelicæ paupertati. Hanc sui dicebat Ordinis fundamentum: cui substrato primariè, sic omnis structura Religionis innititur, vt ipsius firmitate firmetur, & euersione funditus euertatur. Docebat proinde sicut reuelatione didicerat: Sacræ Religionis ingressum ab illo fore incoandum Euangelico verbo: Si vis perfectus esse, vade, & vende omnia quæ habes, & da pauperibus. Ideoque non nisi expropriatos, & nihil penitus retinentes admittebat ad ordinem: tum propter verbum sancti Euangelij, tum etiam ne forent in scandalum loculi reseruati: Vnde in Marchia Anconitana cuidam petenti ad Ordinem recipi: verus pauperum Patriarcha respondit. Si vis Christi pauperibus iungi: pauperibus tua distribue. Quo audito perrexit homo,& ductus amore carnali sua suis reliquit, nilque pauperibus. Verum cum hoc illo referente: vir

ſanctus audiſſet: dura eum increpatione feriens, dixit: vade viam tuam Frater Muſca: quoniam nondum exiſti de domo, & cognatione tua. Conſanguineis tuis tua dediſti, & defraudaſti pauperes: dignus non es pauperibus ſanctis. Incępiſti à carne: ruinoſum fundamentum ſpirituali fabricæ collocaſti. Redijt animalis homo ad ſuos, & repetijt ſua, quæ pauperibus relinquere nolens: virtutis propoſitum citius dereliquit. Alio quoque tempore cum in loco Sanctæ Mariæ de Portiuncula tanta eſſet inopia, quod non poſſet hoſpitibus Fratribus ſuperuenientibus ſecundum neceſſitatis exigentiam prouideri: adijt virum Dei Vicarius ſuus allegans penuriam Fratrum, & petens vt intrantium nouitiorum res aliquas reſeruare liceret, ad quas expendendas recurrere poſſent Fratres tempore opportuno. Ad quem vir ſanctus ſuperni conſilij non ignarus. Abſit inquit à nobis Frater chariſſime, vt pro quouis homine impie agamus in Regulam. Malo te altare Virginis glorioſæ nudare, cum neceſſitas id requirit: quam contra paupertatis votum, & ob-

obſeruantiam Euangelij aliquid vel modicum attentare. Gratius enim habebit Beata Virgo ſancta Euangelij perfectè ſeruato conſilio: ſuum altare detegi, quam altari ſuo ornato filij ſui promiſſum conſilium prætermitti. Tranſiens autem quodam tempore vir Deí cum ſuo ſocio per Apuliam iuxta Barum: inuenit in via burſam magnam (quaſi plena eſſet denarijs) tumeſcentem : quam vſitato vocabulo Fundam appellant. Monetur à ſocio pauper Chriſti, & inſtanter inducitur, vt burſa tollatur è terra, & pecunia pauperibus erogetur. Renuit homo Dei: commentum affirmans fore diaboli in burſa inuenta, & Fratrem non ſuadere rem meriti: ſed peccati aliena, ſcilicet ſurripere, ac donare. Recedunt de loco, feſtinant iter perficere cœptum. Sed nondum quieſcit Frater vacua pietate deluſus : virum Dei moleſtans: quaſi qui de releuanda pauperum penuria non curaret. Acquieuit tandem vir mitis redire ad locum, non vt Fratris voluntatem perficeret: ſed vt detegeret diabolicam fraudem. Reuerſus eſt ergo ad fundam cum Fra-

tre, & iuuene quodam, qui erat in via, oratione præmissa, iubet socio illam leuare. Tremefactus Frater obstupuit: diabolicum iam præsentiens monstrum: propter obedientiæ tamen sanctæ mandatum dubietatem abigens cordis, manum extendit ad bursam. Et ecce serpens non modicus de bursa exiliens: simulque cum ipsa subito euanescens, diabolicam deceptionem Fratri monstrauit. Hostilis itaque versutiæ deprehensa fallacia, dixit vir sanctus ad socium. Pecunia seruis Dei ò Frater nihil aliud est, quam diabolus, & coluber venenosus.

Accidit post hæc quoddã mirabile viro sancto, dum se ad ciuitatem Senensem causa exigente transferret. Tres quidem mulieres pauperculæ statura, ætate, ac facie per omnia similes in quadam ei magna planitie inter Campilium, & Sanctum Quiricum occurrerunt: nouum salutationis munusculum ei offerentes. Benè veniat (inquiunt) domina paupertas. Quo audito, verus paupertatis amator indicibili repletus est gaudio; vtpotè qui

nihil

nihil in se salutandum hominibus tàm libenter haberet, quàm quod illæ decreuerant. Subitò disparentibus illis considerantes Fratres socij tàm admirabilem in eis similitudinem salutationis occursus, & disparentiæ nouitatem: misticum aliquid designari circa virum sanctum non irrationabiliter perpenderunt. Sanè per illas tres vt videbatur mulieres pauperculas sic vniformi facie occurrentes, sic salutantes insolitè: sic subitò disparentes, euangelicæ perfectionis formositas, quantum ad castitatem scilicet obedientiam, & paupertatem satis conuenienter ostenditur in viro Dei pari forma perfectè fulsisse: licet gloriari prælegerit in priuilegio paupertatis, quam modò Matrem, modò Sponsam, modò Dominam nominare solebat. In hac cæteros cupiebat excedere, qui ex ipsa didicerat inferiorem se omnibus reputare. Si quandò pauperiorem se quempiam secundùm exteriorem habitum cerneret, semetipsum protinus arguens excitabat ad simile: tanquam si æmula paupertate concertans, vinci se timeret in illo. Accidit enim, vt

pauperculum quendam obuium haberet in via, cuius cùm nuditatem aſpiceret, compunctus corde, lamentabili voce dixit ad ſocium. Magnam verecundiam intulit nobis huius inopia; quia nos pro magnis diuitijs paupertatem elegimus, & ecce magis relucet in iſto. Propter ſanctæ paupertatis amorem Omnipotentis Dei famulus: eleemoſynis hoſtiatim quæſitis vtebatur multo libentius, quam oblatis. Si quando enim inuitatus à magnis perſonis, menſis eſſet profuſioribus honorandus, prius per propinquas vicinorum domos panum fragmenta petebat, ac deinde ſic ditatus inopia diſcumbebat. Et cùm aliquando id feciſſet, inuitatus à domino Hoſtienſe, qui pauperem Chriſti præcipuo complexabatur affectu, conquerenti Epiſcopo, quod ſuo derogaſſet honori, vtpotè qui in eius commeſturus, domo pro eleemoſynis iſſet. Seruus Dei reſpondit. Magnum mi domine vobis honorem exhibui, dum maiorem Dominum honoraui. Siquidem beneplacitum eſt Domino in paupertate, & ea maximè quæ voluntaria pro Chriſto mendicitas

citas eſt. Hanc dignitatem regalem, quam pro nobis Dominus IESVS egenus factus aſſumpſit, vt ſua nos ditaret inopia, ac verè pauperes ſpiritu regni cœlorum Reges inſtitueret & hæredes, nolo relinquere pro feudo diuitiarum falſarum vobis ad horam conceſſo. Non nunquam Fratres ad petendum eleemoſynam hortans, verbis vtebatur huiuſmodi. Item inquit quoniam hac nouiſſima hora Fratres Minores commodati ſunt Mundo, vt electi in eis impleant; vnde à Iudice commendentur, illud audientes ſuauiſſimum verbum, quandiù feciſtis vni ex his Fratribus meis Minimis mihi feciſtis. Iocundum proinde dicebat ſub Fratrum Minorum titulo mendicare, quem in retributione iuſtorum euangelicæ veritatis Magiſter ore ſuo tàm ſignanter expreſſit. In feſtis quoque præcipuis vbi oportunitas aderat, mendicare ſolitus erat dicens in ſanctis pauperibus propheticum illud impleri. Panem Angelorum manducauit homo. Illum ſanè panem Angelicum eſſe dicebat, quem pro Dei petitum amore, & beatis ſuggerentibus Ange-

ge-

gelis pro ipsius charitate largitum. Sancta paupertas colligit hostiatim. Vnde cùm semel die sancto Paschæ moram faceret in heremitorio quodam adeò ab hominum habitatione remoto: quod commodè mendicare non posset, memor illius, qui discipulis euntibus in Emaus ipso die in specie peregrini apparuit, ab ipsis Fratribus eleemosynam petijt, vt peregrinus & pauper. Quam cùm accepisset humiliter, sacris eos informauit eloquijs, quod transeuntes per Mundi desertum tanquam peregrini, & aduenæ, verique Hæbrei Pascha Domini (hoc est transitum ex hoc Mundo ad Patrem) in paupertate spiritus continuè celebrarent. Et quoniam in petendis eleemosynis non quæstus agebatur cupidine; sed spiritus libertate Pater pauperum Deus specialem de ipso curam gerere videbatur.

Accidit enim semel, vt infirmitate grauatus Domini seruus, in loco Noceriæ, reduceretur Assisium per solemnes nuntios, ad hoc Assisinatis Populi deuotione transmissos. Qui Christi famulum deducentes, ad villam quandam deuenerunt

pauperculam nomine Sarthianum: Vbi cùm fames, & hora cibum expeterent, euntes & nihil inuenientes venale, vacui redierunt. Ad quos vir sanctus: ideò nihil inuenistis; quia plus in muscis vestris, quam in Domino cofiditis. Muscas nempè denarios vocauit. Sed reuertimini (ait) per domos, quas circuistis, & amorem Dei offerentis pro pretio, humiliter eleemosynam postulate. Nec falsa id æstimatione verecundum putetis, aut vile: quoniam vniuersa in eleemosyna post peccatum dignis, & indignis eleemosynarius ille magnus largiflua pietate concessit: Deponunt erubescentiam milites, & eleemosynam spontè petentes, plura pro Dei amore, quàm denarijs emunt. Siquidem diuino nutu corde compuncti pauperes incolæ, non solùm sua, sed & seipsos liberaliter obtulerunt. Sicque factum est, vt inopia, quam pecunia releuare non poterat, Francisci pauperies opulenta suppleret. Tempore quo infirmus iacebat in heremitorio propè Reate, medicus quidam oportuno eum frequentabat officio. Cùm autem Christi pauper

impotens esset ad rependendam mercedem labori condignam, liberalissimus Deus ne ipsum sine præsenti remuneratione dimitteret, pium eius obsequium hoc nouo beneficio vice pauperis compensauit. Huius enim medici domus, quam tunc temporis ex omni lucro suo, de nouo construxerat, parietum patula scissione á summo vsque deorsum, adeò de proximo minabatur ruinam, quod non videbatur per humanæ artis industriam possibile ipsius casui obuiare. Ipse verò de sancti viri meritis plenè confidens: cum magnæ fidei deuotione petiuit à socijs eius aliquid sibi concedi, quod idem vir Dei manibus contrectasset. Cum igitur modicum de capillis ipsius multa precum obtentum instantia, posuisset de sero intra muri scissuram, manè consurgens, tanta inuenit aperturam illam soliditate conclusam, vt nec reliquias ibi positas posset extrahere, nec scissuræ prioris vestigium aliquod inuenire. Factumque est, vt qui ruinoso corpusculo serui Dei sedulè ministrarat: ruituræ domus propriæ periculo præcaueret. Alio quoque tem-

tempore vir Dei ad quandam heremum transferre se volens, vt ibi liberius contemplationi vacaret; quia debilis erat, cuiusdam viri pauperis vectabatur asello. Cumq; diebus æstiuis famulum CHRISTI sequendo vir ille montana conscenderet, asperioris, & longioris itineris fatigatus, nimioque sitis ardore deficiens, instanter cœpit clamare post sanctum. En morior (inquit) siti: nisi poculi alicuius beneficio continuo refociller. Absque mora vir Dei prosiliuit de asino, & fixis in terra genibus, palmas tetendit in cœlum, orare non cessans, donec se intellexit auditum. Oratione tandem finita, festina inquit viro ad petram, & illic aquam viuam inuenies, quam tibi hac hora misericorditer CHRISTVS de lapide bibendam produxit. Stupenda Dei dignatio, quæ seruis suis tàm facile se inclinat. Bibit sitiens homo aquam de petra orantis virtute, & poculum hausit de saxo durissimo. Aquæ decursus ibidem ante non fuit, nec vt est diligenter quæsitum, deinceps potuit inueniri. Qualiter autem per merita sui pauperis: Christus multiplica-

ucrit

uerit cibos in mari, cum suo sit loco inferius annotandum: Hoc tantùm commemorasse sufficiat; quod de eleemosyna modica sibi collata, nautas à famis, & mortis periculo per dies plurimos liberauit, vt ex hoc liquido possit aduerti, quod Omnipotentis Dei famulus sicut in eductione aquæ de petra conformis extitit Moysi, sic in multiplicatione victualium Eliseo. Procul igitur à pauperibus Christi diffidentia omnis abscedat. Si enim paupertas Francisci adeò copiosæ sufficientiæ fuit, vt subuenientium sibi defectus iam mira virtute suppleret, quod nec cibus, nec potus, nec domus deesset, cùm pecuniæ, & artis, & naturæ facultas defecerat: multo magis illa merebitur, quæ vsitato diuinæ prouidentiæ ordine communiter conceduntur. Si inquam petræ siccitas ad pauperis vocem abundans poculum sitienti propinauit paupereulo: nil iam inter omnia suum denegabit obsequium his, qui pro auctore omnium omnia reliquerunt.

CAPVT VIII.

De pietatis affectu, & quomodo ratione carentia videbantur ad ipsum affici.

PIetas vera, quæ secundùm Apostolum ad omnia valet: adeo cor Francisci repleuerat, ac penetrauerat, vt totum videretur seruum Dei in suum dominium vendicasse. Hæc est, quæ ipsum per deuotionem sursum agebat in Deum: per compassionem transformabat in Christum: per condescensionem inclinabat ad proximum, & per vniuersalem conciliationem ad singula: refigurabat ad innocentiæ statum. Cumquè per hanc piè moueretur ad omnia: specialitèr tamen animas Christi IESV sanguine pretioso redemptas cùm cerneret inquinari aliqua sorde peccati: tanta miserationis teneritudine deplorabat, vt eas tamquam Mater in Christo quotidie parturiret. Et hæc penès ipsum causa præcipua venerandi verbi Dei ministros, quod semen fratri suo defuncto Christo, videlicèt pro peccato-

ribus crucifixo per ipſorum conuerſionem, & pia ſolicitudine ſuſcitent, & ſolicita pietate gubernent. Iſtiuſmodi miſerationis officium Patri miſericordiarum omni ſacrificio firmabat acceptiùs maximè ſi ſtudio fuerit perfectæ charitatis impenſum, vt ad id laboretur magis exemplo, quàm verbo: magis lachrymoſa prece, quàm loquaci ſermone. Plangendum proinde dicebat prædicatorem tanquam vera pietate priuatum, ſiuè qui in prædicatione non animarum quærit ſalutem, ſed propriam laudem, ſiuè qui prauitate deſtruit vitæ, quod ædificat veritate doctrinæ. Præferendum huic dicebat fratrem ſimplicem, & elinguem, qui bono exemplo alios prouocat ad bonum. Illud quoque verbum: donèc ſterilis peperit plurimos: talitèr exponebat. Sterilis (inquit) eſt frater pauperculus, qui generandi in Eccleſia filios non habet officium. Hic pariet in iudicio plurimos, quia quos nunc priuatis orationibus conuertit ad Chriſtum: ſuæ gloriæ tunc Iudex aſcribet. Quæ multos habet filios, infirmabitur, quia Prædicator vanus, &
lo-

loquax: qui multis nunc quasi sua virtute genitis gaudet: cognoscet tunc se nil proprij habere in eis. Cùm igitur animarum salutem viscerosa pietate appeteret, & feruida emulatione zelaret: suauissimis se dicebat repleri odoribus, & quasi vnguento pretioso liniri, cum sanctorum fratrum per Orbem distantium odorifera fama: multos audiret ad viam veritatis induci. Et talium auditu exultabat in spiritu: benedictionibus omni acceptione dignissimis fratres illos accumulans, qui verbo, vel opere ad Christi amorem inducerent peccatores. Sic etiam qui Religionem sacram iniquis violarent operibus: maledictionis eius grauissimam incurrebant sententiam. À te Domine (inquit) sanctissime: à tota cœlesti curia, & à me paruulo tuo sint maledicti, qui suo malo exemplo confundunt, & destruunt, quod per sanctos Fratres Ordinis huius ædificasti, & ædificare non cessas. Tanta frequentèr afficiebatur mœstitia super scandala pusillorum, vt deficere se putaret: nisi diuinæ fuisset clementiæ consolatione suffultus. Cùm autem semel malis

turbatus esset exemplis, anxio spiritu misericordem patrem præcaretur pro filijs, responsum huiusmodi reportauit à Domino. Cur tu pauper homuncio conturbaris, an ego te super Religionem meam sic Pastorem institui, vt me principalem nescias esse patronum? hominem simplicem ad hoc te constitui, vt quæ in te fecero, non humanæ industriæ, sed supernæ gratiæ ascribantur. Ego vocaui: seruabo & pascham, & alijs excidentibus alios subrogabo, itaut si nati non fuerint, faciam illos nasci, & quantiscunque fuerit impulsibus paupercula hæc concussa Religio: salua semper meo munere permanebit. Detractionis quoque vitium inimicum fonti pietatis, & gratiæ, tanquam serpentinum abhorrebat morsum, & atrocissimam pestem, & pijssimo Deo abominabile fore firmabat, pro eo quod detractor animarum sanguine pascitur, quas gladio linguæ necat. Audiens semel fratrem quendam denigrare famam alterius conuersus ad Vicarium suum dixit. Surge, surge, discute diligentèr, & si accusatum fratrem innocentem reperiris: acusan-

cusantem dura correctione cunctis redde notabilem. Nonnunquam verò eum,qui fratrem suum famæ gloria spoliaret: iudicabat habitu spoliandum, nec ad Dominum oculos posse leuare, nisi prius quod abstulerat reddere pro posse curaret. Tantò maior est (aiebat) detractorum impietas, quàm latronum: quantò lex Christi, quæ in obseruantia pietatis impletur, magis animarum, quàm corporum nos astringit optare salutem. Afflictis quoque qualicunque corporali molestia mira compassionis teneritudine condescendens: si quid penuriæ: si quid defectus in aliquo cerneret pij cordis dulcedine regerebat in Christum. Sanè clementiam habebat ingenitam, quam super infusa Christi pietas duplicabat. Itaque liquescebat animus eius ad pauperes, & infirmos: & quibus non poterat manum: exhibebat affectum. Contigit semel, vt pauperi cuidam eleemosynam importunè petenti: vnus è fratribus durius responderet. Quod audiens pauperum pius amator, fratri præcepit, vt ad illius pauperis pedes se nudatum prosterneret: procla-

maret culpabilem: orationis suffragium postularet & veniam. Quod cùm ille fecisset humilitèr: dulcitèr pater adiecit. Dum pauperem vides, ò frater: speculum tibi proponitur Domini, & pauperis matris eius. In infirmis: similitèr infirmitates, quas assumpsit: considera. Cumquè in pauperibus cunctis, & ipse christianissimus pauper effigiem Christi prospiceret, si qua etiam necessaria vitæ sibi collata fuissent: eis occurrentibus non solùm liberalitèr conferebat, verùm etiam ac si illorum propria essent, iudicabat esse reddenda. Accidit semel, vt eidem redeunti de Senis pauper quidam occurreret cum occasione infirmitatis, super habitum palliolo quodam esset amictus. Cuius miseria oculo clementi conspecta: oportet (inquit ad socium) vt reddamus mantellum pauperculo isti: nam ipsius est. Mutuo enim ipsum accepimus: donec pauperiorem inuenire contingeret. Socius autem pij Patris necessitatem considerans, pertinacitèr obsistebat, nè prouideret alij se neglecto. At ille pro furto (ait) mihi reputo à magno eleemosynario imputandum,

dum, si hoc, quod fero non dedero magis egenti. Propterea de omnibus, quæ sibi dabantur ad necessitatem corporis releuandam solitus erat à dantibus licentiam petere, vt licitè posset, si magis egenus occurreret erogare. Nulli prorsus rei parcebat, nec mantellis, nec tunicis, nec libris, nec etiam paramentis Altaris, quin omnia hæc dum posset, vt pietatis impleret officium indigentibus largiretur. Pluries cum oneratis obuiaret in via pauperibus: imbecilles humeros illorum oneribus supponebat.

Consideratione quoque primæ originis omnium abundantiori pietate repletus: creaturas quantumlibet paruas: fratris vel sororis appellabat nominibus pro eo, quod sciebat eas vnum secum habere principium. Illas tamen viscerosius amplexabatur, & dulcius quæ Christi mansuetudinem piam: similitudine naturali prætendunt, & scripturæ significatione figurant. Redemit frequentèr agnos, qui ducebantur ad mortem: illius memor agni mitissimi, qui ad occisionem duci voluit pro peccatoribus redimendis. Hos-

pitato quadam vice seruo Dei apud Monasterium S. Verecundi de Episcopatu Eugubij: ouicula quædam agniculum peperit illa nocte. Aderat sus ferocissima, quæ vitæ innocentis non parcens, rapaci cum morsu necauit. Hoc audito pius Pater mira compassione commotus: & agni sine macula recordatus, lamentabatur pro morte agniculi coram omnibus, dicens: Heu mi frater agnicule animal innocens: Christum hominibus repræsentans. Maledicta sit impia, quæ te interfecit, nullusque de ea comedat homo, vel bestia. Mirabile dictu. Statim infirmari cœpit porca malefica, & tribus diebus corpoream pœnam exoluens: vltricem tandem pertulit necem. Proiecta autem in vallum Monasterij, ibique longo tempore iacens: in modum tabulæ desiccata: nulli fuit esca famelico. Aduertat igitur humana impietas quali pœna sit ferienda finalitèr: si tàm horrenda morte percussa est ferocitas bestialis. Perpendat & fidelis deuotio, quam in seruo Dei pietas fuerit admirandæ virtutis, & copiosæ dulcedinis, vt ei applauderet suo modo etiam
natu-

natura brutorum. Iter enim faciens iuxtà ciuitatem Senensem, inuenit in pascuis magnum ouium gregem. Quas cùm benignè (vt erat solitus) salutasset: relicto pastu, cucurrerunt omnes ad eum: leuantesque capita sua: erectis in eum luminibus, intendebant. Tantùm quidem ei fecerunt applausum, vt Pastores mirarentur & fratres: cernentes circa ipsum tàm ouium agnos, quam ipsos arietes sic mirabilitèr exultantes. Alio quoque tempore apud S.Mariam de Portiuncula quædam viro Dei fuit ouis oblata: quam propter innocentiæ, ac simplicitatis amorem: quas ouis natura prætendit gratanter suscepit. Monebat pius vir ouiculam, vt & laudibus diuinis intenderet, & ab omni fratrum offensa caueret: ouis autem quasi viri Dei pietatem auerteret, informationem ipsius solicitè obseruabat. Nam audiens Fratres in Choro cantare, & ipsa Ecclesiam ingrediens sine alicuius informatione flectebat genua, vocem balatus emittens ante Altare Virginis Matris agni: ac si eam salutare gestiret. Insuper & cùm eleuaretur Sacratissimum CHRISTI cor-
pus

pus inter Missarum solemnia: flexis curuabatur poplitibus, tanquam si reuerens pecus de irreuerentia indeuotos argueret, Christoque deuotos ad Sacramenti reuerentiam inuitaret. Tempore quodam agniculum in Vrbe secum habuerat ob reuerentiã illius mitissimi agni, quem nobili matronæ Dominæ, scilicèt Iacobæ de Septem solijs in suo recessu conseruandum commisit. Agnus verò quasi in spiritualibus eruditus à sancto Dominæ ad Ecclesiam eunti, stanti, & reuerenti societati inseparabili cohærebat. Si matutinali hora Domina tardaret, exurgere: agnus consurgens impellebat eam cornulis, & balatibus excitabat: gestibus adhortans & nutibus, vt ad Ecclesiam properaret. Propter quod agnus Francisci discipulus: deuotionis iam Magister effectus, vt mirabilis, & amabilis à Domina seruabatur. Alio quoq; tempore apud grecium viuus viro Dei oblatus fuit lepusculus, qui liber in terra positus, cùm posset, quo vellet, effugere: vocante se Patre benigno in sinum illius propero cursu saltauit. Quem ipse pio cordis affectu circumfo-

itens: videbatur eidem compati quasi mater, dulcique allocutione communitum, nè se iterum capi permitteret: liberum abire permisit. Cumquè pluries in terra positus, vt abscederet: semper in sinum Patris rediret, tanquam si sensu quodam occulto cordis ipsius perciperet pietatem: tandèm iussu Patris à Fratribus delatus est ad loca solitudinis tutiora. Modo quoque consimili: in Insula lacus Perusini cuniculus quidam captus, & viro Dei oblatus, cum cæteros fugeret, manibus eius & sinu se domestica securitate commisit. Per lacum Reatinum eidem ad Heremum de grecio properanti: Piscator vnam ex deuotione fluuialem obtulit auē, quam cùm libentèr susceptam apertis inuitaret manibus ad recessum, nec illa vellet abire: erectis in Cœlum oculis, diu in oratione permansit, & quasi aliundè post longam horam ad se reuersus, dulcitèr iterat, mandauit auiculæ, vt Dominum laudatura recederet. Suscepta itaque cum benedictione licentia: gestu corporis quoddam prætendens gaudium, aduolauit. In eodem lacu similitèr oblatus

fuit

fuit ei piſcis magnus, & viuus: quem more ſolito fraterno nomine vocans: in aquam repoſuit iuxta nauem. Piſcis vero coram viro Dei ludebat in aqua, & quaſi amore illius allectus, nullatenus receſſit à naui: niſi prius ab eodem cum benedictione licentia ſibi data. Alio quoque tempore ambulans cum quodam Fratre per paludes Venetiarum: inuenit maximam auium multitudinem reſidentium, & cantantium in virgultis. Quibus viſis: dixit ad ſocium. Sorores aues laudant Creatorem ſuum: nós itaque in medium ipſarum euntes: laudes, & horas canonicas Domino decantemus. Cumque in medium ipſarum intraſſent: non ſunt aues motæ de loco. Et quia propter garritum ipſarum in dicendis horis ſe mutuo audire non poterant: conuerſus vir ſanctus dixit ad aues: Sorores aues à cantu ceſſate, donec laudes Deo debitas perſoluamus. At illæ continuo tacuerunt: tamdiu in ſilentio perſiſtentes: quamdiu dictis horis ſpatiosè, & laudibus perſolutis à ſancto Dei cantandi licentiam receperunt. Dante autem eis viro Dei licen-

tiam, statim more solito cantum suum resumpserunt. Apud Sanctam Mariam de Portiuncula, iuxta cellam viri Dei super ficum cicada residens, & decantans: cum seruum Domini, qui etiam in paruis rebus magnificentiam Creatoris admirari didicerat: ad diuinas laudes cantu suo frequentius excitaret: ab eodem quadam die vocata: velut edocta cœlitus super manum volauit ipsius. Cui cum dixisset canta soror mea cicada, & Dominũ Creatorem tuo iubilo lauda: sine mora obediens canere cœpit, nec destitit, donec iussu Patris ad locum proprium reuolauit. Mansit autem per octo dies ibidem: quolibet die veniendo, cantando, & recedendo eius iussa perficiens. Tandem vir Dei ait ad socios. Demus iam sorori nostræ cicadæ licentiam: satis enim nos suo cantu lætificans ad laudes Dei octo dierum spatio excitauit. Et statim ab eo licétiata recessit: nec vltra ibidem apparuit: ac si mandatum ipsius non auderet aliquatenus præterire. Eidem Senis infirmo Phasianus quidam de nouo captus, à nobili quodam transmissus est viuus. Qui

con-

continuo vt virum sanctum audiuit, & vidit: tanta ei amicabilitate cohæsit: vt nullo modo pateretur ab ipso sciungi. Nam pluribus vicibus extra locellum fratrum in vinea positus vt abiret si vellet: rapido semper cursu redibat ad patrem, tanquam si ab eodem omni fuisset tempore educatus. Deinde cuidam collatus viro qui ex deuotione seruum Dei visitare solebat, velut sibi molestum foret à pij patris absentari conspectu: escam recusauit omnino. Reportatus tandem ad famulum Dei: statim vt conspexit eundem, quibusdam hilaritatis prætensis gestibus, auidè manducauit. Cum ad heremum peruenisset Aluernæ propter Quadragesimam celebrandam in honorem Archangeli Michaelis diuersi generis aues circa ipsius cellulam volitantes, concentu sonoro, & letitiæ gestibus, quasi de eius aduentu gaudentes, patrem pium inuitare, ac allicere videbantur ad moram. Quo viso, dixit ad socium. Cerno frater voluntatis esse diuinæ, quòd hic aliquandiu commoremur, tantum sorores auiculæ de nostra videntur præsentia consolari. Cum

igitur contraheret ibi moram, Falco ibidem nidificans magno se illi amicitiæ fœdere copulauit. Nam semper horam nocturno tempore, in qua vir sanctus ad diuina officia surgere solitus erat, cantu suo præueniebat, & sono. Quod famulo Dei gratissimum erat: eo quod tanta solicitudo, quam circa eum gerebat, omnem ab ipso torporem desidiæ excuteret. Cum vero seruus Christi infirmitate plus solito grauaretur, parcebat Falco, nec tam tempestiuas indicebat vigilias. Siquidem velut instructus à Deo, circa diluculum suæ vocis campanam leui tactu pulsabat. Diuinum certè videtur fuisse præsagium, tam in exultatione multimodi generis auium, quam in cantu Falconis: cum Dei laudator, & cultor pœnis contemplationis subuectus tunc foret illic apparitione Seraphica sublimandus. Moram eo faciente tempore quodam in heremitorio grecij: loci illius indigenæ malis multiplicibus vexabantur. Nam, & luporum rapacium multitudo, non solum bruta, sed & homines consumebat, & grando annua tempestate blada, & vineas deuastabat. Dum

igitur sic afflictis præco sacri Euangelij prædicaret, dixit ad eos. Ad honorem, & laudem Dei Omnipotentis fide iubeo vobis, quod pestilentia hæc omnis abscedet, & respiciens vos Dominus multiplicabit in temporalibus bonis, si mihi credentes misereamini vestri, vt vera confessione præmissa dignos faciatis pœnitentiæ fructus. Iterum hoc annuncio vobis quod si beneficijs ingrati ad vomitum conuersi fueritis, innouabitur plaga, duplicabitur pœna, & maiori in vos ira desæuiet. Ab illa vtique hora pœnitentiam ad exortationem ipsius agentibus illis cessauerunt clades, periere pericula, nec molestiæ quicquam lupi intulere vel grandines. Immo quod maius est, si quando vicinorum arua grando peruaderet, istorum terminis appropinquans, terminabatur ibidem, aut in partem aliam diuertebat. Cessauit grando, seruauerunt, & lupi pactionem serui Dei, nec contra pietatis legem in homines ad pietatem conuersos attentauerunt amplius desæuire quamdiu iuxta condictum contra pijssimas Dei leges impiè non egerunt. Piè igitur sentiendum

est

est de pietate viri beati, quæ tam miræ dulcedinis, & virtutis fuit, vt domaret ferocia, domesticaret siluestria, mansueta doceret, & brutorum naturam homini jam lapso rebellem ad sui obedientiam inclinaret. Verè hæc est, quæ cunctas sibi creaturas confederans valet ad omnia, promissionem habens vitæ, quæ nunc est, & futuræ.

CAPVT IX.

De feruore charitatis, & desiderio martyrij.

CHaritatem feruentem, qua sponsi amicus Franciscus ardebat: quis enarrare sufficiat? Totus namque quasi quidam carbo ignitus diuini amoris flamma videbatur absortus. Subitò enim ad auditum amoris Domini excitabatur, afficiebatur, inflammabatur, quasi plectro vocis extrinsecæ corda cordis interior tangeretur. Talem pro eleemosynis censum offerre: nobilem prodigalitatem dicebat, & eos, qui minus ipsum, quàm de-

narios reputarent, esse stultissimos: pro eo quod solius diuini amoris impretiabile pretium ad Regnum Cœlorum sufficiat comparandum, & eius qui nos multum amauit, multum sit amor amandus. Vt autem ex omnibus excitaretur ad amorem diuinum, exultabat in cunctis operibus manuum Domini, & per iucunditatis specula in viuificam consurgebat rationem, & causam. Contuebatur in pulchris pulcherrimum, & per impressa rebus vestigia: prosequebatur vbique dilectum de omnibus sibi scalam faciens, per quam conscenderet ad apprehendendum eum, qui est desiderabilis totus. Inauditæ namque deuotionis affectu, fontalem illam bonitatem in creaturis singulis; tanquam in riuulis degustabat, & quasi cœlestem concentum perciperet in consonantia virtutum, & actuum eis datorum à Deo ipsas ad laudem Domini more Prophetæ Dauid dulciter hortabatur. Christus IESVS crucifixus intra suæ mentis vbera, vt mirræ fasciculus iugiter morabatur, in quem optabat per excessiui amoris incendium totaliter transformari. Prærogatiua quo-

que peculiaris deuotionis ad ipſum, ab Epiphaniæ feſto vſque ad continuos quadraginta dies: eo ſcilicet tempore, quo Chriſtus latuit in deſerto, ad ſolitudinis loca declinans, cællaque recluſus quanta poterat arctitudine cibi,& potus; ieiunijs, & orationibus, & laudibus Dei ſine intermiſſione vacabat. Tàm feruido quidem in Chriſtum ferebatur affectu; ſed & dilectus illi tàm familiarem rependebat amorem, vt videretur ipſi famulo Dei, quaſi iugem præ oculis ipſius Saluatoris ſentire præſentiam, ſicut aliquando ſocijs familiariter reuelauit. Flagrabat erga Sacramentum dominici corporis, feruore omnium medullarum, ſtupore admirans permaximo, illam chariſſimam dignationem, & dignantiſſimam charitatem. Sæpè communicabat, & tam deuotè vt alios deuotos efficeret, dum ad immaculati agni deguſtationem ſuauem quaſi ſpiritu ebrius, in mentis vt plurimum rapiebatur exceſſum. Matrem Domini Noſtri IESV Chriſti indicibili complectebatur amore,eo quod dominum maieſtatis fratrem nobis effecerit, & per eam ſimus miſericordiam con-

fecuti. In ipfa poft Chriftum præcipuè fidens, eam fui ac fuorum aduocatam conftituit, & ad honorem ipfius, à fefto Apoftolorum Petri, & Pauli vfque ad feftum Affumptionis deuotiffimè ieiunabat. Angelicis fpiritibus ardentibus igne mirifico ad excedendum in Deum, & electorum animas inflammandas infeparabilis erat amoris vinculo copulatus, & ob deuotionem ipforum, ab Affumptione Virginis Gloriofæ quadraginta diebus ieiunans orationi iugiter infiftebat. Beato autem Michaeli Archangelo, eo quod animarum repræfentandarum haberet officium, fpeciali erat amore deuotior: propter feruidum quem habebat zelum ad falutem omnium faluandorum. Ex recordatione Sanctorum Omnium tanquam lapidum ignitorum in deificum recalefcebat incendium: Apoftolos omnes, & præcipuè Petrum, & Paulum propter feruidam charitatem, quam habuerunt ad Chriftum fumma deuotione complexans, ob quorum reuerentiam, & amorem, Quadragefimę fpecialis ieiunium Domino dedicabat. Non habebat aliud Chrifti pauper nifi

nisi duo minuta, corpus scilicet, & animam, quod posset liberali charitate largiri. Sed hæc per amorem Christi sic offerebat continuè, vt quasi omni tempore per rigorem ieiunij corpus, & per ardorem desiderij spiritum immolaret, exterius in atrio sacrificans holocaustum, & in templo interius concremans thimiama. Sic autem cum charitatis excessiua deuotio sursum in diuina ferebat, vt eiusdem affectuosa benignitas ad naturæ consortes, & gratiæ dilataret. Quem enim creaturis cæteris germanum pietas cordis effecerat, mirum non est, si Creatoris insignitus imagine, & sanguine redemptis auctoris germaniorem CHRISTI charitas faciebat. Non se Christi reputabat amicum, nisi animas foueret, quas ille redemit. Saluti animarum nihil præferendum esse dicebat, eo maximè probans quod vnigenitus Dei pro animabus dignatus fuerit in Cruce pendere. Hinc sibi in oratione luctamen, in prædicatione discursus, & in exemplis dandis excessus. Vndè quotiens austeritas nimia reprehenderetur in ipso, respondebat se datum alijs in exemplum.

Licet enim innocens eius caro, quæ iam se sponte subdebat spiritui: nullo egeret flagello propter offensas tamen exempli causa renouabat illi pœnas, & onera: custodiens propter alios vias duras. Dicebat enim si linguis hominum loquar, & Angelorum, charitatem autem in me ipso non habeam, & proximis virtutum exempla non monstrem; parum prosum alijs, mihi nihil. Feruenti quoque charitatis incendio gloriosum Sanctorum Martyrum emulabatur triumphum, in quibus nec amoris flamma extingui, nec fortitudo potuit infirmari. Desiderabat propterea, & ipse illa perfecta charitate succensus, quæ foras mittit timorem per martyrij flammam Hostiam Domino se offerre viuentem, vt & vicem Christo pro nobis morienti rependeret ad diuinum amorem cæteros prouocaret. Sexto namque conuersionis suæ anno desiderio martyrij flagrans, ad prædicanda m Fidem Christianam, & pœnitentiam Saracenis, & alijs infidelibus ad partes Syriæ transfretare disposuit. Cumque nauem quandam, vt illuc tenderet, conscendisset ventis con-

trarijs flantibus compulſus eſt in Sclauoniæ partibus applicare. Cum igitur moram aliquamdiu contraxiſſet ibidem, nec inuenire poſſet nauem tunc tẽporis transfretantem fraudatum à ſuo deſiderio ſe ſentiens: nautas quoſdam Anchónam tendentes, vt amore Dei eum ſecum ducerent exorauit. Verum illis propter expenſarum defectum pertinaciter recuſantibus: vir Dei plurimum de Domini bonitate confiſus, nauem cum ſocio latenter conſcendit. Affuit quidam à Deo vt creditur, pro paupere ſuo miſſus, qui ſecum ferens neceſſaria victus, quendam timentem Deum de naui ad ſe vocatum ſic allocutus eſt. Hæc pro pauperibus Fratribus in naui latitantibus conſerua fideliter, ac neceſſitatis tempore amicabiliter ſubminiſtra. Sicque factum eſt vt nautis propter vim ventorum per dies plurimos nuſquam applicare valentibus, omnia conſumerentur ipſorum cibaria, & ſola pauperi Franciſco collata deſuper eleemoſyna ſupereſſet. Quæ cum eſſet modica tantum diuina virtute ſuſcepit augmentum, vt diebus pluribus in mari

propter tempestatem continuam contrahentibus moram, vsque ad portum Anchonæ omnium necessitatibus plenariè subueniret. Videntes itaque nautæ per seruum Dei multa se mortis euasisse discrimina, tanquam qui maris horrenda pericula senserant, & miranda opera Domini viderant in profundo: gratias egerunt Omnipotenti Deo, qui semper in suis amicis, & seruis mirabilem, & amabilem se ostendit. Cum autem relicto mari, terram perambulare cœpisset, iactato in eam salutis semine, reportabat manipulos fructuosos. Verùm quia martyrij fructus adeo cor eius allexerat, vt pretiosam pro Christo mortem super omnia virtutum merita peroptaret, versus Marrochium iter arripuit, vt Miramolino, & genti eius Christi Euangelium prædicaret: si quo modo ad concupitam palmam valeret attingere. Tanto namque desiderio ferebatur, vt quamuis esset imbecillis corpore peregrinationis suæ præcurreret comitem, & ad exequendum propositum festinus, & tanquam spiritu ebrius aduolaret. Sed cum iam vsque in Hispaniam

per-

perrexisset, diuina dispositione quæ ipsum reseruabat ad alia, grauissima ei superuenit infirmitas, qua præpeditus, quod cupiebat adimplere nequiuit. Sentiens igitur vir Dei quod necessaria erat adhuc proli quam genuerat, ipsius vita in carne, quamuis mortem sibi lucrum putaret esse, rediјt ad pascendum oues suæ solicitudini commendatas. Verum charitatis ardore spiritum ipsius ad martyrium perurgente, tertia adhuc vice pro fide Trinitatis effusione sui sanguinis dilatanda, versus infideles proficisci tentauit. Tertiodecimo namque conuersionis suæ anno ad partes Syriæ pergens, multis se periculis constanter exposuit, vt Soldani Babiloniæ posset adire præsentiam. Inter Christianos enim ac Saracenos tunc bellum tam implacabile erat, exercituum castris hinc inde in campo cominus ex aduerso locatis, vt via mutui transitus sine mortis discrimine non pateret. Exierat siquidem à Soldano edictum crudele, vt quicumque caput alicuius Christiani afferret, bisantum aureum pro mercede reciperet. At intrepidus CHRISTI miles Franciscus spe-

rans

rans in proximo ſuum adipiſci poſſe propoſitum, diffiniuit iter arripere, mortis pauore non territus, ſed deſiderio prouocatus: Oratio namque præmiſſa, confortatus à Domino, confidenter illud propheticum decantàbat. Nam & ſi ambulauero in medio vmbræ mortis non timebo mala quoniam tu mecum es. Aſſumpto igitur ſocio fratre Illuminato nomine, viro vtique luminis, & virtutis, cum iter cœpiſſet obuias habuit ouiculas duas, quibus viſis exhylaratus vir ſanctus, dixit ad ſocium. Confide Frater in Domino, nam in nobis euangelicum illud impletur. Ecce ego mitto vos ſicut oues in medio luporum. Cum autem proceſſiſſent vlterius, occurrerunt ei ſatellites Saraceni, qui tanquam lupi celerius accurrentes ad oues, ſeruos Dei feraliter comprehenſos crudeliter, & contemptibiliter pertractarunt, afficientes conuitijs, affligentes verberibus, & vinculis alligantes. Tandem afflictos multipliciter, & attritos ad Soldanum diuina diſponente prouidentia, iuxta viri deſiderium perduxerunt. Cum igitur Princeps

ceps ille perquireret, à quibus,& ad quid & qualiter missi essent, intrepido corde respondit Christi seruus Franciscus. Non ab homine, sed à Deo altissimo se fuisse transmissum: vt ei, & populo suo viam salutis ostenderet, & annunciaret euangelium veritatis. Tanta vero mentis constantia: tanta virtute animi, tantoque feruore spiritus prædicto Soldano prædicauit: Deum trinum, & vnum vt saluatorem omnium IESVM Christum, & euangelicum illud in ipso clarescceret, veraciter esse completum. Ego dabo vobis os, & sapientiam,cui non poterunt resistere, & contradicere omnes aduersarij vestri. Nam & Soldanus admirandum in viro Dei feruorem spiritus conspiciens, & virtutem libenter ipsum audiebat, & ad moram contrahendam cum eo instantius inuitabat. Christi vero seruus superno illustratus oraculo: si vis (inquit)conuerti tu cum populo tuo ad Christum, ob illius amorem vobiscum libenter commorabor. Quod si hæsitas propter fidem Christi legem Mahumetti dimittere: iube ignem accendi permaximũm, & ego

cum Sacerdotibus tuis ignem ingrediar, vt vel sic cognoscas, quæ fides certior, & sanctior non immerito tenenda sit. Ad quem Soldanus, non credo quod aliquis de Sacerdotibus meis se vellet igni propter fidem suam defensandam exponere, vel genus aliquod subire tormenti. Viderat enim statim quendam de presbyteris suis virum autenticum, & longeuum: hoc audito verbo de suis conspectibus aufugisse. Ad quem vir sanctus, si mihi velis promittere pro te, & populo tuo, quod ad Christi cultum si ignem illesus exiero veniatis: ignem solus introibo. Et si combustus fuero imputetur peccatis meis. Si autem diuina me protexerit virtus: Christum Dei virtutem, & sapientiam, verum Deum, & Dominum saluatorem omnium agnoscatis. Soldanus autem optionem hanc accipere se non audere respondit, quia seditionem populi formidabat. Obtulit tamen ei multa munera pretiosa, quæ vir Dei non mundanarum rerum, sed salutis animarum auidus, spreuit omnia quasi lutum. Soldanus autem videns virum sanctum

tam

tam perfectum rerum mundialium contemptorem, admiratione permotus, maiorem erga ipsum deuotionem concepit. Et quamuis ad fidem christianam transire nollet, vel forsan non auderet: rogauit tamen deuotè famulum Christi vt prædicta susciperet pro salute ipsius christianis pauperibus, vel ecclesijs eroganda. Ipse vero quia pondus fugiebat pecuniæ, & in animo Soldani veræ pietatis non videbat radicem, nullatenus acquieuit. Videns etiam se non proficere in conuersione gentis illius, nec suum assequi posse propositum ad partes fidelium diuina reuelatione præmonitus remeauit. Sic itaque Dei ordinante clementia, & sancti viri promerente virtute, misericorditer, & mirabiliter factum est, quod Christi amicus mortem pro ipso viribus totis exquireret, & tamen nullatenus inueniret, vt & merito non careret optati martyrij, & insigniendus seruaretur in posterum priuilegio singulari. Sic vtique factum est, vt ignis ille diuinus adhuc perfectius ipsius æstuaret in corde, vt post potentius euaporaret in carne. O vere beatum vi-

rum

rum cuius caro, & si tyrannico ferro non cæditur: occisi tamen agni similitudine non priuatur. O inquam verè, ac plenè beatum, cuius animam, & si gladius persecutoris non abstulit, palmam tamen martyrij non amisit.

CAPVT X.

De studio, & virtute orationis.

SEntiens Christi seruus Franciscus corpore se peregrinum à Domino. Cum iam ad terrena foris desideria per Christi charitatem totus esset insensibilis factus, ne foret absque consolatione dilecti, sine intermissione ora: spiritum Deó contendebat exhibere præsentem. Erat quidem oratio contemplanti solatium: dum supernarum circuitu mansionum Angelorum conciuis iam factus, feruenti desiderio quærebat dilectum, à quo solus eum carnis paries disiungebat. Erat & operanti præsidium: dum in omnibus, quæ agebat de sua diffidens industria, & de superna pietate confidens, per ipsius

ipſius inſtantiam totum in Domino cogitatum iactabat. Orationis gratiam viro religioſo deſiderandam ſuper omnia firmiter aſserebat, nullumque credens ſine ipſa in Dei proſperari ſeruitio, modis quibus poterat Fratres ſuos ad eius ſtudium excitabat. Nam ambulans, & ſedens intus, & foris: laborans, & vacans, orationi adeo erat intentus, vt illi videretur non ſolum quicquid erat in eo cordis, & corporis: verum etiam operis, & temporis dedicaſse. Solitus erat nullam viſitationem ſpiritus, cum negligentia præterire. Si quidem cum offerebatur, ſequebatur eam, & quamdiu Dominus concedebat, dulcedine perfruebatur oblata. Cum autem intentus itineri, diuini ſpiritus aliquos ſentiret afflatus ſocijs præcedentibus: gradum figebat, nouamque inſpirationem ad fruitionem conuertens, gratiam non recipiebat in vacuum. Suſpendebatur multoties tanto contemplationis exceſsu, vt ſupra ſemetipſum raptus, & vltra humanum ſenſum aliquid ſentiens quid ageretur circa ſe exterius ignoraret. Tranſiens namque ſemel per

Burgum sancti Sepulchri, castrum vtique populosum: pro debilitate corporis subuectus asello: obuias habuit turbas in cum præ deuotione ruentes. Tractus autem, & detentus ab eis, compressus quoque ac multipliciter attrectatus, insensibilis videbatur ad omnia, & velut exanime corpus: de his, quæ fiebant circa ipsum nihil penitus aduertebat: vnde cum iam diu transito castro, turbisque relictis peruenisset ad quoddam domicilium leprosorum, quasi aliunde rediens cœlestium contemplator, solicitè requisiuit, quando propinquarent ad Burgum. Mens quidem ipsius in cœlestibus fixa splendoribus, varietates non senserat locorum, nec temporum, nec occurrentium personarum. Quod ipsi accidisse frequentius, sociorum eius experientia multiplex cōprobauit. Et quia in oratione perceperat sancti Spiritus desideratam præsentiam tanto familiarius se offerre præcantibus, quanto plus inuenit elongatos à strepitu mundanorum: ideo loca solitaria quærens, ad solitudines, & Ecclesias derelictas oraturus nocte pergebat. Vbi

dæmo-

dæmonum pugnas horribiles frequenter sustinuit: qui secum sensibiliter confligentes nitebantur ipsum ab orationis studio perturbare. Ipse vero armis munitus cœlestibus, quanto vehementius impetebatur ab hostibus, tanto fortior in virtute, & feruentior reddebatur in prece: fidenter dicens ad Christum, sub vmbra alarum tuarum protege me à facie impiorum qui me afflixerunt. Ad dęmones autem: facite quicquid in me valetis maligni spiritus, & fallaces. Non enim potestis nisi quantum vos manus superna relaxat: & ego ad perferendum omnia, quæ illa infligenda decreuerit, cum omni iucunditate paratus assisto. Quam mentis constantiam superbi dęmones non ferentes abscedebant confusi. Vir autem Dei solitarius remanens, & pacatus: nemora replebat gemitibus, loca spargebat lachrymis, pectora manu tundebat, & quasi occultius secretarium nactus: confabulabatur cum Domino suo. Ibi respondebat Iudici, ibi supplicabat patri, ibi colloquebatur amico, ibi quoque à fratribus ipsum piè obseruantibus aliquo-

ties auditus est clamorosis gemitibus apud diuinam pro peccatoribus interpellare clementiam, deplorare etiam alta voce, quasi coram se positam Dominicam Passionem. Ibi visus est nocte orans manibus ad modum Crucis protensis, toto corpore subleuatus à terra, & nubecula quadam fulgente circundatus, vt illustrationis mirabilis intra mentem mira circa corpus perlustratio testis esset. Ibi etiam sicut certis est comprobatum inditijs: incerta sibi, & occulta diuinæ sapientiæ pandebantur: quamuis illa non vulgaret exterius, nisi quantum Christi vrgebat charitas, & proximorum vtilitas exigebat. Dicebat enim leui mercede rem inpretiabilem contingit amitti, & illum qui dedit ad non dandum iterum facilè prouocari. Quando à priuatis redibat orationibus, quibus penè in virum alterum mutabatur: summopere studebat conformare se cæteris: ne forte quod foris ostenderet: aura fauoris intus à mercede euacuaret. Cum in publico subito afficeretur visitatus a Domino, semper aliquid obijciebat astantibus: ne sponsi familiares

atta-

attractus forinsecus vulgarentur. Excreationes, gemitus, duros anhelitus, extrinsecos nutus orans inter Fratres deuitabat omnino: siue quia diligebat secretum: siue quia ad interiora reintrans totus ferebatur in Deum. Sepè talia familiaribus dixit. Quando seruus Dei orans, visitatur diuinitus, dicere debet. Istam consolationem mihi peccatori, & indigno de Cœlo misisti Domine, & ego illam tuæ committo custodiæ, quia thesauri tui me sentio esse latronem. Cum autem ab oratione reuertitur: sic debet se pauperculum, & peccatorem ostendere: ac si nullam sit nouam gratiam consecutus. Orante autem viro Dei in loco de Portiuncula, contigit Assisinatem Episcopum venire ad eum (vt erat solitus) visitandum. Qui mox, vt locum fuit ingressus ad cellam in qua Christi seruus orabat plus debito fidenter accessit. Pulsoque hostiolo intraturum se ingerens, dum caput immisit, sanctumque orantem conspexit: repentino timore concussus: obrigescentibus membris etiam loquelam amisit. Subitoque voluntate diuina per vim foras pro-

pulsus retrogado pede procul abductus est. Stupefactus Episcopus ad Fratres festinauit vt potuit, Deoque sibi restituente linguam, primo verbo confessus est culpam. Contigit tempore quodam Abbatem Monasterij Sancti Iustini de Episcopatu Perusij obuiare famulo Christi. Quo viso Abbas deuotus celeriter de equo descendit, vt & viro Dei reuerentiam faceret, & de salute animæ aliqua cum ipso conferret. Tandem habita collatione suaui Abbas abscendens orari per se humiliter petijt. Cui vir Deo charus respondit. Orabo libenter. Parum itaque discedente Abbate: dixit fidelis Franciscus ad socium. Expecta Frater modicum, quia debitum volo soluere, quod promisi. Orante autem illo, subito Abbas in solitum calorem, & dulcedinem hactenus inexpertam sensit in spiritu, itaque in excessu mentis effectus, totus à se ipso in Deum defecit. Parua morula substitit, & in se reuersus, virtutem orationis Sancti Francisci cognouit. Maiori proinde circa ordinem semper amore flagrauit, multisque factum pro miraculo retulit. Solitus

litus erat vir Sanctus horas canonicas non minus timoratè Deo persoluere; quam deuotè. Nam licet oculorum stomachi plenis, & epatis ægritudine laboraret, nolebat tamen muro, vel parieti inhærere dum psalleret, sed horas semper erectus, & sine caputio, non girouagis oculis, nec cum aliqua sincopa persoluebat. Si quando esset in itinere constitutus, figebat tunc temporis gressum, huiusmodi consuetudinem reuerentem, & sacram propter pluuiarum inundantiam non omittens. Dicebat enim si quiete comedit corpus cibum suum futurum cum ipso vermium esca, cum quanta pace, & tranquillitate accipere debet anima cibum vitæ? Grauiter etiam se putabat offendere si quando orationi deditus, vanis fantasmatibus interius vagaretur. Cum aliquid tale accideret, non parcebat confessioni quin illud protinus expiaret. Hoc studium sic in vsum conuerterat, vt rarissimè muscas huiusmodi pateretur. Fecerat in Quadragesima quadam vasculum vnum, vt minutias temporis, ne omnino exciderent occuparet. Quod cum dicenti tertiam in

memoriam veniens: paululum ipsius animum distraxisset, motus feruore spiritus, vasculum igne consumpsit, dicens. Sacrificabo illud Domino, cuius sacrificium impediuit. Psalmos cum tanta mentis ac spiritus attentione dicebat, quasi Deum præsentem haberet, & cum nomen Domini in eis occurreret, præ suauitatis dulcedine labia sua lingere videbatur. Ipsumque quoque Domini nomen non solum cogitatum, verum etiam prolatum, & scriptum, reuerentia volens honorare præcipua, Fratribus persuasit aliquando, vt omnes schedulas scriptas vbicumque repertas colligerent, mundoque loco reponerent, ne forté sacrum illud nomen contigeret conculcari. Nomen autem IESV cum exprimeret, vel audiret, iubilo quodam repletus interius, totus videbatur exterius alterari, ac si mellifluus sapor gustum, vel harmoniacus sonus ipsius immutasset auditum. Contingit autem anno tertio ante obitum suum, vt memoriam natiuitatis pueri IESV ad deuotionem excitandam apud castrum Grecij disponeret agere cum quanto maiori solemnitate va-

leret. Ne vero hoc leuitati posset abscribi, à Summo Pontifice petita, & obtenta licentia, fecit præparari præsepium, apportari fenum, Bouem, & Asinum ad locum adduci. Aduocantur Fratres, adueniunt populi: personat sylua voces, & venerabilis illa nox luminibus copiosis, & claris, laudibusque sonoris, & consonis; & splendens efficitur, & solemnis. Stabat vir Dei coram Præsepio pietate repletus, respersus lachrymis, & gaudio superfusus. Celebrantur Missarum solemnia super Pręsepe, leuita Christi Francisco Sacrum Euangelium decantante. Prædicat deinde populo circunstanti de natiuitate Regis pauperis, quem cum nominare veller, puerum de Bethleem præ amoris teneritudine nuncupabat. Miles autem quidam virtuosus, & verax qui propter Christi amorem sæculari relicta militia, viro Dei magna fuit familiaritate coniunctus. Dominus Ioannes de Grecio se vidisse asseruit puerulum quendam valde formosum in illo Pręsepio dormientem, quem Beatus Pater Franciscus ambobus complexans brachijs excitare vi-

debatur à somno. Hanc siquidem deuoti militis visionem non solum videntis sanctitas credibilem facit, sed & designata veritas comprobat, & miracula subsecuta confirmant. Nam exemplum Francisci consideratum à mundo excitatiuum est cordium in Fide Christi torpentium, & fenum Præsepij reseruatum à populo, mirabiliter sanatiuum fuit brutorum languentium, & aliarum repulsiuum pestium diuersarum, glorificante Deo per omnia seruum suum, sanctæque orationis efficaciam euidentibus miraculorum prodigijs demonstrante.

CAPVT XI.

De intelligentia scripturarum, & spiritu prophetiæ.

AD tantam autē mētis serenitatem indefessum orationis studiū cum cōtinua exercitatione virtutū, Virum Dei perduxerat, vt quamuis non habuerit sacrarum litterarum peritiam per doctrinam, æternæ tamen lucis irradiatus fulgoribus scri-

scripturarum, profunda miro intellectus scrutaretur acumine. Penetrabat enim ab omni labe purum ingenium mysteriorum abscondita. Et vbi magistralis scientia foris stat, affectus introibat amantis. Legebat quandoque in libris sacris, & quod animo semel iniecerat, tenaciter imprimebat memoriæ, quia non frustra mentalis attentionis percipiebat auditu, quod continuæ deuotionis ruminabat affectu. Quærentibus aliquando Fratribus, vtrum sibi placeret quia litterati iam recepti ad Ordinem intenderent studio sacræ scripturæ. Respondit. Mihi quidem placet, dummodo tamen exemplo Christi qui magis orasse legitur, quam legisse, orationis studium non omittant, nec tamen studeant, vt sciant qualiter debeant loqui, sed vt audita faciant, & cum fecerint alijs facienda proponant. Volo (inquit) Fratres meos discipulos Euangelicos esse, sicque in notitia veritatis proficere, quod in simplicitatis puritate concrescant, vt simplicitatem columbinam à prudentia serpentina non separent, quas magister eximius ore suo benedicto coniunxit. Interrogatus Senis à quo-

à quodam Religioso viro Theologiæ Sacræ Doctore de quibusdam quæstionibus difficilibus intellectu, tanta claritate doctrinæ, diuinæ sapientiæ patefaciebat archana, vt vehementer stuperet vir ille peritus, & cum admiratione referret, vere Theologia Sancti Patris istius puritate, ac contemplatione tanquam alis in altum subuecta est aquila volans: nostra verò scientia ventre graditur super terram. Licet enim esset imperitus sermone: scientia tamen plenus enodabat dubia quæstionum, & abscondita producebat in lucem. Nec absonum si vir Sanctus scripturarum à Deo intellectum acceperat, cum per imitationem Christi perfectam veritatem ipsarum descriptam gestaret in opere, & per Sancti Spiritus vnctionem plenariam, Doctorem earum apud se haberet in corde. Adeo etiam in ipso claruit spiritus Prophetiæ, vt & præuideret futura, & cordium contueretur occulta, absentia quoque velut præsentia cerneret, & se præsentem absentibus mirabiliter exhiberet. Tempore namque quo Damiatam Christianorum obsidebat exercitus,

tus, aderat vir Dei non armis, sed fide munitus. Cum igitur die belli Christiani pararentur ad pugnam, hoc audito Christi seruus vehementer ingemuit, dixitque socio suo. Si belli fuerit attentatus, ingressus ostendit mihi Dominus non prospere cedere Christianis. Verum si hoc dixero, fatuus reputabor, si tacuero, conscientiam non euadam. Quid igitur tibi videtur? Respondit socius eius dicens: Frater pro minimo tibi sit, vt ab hominibus iudiceris, quia non modo incipis fatuus reputari. Exonera conscientiam tuam, & Deum magis time, quod homines. Quo audito, exiliens Christi præco salutaribus monitis Christianos aggreditur, prohibet bellum, denuntiat casum. Fit veritas in fabulam, indurauerunt cor suum & noluerunt reuerti. Itur, committitur, & bellatur, totaque in fugam vertitur militia Christiana, finem belli opprobrium regerens, non triumphum. Tanta verò strage Christianorum imminutus est numerus, vt circa sex millia fuerint inter mortuos, & captiuos. In quo euidenter innotuit quod spernenda non erat sapien-

tia pauperis, cum anima viri iusti annuntiet aliquando vera, quam septem circunspectores sedentes in excelso ad speculandum.

Alio quoque tempore cum post reuersionem ipsius de vltra mare: Celanum prędicaturus accederet: miles quidam supplici eum deuotione cum instantia magna inuitauit ad prandium. Venit itaque ad militis domum, omnisque familia pauperum hospitum exultauit in ingressu, Ante verò quam cibum sumerent iuxta solitum morem, vir mente deuotus offerens Deo preces, & laudes, oculis stabat eleuatis in Cœlum. Oratione completa, benignum hospitem familiariter aduocatum in partem, sic allocutus est. Ecce Frater hospes, tuis victus precibus, vt manducarem, domum tuam intraui. Meis non cito monitis acquiesce, quoniam non hic sed alibi manducabis. Confitere nunc peccata tua, veræ pœnitentiæ dolore contritus, nec in te remaneat quiquam quidem veridica confessione non pandas. Reddet tibi Dominus hodie vicem, quoniam tanta deuotione suos pauperes suscepisti. Acquieuit con-

continuo vir ille sermonibus Sancti, socioque ipsius vniuersa peccata in confessione detegens, disposuit domum suam, & ad mortem suscipiendam: se quantum valuit, præparauit. Intrauerunt tandem mensam: & incipientibus alijs manducare, hospes subito spiritum exalauit, iuxta verbum hominis Dei repentina morte sublatus. Sicque factum est hospitalitatis gratia promerente, vt iuxta verbum veritatis Prophetam recipiens mercedem Prophetæ acciperet, dum per Sancti viri pronuntiationem propheticam miles ille deuotus sibi contra mortis subitationem prouidit, quatenus armis pœnitentiæ præmunitus, perpetuam damnationem euaderet, & in æterna tabernacula introiret.

Tempore quo vir sanctus Reate iacebat infirmus, præbendarius quidam nomine Gedeon lubricus, & mundanus infirmitate graui correptus, lectulo decubans, cum ad eum fuisset delatus, lacrymose rogabat eum simul astantibus, vt ab ipso Crucis signaculo signaretur. Ad quem ille: Cum vixeris olim secundum desideria

car-

carnis, non veritus iudicia Dei, quomodo te Cruce signabo? Verum propter deuotas intercedentium preces signo teCrucis signabo, non in nomine Domini. Tu tamen scito te grauiora passurum si ad vomitum redieris liberatus propter enim peccatum ingratitudinis semper peiora prioribus inferuntur. Signo itaque Crucis super eum facto, statim qui contractus iacuerat, surrexit sanus, & in laudem Dei prorumpens, ego (inquit) sum liberatus, insonuerunt autem ossa renum eius audientibus cunctis veluti quum manu ligna sicca franguntur. Paucis autem interlapsis temporibus: Dei oblitus, corpus impudicitię reddidit. Cumque sero quodam cœnasset in domo cuiusdam Canonici, noctemque illa dormiret ibidem, subito super omnes corruit tectum domus. Cæteris autem euadentibus mortem, solus ille miser interceptus atque interemptus est. Iusto igitur Dei iudicio facta sunt nouissima hominis illius peiora prioribus propter ingratitudinis vitium Deique contemptum, cum de accepta venia gratum esse oporteat, &

du-

duplo diſpliceat flagitium iteratum.

Alio quoque tempore mulier quædam nobilis Deo deuota venit ad ſanctum, vt ſuum ei explicaret dolorem, ac remedium poſtularet. Habebat quidem virum valde crudelem, quem aduerſarium patiebatur in ſeruitio Chriſti, & ideo petebat à Sancto quatenus oraret pro illo, vt ſua Deus cor ipſius dignaretur emollire clementia. Ipſe vero hoc audiens, ait illi. Vade cum pace indubitanter expenſas de viro tuo conſolationem tibi de proximo affuturam. Et adiecit: dices ei ex parte Dei,& mea quod nunc eſt tempus clementiæ, poſtmodum æquitatis. Benedictione accepta reuertitur mulier, inuenit virum, denuntiat verbum. Cecidit ſuper eum Spiritus Sanctus, & nouum factum de veteri,ſic facit cum manſuetudine reſpondere. Domina ſeruiamus Domino, & ſaluemus animas noſtras. Suadente igitur ſancta Vxore, pluribus annis cœlibem vitam agentes, eodem die ambo ad Dominum migrauerunt. Miranda certè in viro Dei ſpiritus prophetici virtus, qua & membris iam arentibus reſtituebat vigo-

go-

gorem, & duris imprimebat cordibus pietatem, quamquam non minus eiusdem spiritus sit stupenda limpiditas, qua sic futurorum præcognoscebat euentum, vt etiam conscientiarum scrutaretur arcanum, quasi alter Eliseus duplicem Eliæ spiritum assequutus.

Nam cum Senis viro cuidam sibi familiari quædam superuentura finaliter prædixisset, & vir ille peritus, de quo supra mentio facta est, quod de scripturis cum eo conferebat aliquando, his auditis ab eodem Sancto Patre dubitando perquireret, ante hæc ipse dixisset; quæ illius viri relatione cognouerat, non solum se illa dixisse asseruit, verum etiam quærenti alienum euentum proprium exitum prophetando prædixit. Quod vt certius cordi eius imprimerent quemdam secretum coscientiæ illius scrupulum quem nulli viuenti vir præfatus expræsserat, mirabiliter reuelando explicuit, & salubriter consulendo reserauit. Ad quorum omnium firmitatem accedit, quod vir ille Religiosus sicut CHRISTI famulus ei prædixit, sic finaliter consumauit.

Eo

Eo quoq; tempore quo reuertebatur de vltra mare, socium habens Fratrem Leonardum de Assisio, contigit eum fatigatum, & lassum parum per asellum conscendere. Subsequens autem socius, & ipse non modicum fessus: cœpit dicere intra se, humanum aliquid passus. Non de pari ludebant parentes eius, & mei. En ipse equitat, & ego pedester Asinum eius duco. Hoc illo cogitante, protinus descendit de Asino vir Sanctus, & ait: Non Frater conuenit, vt ego equitem, tu venias pedes, quia nobilior, & potentior in seculo tu me fuisti. Obstupuit illico Frater, & rubore suffusus, depræhensum se recognoscens, procidit ad pedes ipsius & lachrymis irrigatus, nudum exposuit cogitatum, veniamque poposcit.

Frater quidam Deo deuotus, & famulo Christi, frequenti cogitatione versabat in pectore, superna fore gratia dignum quem vir Sanctus familiari complecteretur affectu, quem verò tanquam extraneum reputaret, extra numerum electorum reputandum à Deo. Cum igitur cogitationis huiusmodi crebrius vexatus

impulsu, viri Dei familiaritatem vehementer optaret, nec tamen cordis sui secretum reuelaret alicui, aduocans eum ad se, dulciter pater pius sic allocutus est. Nulla te turbet cogitatio filij, quãtum te charissimum habens inter præcipuè mihi charos libenter tibi munus meæ familiaritatis, & dilectionis impendo. Miratus exinde Frater, factusque deuotior ex deuoto, non solùm in amorem creuit hominis sancti, verum etiam per Spiritus Sancti gratiæ munus, donis est maioribus cumulatus. Cum autem in monte maneret Aluernæ cella reclusus, vnus è socijs magno desiderio cupiebat habere de verbis Domini aliquod scriptum manu ipsius breuiter annotatum. Grauem enim qua vexabatur tentationem non carnis, sed spiritus ex hoc credebat euadere, vel certè leuius ferre. Tali desiderio languens anxiabatur interius, quia verecundia victus reuerendo patri rem pandere non audebat. Sed cui homo non dixit spiritus reuelauit. Portari namque sibi iussit à Fratre prædicto atramentum, & chartam, laudesque Domi-

mini iuxta Fratris desiderium propria manu scripsit,& vltimo benedictionem ipsius dicens. Accipe tibi chartulam istam, & vsque ad diem mortis tuæ custodias diligenter. Accepit Frater donum illud optatum, & statim omnis illa tentatio effugatur. Seruatur littera, & cum in posterum miranda effecerit, virtutum Francisci testimonium fuit.

Frater quidam erat quantum à foris videbatur, sanctitate præclarus, conuersatione insignis, tamen admodum singularis. Omni tempore orationi vacans, tanta districtione silentium obseruabat, quod consueuerat non verbis, sed nutibus confiteri. Accidit autem sanctum Patrem venire ad locum videre Fratrem, & de ipso cum alijs Fratribus habere sermonem, Commendantibus autem omnibus, & magnificantibus illum. Respondit Vir Dei. Sinite Fratres ne mihi in eo diabolica figmenta laudetis. In veritate sciatis, quod diabolica tentatio est, & deceptio fraudulenta. Durè acceperunt hoc Fratres tanquam impossibile iudicãtes quod tot perfectionis inditijs fraudis se com-

menta fuscarent. Verum non post multos dies eo religionem egresso euidenter apparuit quanta luculentia interioris contritus vir Dei cordis eius secreta perspexit. Multorum quoque per hunc modum qui stare videbantur ruinam, sed & plurium peruersorum cōuersionem ad Christum immobili veritate prænuncians appropinquasse videbatur ad æternæ lucis speculum contemplandum, cuius fulgore mirabili absentia corporaliter tanquam si essent præsentia mentis eius cernebat obtutus.

Quodam namque tempore Vicarius suus tenebat capitulum, ipse vero in cella orans, sequester erat, & medius inter Fratres, & Deum. Cum igitur vnus ex ipsis defensionis quodam contectus palliolo, non se subderet disciplinæ. Videns hoc vir sanctus in spiritu: vocauit quendam de Fratribus, & dixit ad eum, vidi Frater diabolum super illius Fratris inobedientis dorsum, collum eius tenentem astrictum, qui tali sessore subactus: obedientiæ freno spreto, instinctus eius sequebatur habenas. Et cum rogarem

Deum pro Fratre, subito dæmon confusus abscessit. Vade igitur, & dic Fratri vt obedientiæ sanctæ iugo collum sine mora submittat: monitus per internuncium Frater, statimque conuersus ad Deum, ad pedes Vicarij humiliter se proiecit.

Alio quoque tempore contingit duos Fratres ad heremitorium Grecij de remotis venire, vt virum Dei cernerent, & benedictionem multo desideratam iam tempore reportarent. Venientes autem, & non inuenientes quia de publico iam ad cellam redierat, desolati abibant. Et ecce recedentibus illis, cum de ipsorum aduentu, vel recessu nihil secundum humanum sensum percipere potuisset præter solitum morem egressus è cella, clamauit post eos, & iuxta quod optauerant, signo Crucis facto in Christi nomine, benedixit.

Duo Fratres venerunt aliquando de terra laboris, quorum antiquior nonnulla intulit scandala iuniori. Cum autem peruenissent ad Patrem, quæsiuit ille à iuniori qualiter erga ipsum se Frater so-

cius habuisset in via. Quo respondente vtique satis bene, subiunxit. Caue Frater: ne sub humilitatis specie mentiaris: scio enim scio: sed expecta modicum, & videbis. Miratus est per plurimum Frater: quomodo tam absentia per spiritum cognouisset. Igitur non post multos dies contempta religione, foras egreditur qui scandalum fecerat Fratri, & à Patre non petierat veniam: nec correctionis debitam receperat disciplinam. Simulque duo in vna illius claruere ruina: æquitas scilicet diuinæ iustitiæ, & perspicacitas spiritus prophetiæ. Qualiter autem absentibus se præsentem exhibuit diuina faciente virtute: euidenter ex superioribus innotescit, si reuocetur ad mentem qualiter absens in curru igneo Fratribus transfiguratus apparuit, & quomodo se Arelatensi capitulo in Crucis effigie præsentauit. Quod factum esse diuina dispositione credendum est, vt ex præsentiæ corporalis apparitione mirabili patenter clarescerer, quam præsens, & peruius spiritus eius luci sapientiæ foret æternæ, quæ omnibus mobilibus mobilior est, & vbique attingens

gens propter sui munditiam per nationes in animas sanctas se transfert, & Dei amicos, & prophetas constituit. Simplicibus, & paruulis sua solet pandere mysteria Doctor excelsus, sicut prius apparuit in Dauid Prophetarum eximio: & post in Apostolorum Principe Petro, & tandem in pauperculo Christi Francisco. Hi enim cum essent litterarum imperitia simplices: facti sunt sancti spiritus eruditione illustres. Is quidem pastor vt gregem pasceret sinagogæ de Ægypto eductum, iste piscator vt sagenam repleret Ecclesiæ multiformitate credentium: hic autem negociator vt margaritam emeret euangelicæ vitæ, venditis, & dispersis omnibus propter Christum.

CAPVT XII.

De efficacia prædicandi, & gratia sanitatum.

FIdelis re vera famulus, & minister Christi Franciscus, vt cuncta fideliter, & perfectè perageret, illis potissimè

virtutem exercitijs intendebat, quæ sacro dictante spiritu, Deo suo magis placere cognouerat. Qua de re contigit illum in magnam dubitationis cuiusdam agoniam incidere: quam multis diebus ab oratione rediens terminandam Fratribus sibi familiaribus proponebat. Quid inquit Fratres consultis, quid laudatis? an quod orationi vacem, an quod prædicando discurram? Siquidem ego paruulus simplex, & imperitus sermone, maiorem orandi accepi gratiam, quam loquendi. Videtur etiam in oratione lucrum, & cumulatio gratiarum, in prædicatione distributio quædam donorum cœlitus acceptorum. In oratione etiam purificatio interiorum affectuum, & vnitio ad vnum verum, & summum bonum cum vigoratione virtutis. In prædicatione spiritualium puluerizato pedum, distractio circa multa, & relaxatio disciplinæ. Tandem in oratione Deum alloquimur: & audimus, & quasi angelicam vitam agentes inter Angelos conuersamur. In prædicatione multa oportet condescensione vti ad homines, & humanæ inter eos viuendo:

do: humana cogitare, videre, dicere, & audire. Sed vnum eſt in contrarium, quod videtur præponderare his omnibus ante Deum: quod videlicet Vnigenitus Dei Filius, qui eſt Sapientia ſumma, propter animarum ſalutem de ſinu Patris deſcendit: vt ſuo mundum informans exemplo verbum ſalutis hominibus loqueretur: quos ſacri Sanguinis, & pretio redimeret, & emundaret lauacro, & poculo ſuſtentaret: nihil ſibi omnino reſeruans quod non in ſalutem noſtram liberaliter erogaret. Et quia debemus omnia facere ſecundum exemplar eorum, quæ videmus in ipſo tanquam in monte ſublimi: videtur magis Deo placitum, quod intermiſſa quiete foras egrediar ad laborem. Cumque per multos dies verba huiuſmodi ruminaret cum Fratribus: certitudinaliter nequibat percipere quid horum ſibi foret, vt Chriſto verè acceptius eligendum. Cum enim miranda noſſet per ſpiritum prophetiæ, hanc per ſe ipſum quæſtionem diſſoluere non valebat ad liquidum: Deo meliùs prouidente: vt prædicationis meritum per ſupernum manifeſta-
re-

retur oraculum, & serui Christi hamilitas seruaretur. Non erubescebat à minoribus parua quærere verus minor, qui magna didicerat à magistro supremo. Studio namque præcipuo solitus erat exquirere: quali via, qualique modo Deo posset secundum ipsius beneplacitum perfectius deseruire. Hæc summa eius philosophia, hoc summum eius desiderium extitit quoad vixit, vt quæreret à sapientibus, & simplicibus perfectis, & imperfectis: paruulis, & grandeuis qualiter ad perfectionis culmen virtuosius peruenire valeret. Assumens itaque duos ex Fratribus misit ad Fratrem Siluestrum; qui Crucem egredientem viderat de ore ipsius, & tunc in montem supra Assisium iugiter orationi vacabat, vt diuinum super dubitatione huiusmodi respõsum perquireret, quod sibi ex parte Domini demandaret. Hoc ipsum demandauit sacræ Virgini Claræ, vt per aliquam puriorem, & simpliciorem de virginihus sub ipsius disciplina degentibus, & ipsa cum sororibus alijs orans: super hoc exquireret Domini voluntatem. Concordauerunt autem

tem mirabiliter in idipsum superno eis reuelante spiritu venerabilis sacerdos & virgo Deo dicata beneplaciti scilicet esse diuini quia Christi præco ad prædicandum exiret. Reuertentibus itaque fratribus, & Dei iuxta quod acceperant indicantibus voluntatem, & exurgens continuo succinxit se, nulla prorsus contracta mora, iter aggressus est. Ibat autem cum tanto feruore, vt diuinum exequeretur imperium, tamque celeriter percurrebat: ac si facta manu Dei super eum nouam induisset e cœlo virtutem. Cum igitur appropinquaret Beuanium ad quendam locum deuenit, in quo diuersi generis auium maxima multitudo conuenerat. Quas cum sanctus Dei vidisset, alacriter cucurrit ad locum, & eas velut rationis participes salutauit. Omnibus vero expectantibus, & conuertentibus se ad eum, ita vt quæ in arbustis erant, inclinatis capitibus cum appropinquaret ad eas insolito modo in ipsum intenderent, vsque ad eas accessit: & omnes vt verbum Domini audirent, solicite admonuit, dicens, fratres mei volucres, multum debetis lau-

dare Creatorem vestrum, qui plumis vos induit, & pennas tribuit ad volandum, puritatem concessit aeris, & sine vestra solicitudine vos gubernat. Cum autem eis hæc & his similia loqueretur: auiculæ modo mirabili gestientes cœperunt extendere colla, protendere alas, aperire rostra, & in illum attente respicere. Ipse vero cum spiritus feruore mirando per medium ipsarum transiens, tunica contingebat easdem, nec tamen de loco aliqua mota est, donec signo crucis facto: & licentia data cum benedictione viri Dei, omnes simul aduolarunt. Hæc omnia contuebantur socij expectantes in via. Ad quos reuersus vir simplex & purus, pro eo quod non hactenus auibus prædicauerat, cœpit se de negligentia inculpare. Exinde prædicando per loca vicina procedens, venit ad castrum quoddam nomine Aluianum, vbi congregato populo, & indicto silentio, propter hyrundines nidificantes in eodem loco, magnisque garritibus perstrepentes audiri vix poterat. Quas vir Dei omnibus audientibus allocutus est dicens. Sorores meæ hyrun-

hyrundines iam tempus est, vt loquar & ego; quia vos vsque modo satis dixistis. Audite verbum Dei tenentes silentium, donec sermo Dei compleatur. At illæ tanquam intellectus capaces subito tacuerunt, nec fuerunt motæ de loco, donec fuit omnis prædicatio consumata. Omnes igitur qui viderunt, stupore repleti glorificauerunt Deum. Istius miraculi fama circumquaque diffusa, multos ad sancti reuerentiam & fidei deuotionem accendit.

In ciuitate nanque Parisiensi scholaris quidam indolis bonæ cum socijs alijs studio diligenter intentus, dum importuna garrulitate cuiusdam infestaretur hyrundinis, dicere cœpit ad socios. Hæc hyrundo vna de illis est, quæ virum Dei Franciscum prædicantem aliquando donec silentium eis imponeret, molestabant: & conuersus ad hyrundinem fiducialiter ait. In nomine serui Dei Francisci præcipio tibi vt ad me veniens continuo conticescas. At illa Francisci audito nomine, quasi viri Dei disciplinis edocta, & statim conticuit, & ipsius manibus tanquam tu-

tæ custodiæ se commisit. Stupefactus scholaris, statim eam libertati restituit, & eius garritum amplius non audiuit.

Alio quoque tempore cum famulus Dei Caietæ semel prædicaret in littore maris, turbis præ deuotione ruentibus: vt eum contingerent. Horrens Christi seruus tantum populorum applausum in vnam hęrentem littori nauiculam prosiliuit solus. Illa vero tanquam si rationis particeps motore moueretur intrinseco sine aliquo remige, cernentibus & mirantibus cunctis, se longius à terra protraxit. Cum autem aliquanto spatio in maris altitudinem secessisset, stetit inter fluctus immobilis, quamdiu vir sanctus turbis expectantibus in littore prædicauit. Cumque audito sermone, & viso miraculo, ac benedictione accepta multitudo recederet; ne ipsum amplius molestaret, nauicula proprio ductu ad terram reuersa est. Quis igitur obstinatæ mentis esset & impię, quod prędicationem Francisci contemneret, cuius miranda fiebat virtute, vt non solum carentia ratione, disciplinam susciperent; verum etiam inanimata corpora tanquam

ani-

animata prædicanti seruirent.

Aderat equidem seruo suo Francisco ad quæcunque pergeret: is qui eum vnxerat & miserat spiritus Domini, & ipse Dei virtus & sapientia Christus, vt sanæ doctrinæ verbis afflueret, & magnæ potentiæ miraculis corruscaret. Erat enim verbum eius, velut ignis ardens, penetrans intima cordis, omniumque mentes admiratione replebat, cum non humanæ inuentionis ornatum prætenderet, sed diuinæ reuelationis afflatum redoleret. Nam cum semel prædicaturus coram Papa, & Cardinalibus ad suggestionem Domini Hostiensis, sermonem quendam studiose compositum commendasset memoriæ, stetissetque in medio, vt ædificationis verba proponeret. Sic obliuioni tradidit omnia vt effari aliquid omninò nesciret. Verùm cum hæc veridica humilitate narrasset, conferens se ad Spiritus sancti gratiam inuocandam, tam efficacibus subito cœpit verbis affluere, tamque potenti virtute illorum mentes virorum sublimium ad compunctionem inflectere, vt aperte clareret quod non ipse, sed Spiritus Domini loque-

loquebatur. Et quoniam primo sibi suaserat opere, quod alijs suadebat sermone, reprehensorem non timens, veritatem fidentissime prædicabat. Nesciebat aliquorum culpas palpare, sed pungere, nec vitam fouere peccantium, sed aspera increpatione ferire. Eadem mentis constantia magnis loquebatur & paruis, eademque spiritus iucunditate paucis loquebatur & multis. Omnis ætas, omnisque sexus, properabat virum nouum mundo cœlitus datum, & cernere, & audire. Ipse vero per diuersas regiones progrediens euangelizabat ardenter, Domino cooperante, & sermonem confirmante sequentibus signis. In virtute namque nominis eius veritate præco Franciscus eijciebat dæmonia, sanabat infirmos, & quod maius est, sui sermonis efficacia obstinatorum mentes ad pœnitentiam molliebat, simulque sanitatem corporibus reddebat & cordibus, sicut aliqua comprobant operum eius exempli gratia inferius annotanda.

In Ciuitate Tuscanella à milite quodam hospitio deuote susceptus, filium

eius

eius vnicum à Natiuitate contractum ad multam ipsius instantiam, manu alleuans, sic subito incolumen reddidit, vt videntibus cunctis, protinus consolidarentur omnia corporis membra, & puer sanus effectus, & fortis confestim exurgeret ambulans, & exiliens, & laudans Deum.

In Ciuitate Narniensi cum paraliticum quendam membrorum omnium destitutum officio, signo Crucis à capite vsque ad pedes ad instantiam signasset Episcopi, perfectè restituit sanitati.

In Episcopatu Reatino puer quidam sic turgidus à quattuor annis, vt nullo modo propria crura cernere posset à matre, cum lachrymis præsentatus eidem, statim vt vir sanctus tetigit eum manibus sacris incolumis est effectus.

Apud Ciuitatem Ortensem puer vnus ita conglomeratus, vt caput pedibus portaret applicitum, & haberet ossa nonnulla confracta, signo Ctucis ad parentum lachrymabiles preces ab eodem suscepto, subito extensus extitit, & illico liberatus.

Mulier quædam Ciuitatis Eugubij am-

bas contractas & aridas habens manus: adeò vt nihil per illas operari valeret, ſigno Crucis ab eodem in nomine Domini ſibi facto, tam perfectam obtinuit ſoſpitatem, quod ſtatim rediens domum, cibos in miniſterium eius & pauperum quaſi altera ſocrus Simonis proprijs manibus prępararet.

Puellæ cuidam in Caſtro Beuanij, oculorum priuatæ luminibus, cum in Trinitatis nomine ſputu ſuo ter ipſius oculos liniuiſſet, lumen concupitum reſtituit.

Mulier quædam Ciuitatis Narnij, oculorum cæcitate percuſſa, ſignum Crucis ab eodem ſuſcipiens, lucem recuperauit optatam.

Bononiæ puer quidam vnum oculorum macula adeò habens obtectum, vt nihil prorſus videre poſſet, nec aliquo iuuari remedio, poſt ſignum Crucis à capite vſque ad pedes per ſeruum Domini ſibi factum viſum recuperauit tam limpidum, vt poſtmodum fratrum Minorum ordinem ingreſſus, ſe longè clarius videre aſſereret de oculo prius infirmo, quam de oculo ſemper ſano.

In Castro Sancti Gemini seruus Dei à quodam deuoto viro susceptus hospitio, cuius vxor à dæmonio vexabatur post orationem factam in virtute obedientiæ imperauit dæmoni vt exiret: eumque potestate Diuina tam subito effugauit, vt verè clarescceret quod obedientiæ sanctæ virtuti, peruicacia dæmonum non obsistat.

In Ciuitate de Castello quidam furibundus & nequam spiritus quandam obsidens mulierem, à viro sancto obedientiæ accepto mandato, indignabundus discessit, mente simul & corpore liberam obsessam prius fœminam derelinquens.

Frater quidam infirmitate tam horribili grauabatur, vt magis esse vexatio dæmonis, quam naturalis infirmitas à pluribus firmaretur. Nam totus sæpè allidebatur, & volutabatur spumans, membris corporis nunc contractis, nunc extensis, nunc plicatis, nunc tortis, nunc rigidis effectis & duris. Quandoque totus extensus & rigidus, pedibus æquatis capiti leuabatur in altum, horribiliter illico relapsurus. Hunc sic miserabiliter & irre-

 me-

mediabiliter ægrotantem plenus miſericordia Chriſti ſeruus commiſerans, bucellam ſibi panis de quo edebat, tranſmiſit. Tantam vero guſtatus panis contulit ægro virtutem, vt deinceps huius infirmitatis moleſtiam non ſentiret.

In Comitatu Aretij cum diebus pluribus mulier quædam laboraſſet in partu, eſſetque iam proxima morti, nullum omninò deſperanti de vita ſupererat remedium niſi Dei. Cùm autem equo vectus propter corporis infirmitatem Chriſti famulus per partes illas tranſitum habuiſſet, contigit reduci animal per villam, in qua mulier torquebatur. Homines vero loci viſo equo, cui vir ſanctus inſederat, extraxerunt frenum vt ſuper ponerent mulieri. Ad cuius contactum mirificum omni remoto periculo, mulier illico peperit cum ſalute.

Vir quidam de Caſtro plebis, religioſus ac timens Deum, cordam apud ſe, qua cinctus fuerat, ſanctus Pater habebat. Cumque multitudo virorum ac mulierum in Caſtro illo varijs infirmitatibus laboraret, ibat per infirmantium domos, & intin-

tincta corda in aqua dabat bibere patientibus, sicque per hunc modum plurimi sanabantur. Sed & de panibus à viro Dei contactis gustantes ægroti, Diuina operante virtute consequebantur celeriter remedia sanitatum. Cum his & alijs multis miraculorum prodigijs præco CHRISTI prædicans corruscaret: attendebatur his quæ dicebantur ab eo, ac si Angelus Domini loqueretur. Excellens namque in ipso prærogatiua virtutum prophetiæ spiritus efficacia miraculorum, oraculum de prædicando cœlitus datum, obedientia creaturarum ratione carentium, vehemens immutatio cordium ad verborum ipsius auditum, eruditio eius à Spiritu sancto præter humanam doctrinam prædicandi auctoritas à summo Pontifice non sine reuelatione concessa, insuper & regulam in qua forma prædicandi exprimitur ab eodem CHRISTI Vicario confirmata, summi quoque regis signacula per modum sigilli corpori eius impressa, tanquam testimonia decem, toti seculo indubitanter affirmant, CHRISTI præconem Franciscum & venerandum officio,&

doctrina autenticum, & admirabilem sanctitate, ac per hoc tanquam vere Dei nuntium CHRISTI euangelium prædicasse.

CAPVT XIII.

De Stigmatibus Sacris.

MOs erat Angelico viro Francisco numquam otiari à bono, quin potiùs instar supernorum spirituum in scala Iacob, aut ascendebat in Deum, aut descendebat ad proximum. Nam tempus sibi concessum ad meritum diuidere sic prudenter didicerat, vt aliud proximorum lucris laboriosis impenderet, aliud contemplationis tranquillis excessibus dedicaret. Vndè cum secundum exigentiam locorum & temporum alienæ condescendisset procurandæ saluti, inquietationibus derelictis turbarum solitudinis secreta petebat, locumque quietis quo liberius Deo vacans, extergeret siquid pulueris sibi ex conuersatione hominum adhæsisset. Biennio itaque antequam spiritum redderet Cœlo, Diuina prouidentia duce,

duce, post labores multimodos perductus est in locum excelsum seorsum, qui dicitur Mons Aluernæ. Cum igitur iuxta solitum morem, Quadragesimam ibidem ad honorem Sancti Archangeli Michaelis ieiunare cœpisset, supernæ contemplationis dulcedine abundantis solito superfusus, ac cœlestium desideriorum ardentiori flamma succensus; supernarum cœpit immissionum cumulatius dona sentire. Ferebatur quidem in altum non vt curiosus maiestatis perscrutator opprimendos à gloria, sed tanquam seruus fidelis & prudens inuestigans beneplacitum Dei cui se conformare omnimode summo peroptabat ardore. Immissum est igitur menti eius per Diuinum oraculum quod in apertione libri Euangelici reuelaretur ei à Christo quid de eo in ipso & de ipso maximè foret acceptum. Oratione itaque cum multa deuotione præmissa, sacrum Euangeliorum Librum de Altari sumptum in Sanctæ Trinitatis nomine aperiri fecit per socium, virum vtique Deo deuotum & sanctum. Sanè cum in Trina libri apertione semper Domini passio occurreret, intelle-

xit vir Deo plenus, quod ſicut Chriſtum fuerat imitatus in actibus vitæ, ſic conformis ei eſſe deberet in afflictionibus & doloribus paſſionis, antequam ex hoc mundo tranſiret. Et licet propter multam auſteritatem vitæ præteritæ cruciſque Dominicæ baiulationem continuam, imbecillis iam eſſet corpore, nequaquam eſt territus, ſed ad Martyrij ſubſtinentiam vigoroſius animatus. Excreuerat quidem in eo inſuperabile amoris incendium boni IESV in lampades ignis atque flammarum, vt aquæ multæ charitatem eius tam validam extinguere non valerent. Cum igitur Seraphicis deſideriorum ardoribus, ſurſum ageretur in Deum, & compaſſiua dulcedine in eum transformaretur, qui ex charitate nimia voluit crucifigi, quodam mane circa feſtum Exaltationis Sanctæ Crucis dum oraret in latere Montis, vidit Seraphim vnum ſex alas habentem tam ignitas quam ſplendidas de Cœlorum ſublimitate deſcendere. Cumque volatu celerrimo perueniſſet ad aeris locum viro Dei propinquum, apparuit inter alas effigies hominis

nis crucifixi in modum crucis manus, & pedes extensos habentis, & cruci affixos. Duæ alæ super caput ipsius eleuabantur, duæ ad volandum extendebantur, duæ vero totum velabant corpus. Hoc videns vehementer obstupuit, mixtumque mœrore gaudium cor eius incurrit. Lætabatur quidem in gratioso aspectu, quo à Christo sub specie Seraphim cernebat se conspici, sed crucis affixio compassiui doloris gladio ipsius animam pertransibat. Admirabatur quam plurimum in tam inscrutabilis visionis aspectu: sciens quod passionis infirmitas cum immortalitate spiritus seraphici nullatenus conueniret. Intellexit tandem ex hoc Domino reuelante, quod ideo huiusmodi visio sic diuina prouidentia suis fuerat præsentata conspectibus, vt amicus Christi prænosceret se non per martyrium carnis, sed per incendium mentis totum in Christi Crucifixi similitudinem transformandum. Disparens igitur visio, mirabilem in corde ipsius reliquit ardorem, sed & in carne non minus mirabilem signorum impressit effigiem. Statim namque in manibus eius & pedi-

bus

bus apparere cœperunt signa clauorum, quemadmodum paulo ante in effigie illa viri crucifixi conspexerat. Manus enim & pedes in ipso medio clauis confixæ videbantur, clauorum capitibus in interiori parte manuum, & superiori pedum apparentibus, & eorum acuminibus existentibus ex aduerso. Erantque clauorum capita in manibus & pedibus rotunda & nigra: ipsa vero acumina oblonga retorta & quasi repercussa, quæ de ipsa carne surgentia carnem reliquam excedebant. Dextrum quoque latus quasi lancea transfixum rubra cicatrice obductum erat, quod sæpe sanguinem sacrum effundens, tunicam & fermoralia respergebat. Cernens autem Christi seruus quod stigmata carni tam luculenter impressa socios familiares latere non possent. Timens nihilominus publicare Domini Sacramentum, in magno positus fuit dubitationis agone, vtrum videlicet quod viderat diceret, vel taceret. Vocauit proinde aliquos ex fratribus, & generalibus verbis loquens, dubium coram eis proposuit, & consilium requisiuit. Quidam vero ex fratribus gratia illumi-

natus,

natus, & nomine intelligens, quod aliqua miranda vidiſſet, pro eo quod videbatur admodum ſtupefactus, dixit ad virum ſanctum, frater non ſolum propter te, ſed etiam propter alios, ſcias tibi oſtendi aliquando ſacramenta diuina. Timendum propterea iure videtur, ne ſi quod pluribus profuturum accepiſti, celaueris: pro talento abſcondito reprehenſibilis iudiceris. Ad cuius verbum motus vir ſanctus, licet alias dicere ſolitus eſſet: ſecretum meum mihi: tunc tamen cum multo timore ſeriem retulit viſionis præfatæ, addens quod is qui ſibi apparuerat, aliqua dixerit, quæ nunquam dum viueret alicui hominum aperiret. Credendum ſane tam arcana illa fuiſſe ſacri illius Seraphim in Cruce mirabiliter apparentis eloquia, quod forte non liceret hominibus ea loqui. Poſtquam igitur verus Chriſti amor in eandem imaginem transformauit amantem quadraginta dierum numero iuxta quod decreuerat in ſolitudine conſumato, ſuperueniente quoque ſolemnitate Archangeli Michaelis: deſcendit angelicus vir Franciſcus de monte ſecum ferens

Cru-

Crucifixi effigiem, non in tabulis lapideis vel ligneis manu figuratam artificis, sed in carneis membris descriptam digito Dei viui. Et quoniam sacramentum regis abscondere bonum est, ideò secreti regalis vir conscius signacula illa sacra pro viribus occultabat. Verum quia Dei est ad gloriam suam; magna reuelare, quæ facit Dominus ipse, qui signacula illa secretè impresserat, miracula quædam aperte per ipsa monstrauit, vt illorum occulta, & mira vis stigmatum, manifesta peteret claritate signorum.

In Prouincia namque Reatina pestis inualuerat valde grauis, quæ oues,& boues omnes sic consumebat crudeliter, quod nullum poterat remedium adhiberi. Vir autem quidam timens Deum nocte fuit per visionem commonitus, vt ad heremitorium fratrum festinanter accederet, & loturam manuum, ac pedum famuli Dei Francisci, qui tunc temporis morabatur ibidem acceptam, super animalia cuncta respergeret. Mane itaque surgens venit ad locum, loturaque huiusmodi per socios sancti viri latenter obtenta, oues & boues

boues languentes ex ea reſperſit. Mirabile dictu. Statim vt aſperſio animalia languida,& in terra iacentia quantumcunque paululum attingebat priſtino recuperato vigore ſurgebant continuo, & tanquam nihil mali ſenſiſſent,ad paſcua feſtinabant. Sicque factum eſt, vt per virtutem mirandam aquæ illius quæ ſacras plagas contigerat, omnis prorſus plaga ceſſaret, peſtilenſque morbus a gregibus fugaretur. Circa præfatum montem Aluernæ antequam vir ſanctus ibi contraheret moram nube ex ipſo monte ſurgente, grandinis violenta tempeſtas fructus terræ conſuetudinarie deuaſtabat. Sed poſt illam apparitionem fœlicem non ſine incolarum admiratione grando ceſſauit, vt cœleſtis illius viſionis excellentiam, & ſtigmatum ibidem impreſſorum virtutem ſerenati præter morem ipſa cœli facies declararet. Contigit quoque eum tempore hyemali propter debilitatem corporis, & aſperitatem viarum hominis vnius pauperum ſubuectum aſello ſub rupis cuiuſdam pro minentis pernoctare crepidine,vt niuis,&noctis ſuperuenientium quoquomodo decli-

clinaret incommoda, quibus præpeditus, ad hospitij locum non valuerat peruenire. Cum autem vir sanctus hominem illum querulosis submurmurantem gemitibus hinc inde se ipsum iactare sensisset tanquam qui tenui operimento contectus, quiescere præ frigoris acerbitate nequibat diuini amoris feruore succensus, manu illum prætensa palpauit. Mirabile certe. Repente illius sacræ manus contactum quæ seraphici calculi gerebat incendium omni fugato frigore tantus in virum intus, & extra calor aduenit, ac si quædam in eum vis flammea ex fornacis spiraculo processisset. Nam illico,& mente, & corpore confortatus, suauius inter saxa, & niues vsque mane dormiuit, quam vnquam in proprio lecto pausauerat, sicut ipse postmodum asserebat. Certis itaque constat inditijs: sacra illa signacula illius impressa fuisse virtute, qui operatione Seraphica purgat, illuminat, & inflammat, cum ipsa forinsecus expurgando à peste salutem, serenitatem,& calorem corporibus efficacia mira conferrent: sicut & post mortem euidentioribus est demonstratum

pro-

prodigijs suo loco posterius annotandis. Ipse verò licet thesaurum inuentum in agro multa diligentia studeret abscondere: latere tamen non potuit, quin aliqui stigmata manuum viderent, & pedum, quamquam manus quasi semper portaret contectas, & pedibus ex tunc incederet calciatis. Viderunt enim dum viueret, fratres plurimi, qui licet essent propter sanctitatem præcipuam viri per omnia fide digni. Tamen ad omnia dubium amouendum, sic esse, ac se vidisse tactis sacrosanctis iuramento firmarunt. Viderunt etiam ex familiaritate quam cum viro sancto habebant aliqui Cardinales, laudes sacrorum stigmatum: prosis & hymnis, & antiphonis, quas ad ipsius ediderunt honorem veraciter inserentes, qui tàm verbo, quàm scripto perhibuerunt testimonium veritati. Summus etiam Pontifex Dominus Alexander cum populo prædicaret coram multis Fratribus, & me ipso affirmauit se dum sanctus viueret, stigmata illa sacra suis oculis conspexisse. Viderunt in morte plusquam quinquaginta Fratres, virgoque Deo deuotissima

Cla-

Clara eum cœteris sororibus suis, & seculares innumeri, ex quibus quemadmodum suo loco dicetur, quamplurimi & obsculati sunt ex deuotionis affectu, & contrectauerunt manibus ad testimo nij firmitatem. Vulnus autem lateris tam solicitè occultauit, vt illud nemo posset nisi furti contueri dum viueret. Vnus etenim Frater,qui ei sedulè ministrare solitus erat, cum pia eum cautela, vt ad excutiendum extraheret tunicam induxisset attentè respiciens vidit plagam, cui etiam tres veloci contactu digitos applicans: tàm visu, quàm tactu vulneris quantitatem agnouit. Cõsimili cautela vidit etiam Frater ille, qui tunc temporis erat Vicarius eius. Frater verò socius mirandæ simplicitatis, dum infirmitatis causa languentes scapulas contrectaret, manu per caputium missa, & casualiter vulneri sacro illapsa, magnum ei dolorem inflixit. Proinde portabat ex tunc femoralia ita facta, vt vsque ad ascellas pertingerent ad vulnus lateris contegendum. Fratres quoque qui illa lauabant, vel tunicam excutiebant pro tempore, quia inueniebant

bant ea sanguine rubricata indubitantèr per euidens signum in cognitionem sacri vulneris peruenerunt, quod postmodum in morte reuelata facie, & ipsi cum alijs plurimis contemplati simul & venerati sunt. Eia nunc strenuissimè miles Christi ipsius fer arma inuictissimi ducis quibus, munitus & insignitus: omnes aduersarios superabis. Fer vexillum regis altissimi, ad cuius intuitum omnes pugnatores diuini exercitus animentur. Fer nihilominùs sigillum summi pontificis Christi,quo verba, & facta tua tamquam irreprehensibilia, & authentica: meritò ab omnibus acceptentur. Iam enim propter stigmata domini IESV, quæ in corpore tuo portas, nemo debet tibi esse molestus,quin potius quilibet Christi seruus omni esse tenetur affectione deuotus. Iam per hæc signa certissima, non duobus aut tribus testibus ad sufficientiam, sed quamplurimis ad superabundantiam comprobata testimonia Dei in te, & per te credibilia facta nimis omne tollunt in fidelibus velamen excusationis, dum credentes in fide stabiliunt, spei fiduciam sursum agunt, & igne chari-

tatis accedunt. Iam verè impleta est prima visio quam vidisti, videlicet quod dux in militia Christi futurus armis deberes cœlestibus, signoque crucis insignibus decorari. Iam in principio tuæ conuersionis crucifixi visio compassiui doloris gladio mentalitèr te transfigens, sed & auditus vocis de cruce tamquam de trono Christi sublimi,&secreto propitiatorio procedentis iuxta quod tuo sacro firmasti eloquio, vera indubitantèr fuisse creduntur. Iam in tuæ conuersionis progressu, & crucem quam vidit Frater Siluester ex ore tuo mirabilitèr procedentem, & gladios in crucis modum tua viscera transfigentes,quos sacer vidit pacificus,teque secundum crucis figuram in aëre subleuatum, cum de crucis titulo sanctus prædicabat Antonius iuxta quod prospexit angelicus vir Monaldus non fantastica visione, sed reuelatione fuisse cœlica conspecta verè creditur,& firmatur. Iam denique circa finem quod simul tibi ostenditur, & sublimis similitudo seraphim,& humilis effigies crucifixi interiùs te incendens, & exteriùs te consignans, tanquam alterum angelum ascen-

ascendentem ab ortu solis, qui signum in te habeas Dei viui, & prædictis dat firmitatem fidei, & ab eis accipit testimonium veritatis. Ecce iam septem apparitionibus crucis Christi in te, & circa te secundum ordinem temporum mirabilitèr exhibitis, & monstratis, quasi sex gradibus ad istam septimam, in qua finalitèr requiescis peruenisti. Christi namque crux in tuæ conuersionis primordio tam proposita, quàm absumpta, & dehinc in conuersationis progressu per vitam probatissimam baiulata in te ipso continuè, & in exemplum alijs demonstrata, tanta certitudinis claritate ostendit, euangelicæ perfectionis apicem te finalitèr conclusisse, vt demonstrationem hanc christianæ sapientiæ in tuæ carnis puluere exaratam, nullus verè deuotus abijciat, nullus verè fidelis impugnet, nullus verè humilis paruipendat, cum sit verè diuinitus expressa, & omni acceptione condigna.

CAPVT XIV.

De patientia ipsius, & transitu mortis.

CHristo iam igitur Cruci confixus Franciscus tam carne, quàm spiritu, non solùm seraphico amore ardebat in Deum, verùm etiam sitiebat cum Christo crucifixo multitudinem saluandorum. Faciebat proinde quoniam propter excrescentes in pedibus clauos ambulare non poterat, corpus emortuum per ciuitates, & castra circumuehi, vt ad crucem Christi ferendam cæteros animaret. Fratribus quoque dicebat. Incipiamus Fratres seruire Domino Deo nostro, quia vsque nunc parum profecimus. Flagrabat etiam desiderio magno ad humilitatis redire primordia, vt leprosis sicut à principio ministraret, corpusque iam præ labore collapsum reuocaret ad pristinam seruitutem. Proponebat Christo duce se facturum ingentia, & fatiscentibus membris spiritu fortis, & feruidus, nouo sperabat certamine de hoste triumphum. Neque enim

lan-

languor vel desideria locum habet, vbi amoris stimulus semper ad maiora perurget. Tanta autem in eo carnis ad spiritum erat concordia, tanta obedientiæ promptitudo, quod cum ille ad omnem niteretur sanctitatem pertingere, ipsa non solùm non repugnaret, sed præcurrere niteretur. Vt autem viro Dei cumulus meritorum accresceret, quæ omnia verè in patientia consumantur, cœpit infirmitatibus multimodis laborare tam grauiter, vt vix in eo membrum aliquod remaneret absque ingenti passionis dolore. Ad hoc tandem per varias, & diuturnas ac continuas ægritudines deductus est, vt consumptis iam carnibus quasi sola cutis ossibus cohæreret. Cumque duris corporis angeretur doloribus, illas suas angustias non pœnarum censebat nomine, sed sororum. Cum autem semel grauiùs solito dolorum vrgeretur aculeis, quidam Frater simplex dixit ad eum: Frater ora Dominum, vt mitiùs tecum agat, manum enim suam plus debito super te grauare videtur. Quo audito, vir sanctus cum eiulatu exclamans ait: nisi noscerem in te simplicem puritatem, tuum

ex nunc abhorrerem consortium, qui ausus fueris circa me diuina iudicia reprehensibilia iudicare. Et licèt totus esset attritus grauis prolixitate languoris proijciens se in terram, ossa debilia duro casu collisit. Et deosculans humum: gratias (inquit) tibi ago Domine Deus de omnibus his doloribus meis, téque mi Domine rogo,vt centuplum,si tibi placuerit,addas; quia hoc erit mihi acceptissimum, vt affligens me dolore non parcas, cum tuæ sanctæ voluntatis adimpletio sit mihi consolatio superplena. Videbatur propterea Fratribus, quod quasi alterum Iob viderent,cui cum languor cresceret carnis,crescebat simul & vigor mentis. Ipse autem obitum suum longè ante præsciuit,dieque transitus imminente, dixit Fratribus sui corporis tabernaculum deponendum in proximo quemadmodum sibi fuerat reuelatum à CHRISTO.Cum itaque per biennium ab impressione sacrorum stigmatum anno videlicèt à sua conuersione vigesimo: multis fuisset angustiantium infirmitatum probatiuis tunsionibus conquadratus, tanquam lapis in supernæ Hierusa-

lem

lem ædificio collocaudus, & tanquam ductile opus sub multiplicis tribulationis malleo ad perfectionem adductus, ad sanctam Mariam de Portiuncula se portari poposcit, quatenus vbi acceperat spiritum gratiæ, ibi redderet spiritum Vitæ. Quo cum fuisset perductus, vt veritatis exemplo monstraret, quod nihil erat illi commune cum mundo in illa infirmitate tam graui, quæ omni languori conclusit super nudam humum se totum nudatum in spiritus feruore prostrauit, quatenus hora illa extrema, in qua poterat adhuc hostis irasci, nudus luctaretur cum nudo. Decubans sic in terra saccina veste deposita, faciem solito more leuauit in cœlum, & intendens illi gloriæ totus, manu sinistra dextri lateris vulnus ne videretur, obtexit, & ait ad Fratres. Ego quod meum est, feci, quod vestrum est, Christus edoceat. Illacrymantibus autem socijs sancti, qui miro fuerant compassionis telo percussi: vnus ex eis quem vir Dei guardianum suum esse dicebat, votum ipsius diuina inspiratione cognoscens, festinus surrexit, & acceptam cum corda, & femoralibus

tunicam pauperculo Christi obtulit dicens, hæc tibi tanquam pauperi commodo, & tu illa suscipias obedientiæ sanctæ mandato. Gaudet ex hoc vir sanctus, & iubilat præ lætitia cordis, quoniam fidem tenuisse dominæ paupertati vsque in finem se vidit; palmasque leuans ad Cœlum, Christum suum magnificat, pro eo quod exoneratus ab omnibus, liber vadit ad ipsum. Fecerat enim hæc omnia paupertatis zelo, vt nec habitum quidem vellet habere, nisi ab alio commodatum. Voluit certè per omnia Christo crucifixo esse conformis, qui pauper, & dolens, & nudus in Cruce pependit. Propter quod, & in principio conuersionis suæ nudus remansit coram Antistite, & in consumatione vitæ nudus voluit de Mundo exire: Fratribusque sibi assistentibus in obedientia charitatis iniunxit, vt cum viderent eum iam esse defunctum per tam longum spatium nudum super humum iacere permitterent, quod vnius milliarij tractum suauiter quis perficere posset. O verè Christianissimum virum, qui & viuens CHRISTO viuenti, & moriens morienti, & mor-

& mortuus mortuo perfecta esse studuit imitatione conformis, & expressa promeruit similitudine decorari. Hora denique sui transitus propinquante fecit Fratres omnes existentes in loco ad se vocari, & eos consolatorijs verbis pro sua morte demulcens, paterno affectu ad Diuinum est hortatus amorem. De patientia & paupertate, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ fide seruandis sermonem protraxit, cæteris institutis sanctum Euangelium anteponens. Circumsedentibus verò omnibus Fratribus, extendit super eos manus in modum Crucis brachijs cancellatis pro eo quòd hoc signum semper amabat, & omnibus Fratribus tam præsentibus, quàm absentibus in Crucifixi virtute ac nomine benedixit. Insuper & adiecit, valete filij omnes in timore Domini, & permanete in eo semper. Et quoniam futura tentatio & tribulatio appropinquat, fœlices qui perseuerabunt in his quæ cœperunt. Ego verò ad Deum propero, cuius gratiæ vos omnes commendo. Suaui huiusmodi admonitione completa, iussit Deo vir charissimus Euangeliorum sibi codicem appor-

portari, & Euangelium secundùm Ioannem quod incipit ab eo loco. Ante diem festum Paschæ sibi legi poposcit. Ipse verò prout potuit in huius Psalmi vocem erupit. Voce mea ad Dominum clamaui, voce mea ad Dominum deprecatus sum, & ad finem vsque compleuit. Me (inquit) expectant iusti, donec retribuas mihi. Tandem cunctis in eum completis mysterijs, anima illa sanctissima carne soluta, & in abyssum Diuinæ claritatis absorta, beatus vir obdormiuit in Domino. Vnus autem ex Fratribus & discipulis eius vidit animam illam beatam sub specie stellæ præfulgidæ à candida subuectam nubecula, super aquas multas in Cœlum recto tramite sursum ferri, tanquam sublimis sanctitatis candore prænitidam, & cœlestis sapientiæ simul & gratiæ vbertate repletam, quibus vir sanctus promeruit locum introire lucis & pacis, vbi cum Christo sine fine quiescit. Minister quoque Fratrum in Terra laboris tunc erat Frater Augustinus vir vtique sanctus & iustus, qui in hora vltima positus, cum iam diu perdidisset loquelam, audientibus qui

asta-

astabant; subito clamauit & dixit. Expecta me Pater, expecta ecce iam venio tecum. Quærentibus Fratribus, & admirantibus multum, cui sic loqueretur; audacter respondit. Nonne videtis Patrem nostrum Franciscum, qui vadit ad Cœlum? Et statim sancta ipsius anima migrans à carne, Patrem est secuta sanctissimum. Episcopus Assisinas ad oratorium Sancti Michaelis in Monte Gargano tunc temporis peregrinationis causa perrexerat; cui Beatus Franciscus apparens nocte transitus sui dixit. Ecce relinquo mundum & vado ad Cœlum. Mane igitur surgens Episcopus socijs narrauit quæ vidit, & Assisium rediens, cum solicite perquisisset, certitudinaliter comperit quod ea hora qua sibi per visionem innotuit: beatus Pater ex hoc mundo migrauit. Alaudæ aues lucis amicæ & crepusculorum tenebras obrescentes, hora transitus sancti viri cum iam esset noctis secuturæ crepusculum, venerunt in multitudine magna super tectum domus; & diu cum insolita quadam iubilatione rotantes, gloria sancti, qui eas ad Diuinas laudes inuitare solitus erat,

tam

tam iucundum quàm euidens testimonium perhibebant.

CAPVT XV.

De canonizatione & translatione ipsius.

FRanciscus igitur seruus & amicus altissimi ordinis Minorum Fratrum institutor, & dux paupertatis professor, pœnitentiæ forma, veritatis præco, sanctitatis speculum, & totius euangelicæ perfectionis exemplar, superna præuentus gratia, ordinato progressu ab infimis peruenit ad summa. Hunc virum mirabilem, vtpotè paupertate prædiuitem, humilitate sublimem, mortificatione viuidnm, simplicitate prudentem, omnique morum honestate conspicuum: quem in vita Dominus mirabiliter effecerat clarum, in morte fecit incomparabiliter clariorem. Beato namque viro migrante à seculo, spiritus ille sacer domum æternitatis ingrediens, fontisque vitæ haustu plenario gloriosus effectus, expressa quædam in cor-

corpore futuræ gloria signa reliquit, vt caro illa sanctissima quæ crucifixa cum vitijs in nouam iam creaturam transierat, & passionis Christi effigiem priuilegij singularitate præferret, & nouitate miraculi resurrectionis speciem præmonstraret. Cernebantur quidem in membris illis fœlicibus claui ex eius carne virtute Diuina mirificè fabrefacti, sicque carni eidem innati, quæ dum à parte qualibet præmerentur, protinus quasi nerui continui, & duri ad partem oppositam resultabant. Inuenta quoque fuit patentius in ipsius corpore non inflicta humanitus, neque facta plaga vulneris lateralis: instar vulnerati lateris Saluatoris, quod Redemptionis & regenerationis humanæ in ipso Redemptore nostro protulit Sacramentum. Erat autem similitudo clauorum nigra quasi ferrum, vulnus autem lateris rubeum & ad orbicularitatem quandam carnis contractione reductum, rosa quædam pulcherrima videbatur. Caro verò ipsius reliqua quæ priùs tam ex infirmitate, quam ex natura ad nigredinem declinabat, candore nimio renitescens illius

lius secundæ stolæ pulchritudinem prætendebat. Membra ipsius adeò mollia & tractabilia se præbebant palpantibus, vt conuersa viderentur in teneritudinem puerilis ætatis, & quibusdam cernerentur euidentibus signis innocentiæ decorata. Cùm igitur in candidissima carne, claui nigrescerent, plaga verò lateralis, vt vernans roseus flos ruberet, mirandum non est si tam formosa & miraculosa varietas iucunditatem & admirationem contuentibus ingerebat. Lachrymabantur Filij pro subtractione tam amabilis Patris, sed & non modica perfundebantur lætitia, dum deosculabantur in eo signacula summi Regis. Miraculi nouitas planctum vertebat in iubilium, & intellectus rapiebat indaginem in stuporem. Erat quippè tam insolitum, tamquè insigne spectaculum contuentibus omnibus & firmamentum Fidei, & incitamentum amoris, audientibus verò admirationis materia, & excitatio desiderij ad videndum. Audito siquidem transitu Patris, & fama diffusa miraculi, accelerans populus confluebat ad locum, vt id cerneret ocu-

lis,

lis, quod à ratione dubium omne repelleret, & affectioni gaudium cumularet. Admissi sunt igitur Assisinates ciues quamplurimi ad Stigmata illa sacra contemplanda oculis, & labijs osculanda. Vnus autem ex eis miles quidem litteratus & prudens Hieronymus nomine, vir vtique famosus & celeber, cum de huiusmodi sacris signis dubitasset, essetque incredulus quasi Thomas, feruentius & audacius coram Fratribus & alijs ciuibus mouebat clauos, sanctique manus, & pedes, & latus manibus proprijs contrectabat, vt dum vulnerum Christi veracia illa signa palpando contingeret de sui, & omnium cordibus omne dubietatis vulnus amputaret. Propter quod & ipse inter alios huius veritatis tam certitudinaliter agnitæ testis constans postmodum effectus est, & tactis sacrosanctis iuramento firmauit. Fratres autem, & filij qui vocati fuerant ad transitum Patris, cum omni multitudine populorum noctem illam in qua almus Christi confessor decessit, sic Diuinis laudibus dedicarunt, vt non defunctorum exequiæ, sed Angelorum excu-

biæ

biæ viderentur. Mane autem facto, turbæ quæ conuenerant, acceptis arborum ramis, & cereorum multiplicatis luminibus, cum hymnis & canticis sacrum Corpus ad Ciuitatem Assisij detulerunt. Transeuntes verò per Ecclesiam Sancti Damiani, in qua virgo illa nobilis Clara, nunc gloriosa in Cœlis, tunc inclusa cum virginibus morabatur, ibique aliquantulum subsistentes sacrum Corpus margaritis cœlestibus insignitum, videndum & obsculandum sacris illis virginibus obtulerunt. Peruenientes denique ad Ciuitatem cum iubilo, pretiosum thesaurum quem portabant in Ecclesia Sancti Georgij cum omni reuerentia condiderunt. In eo siquidem loco puerulus litteras didicit, ibique postmodum primitus prædicauit, postremo ibidem locum primum quietis accepit. Transijt autem Venerabilis Pater ex huius mundi naufragio Anno Dominicæ Incarnationis millesimo ducentesimo vigesimo sexto, quarto nonas Octobris die Sabbati in sero, sepultus in die Dominico. Cœpit autem vir beatus continuo Diuinæ faciei super irradian-

te

te respectu, magnis & multis corruscare miraculis, vt sublimitas sanctitatis eius, quæ ipso viuente in carne ad morum directionem per exempla perfectæ iustitiæ innotuerat mundo, illo iam regnante cum Christo, ad omnem Fidei firmitatem per miracula Diuinæ potentiæ comprobaretur è Cœlo. Cumque in diuersis Orbis partibus gloriosa eius miracula, largaque per ipsum impetrata beneficia plurimos ad Christi deuotionem accenderent, & ad ipsius sancti reuerentiam incitarent, acclamantibus tam linguis sermonum, quam operum, ad aures Summi Pontificis Domini Gregorij Noni, quæ per Seruum suum Franciscum Deus operabatur, magnalia peruenerunt. Sanè cum idem Pastor Ecclesiæ non solum ex miraculis auditis post mortem, verùm etiam experimentis in vità ipsius oculis visis, & manibus contrectatis, sanctitatem eius mirabilem plena Fide certificatus agnosceret, ac per hoc in Cœlis glorificatum à Domino nullatenus dubitaret, vt Christo cuius erat Vicarius, concorditer ageret, hunc in terris reddere celebrem,

tanquam omni veneratione dignissimum pia consideratione disposuit. Ad omnem quoque certitudinem faciendam orbi terrarum, de glorificatione viri sanctissimi, inuenta miracula & conscripta & testibus idoneis approbata examinari fecit per illos, qui minùs inter Cardinales fauorabiles negotio videbantur. Quibus diligenter discussis, & ab omnibus approbatis, de Fratrum suorum & omnium Prælatorum, qui tunc erant in curia, concordi consilio & assensu canonizandum decreuit, veniensque personaliter ad ciuitatem Assisij Anno Dominicæ Incarnationis M. CC. XXVIII. decimo septimo Kalendas Augusti die Dominico, cum maximis, quæ longum foret enarrare solemnijs, Beatum Patrem cathalogo Sanctorum ascripsit. Anno verò Domini millesimo ducentesimo trigesimo conuenientibus Fratribus ad Capitulum Generale Assisij celebratum ad Basilicam in honore ipsius constructam corpus illud Domino dedicatum octauo Kalendas Iunij translatum est. Dum autem ille Sacer transportaretur thesaurus Bulla Regis Altissimi con-

consignatus, miracula plurima ille cuius effigiem præferebat operari dignatus est, vt per ardorem ipsius saluificum affectus traheretur fidelium ad currendum post Christum. Erat re vera condignum, vt quem Deus in vita sibi placentem & dilectum effectum, in Paradisum per contemplationis gratiam transtulerat, vt Enoch, & ad Cœlum curru igneo per charitatis zelum rapuerat, vt Eliam, eius iam vernantis inter flores illos cœlicos plantationis æternæ ossa illa fœlicia, de loco suo pullulatione mirifica redolerent. Porrò sicut vir iste beatus mirandis virtutum signis in vita claruerat, sic à die transitus sui vsque in præsens, per diuersas mundi partes præclaris miraculorum prodigijs diuina se potentia glorificante, corruscat, Nam cæcis, & surdis, mutis, & claudis, hydropicis, & paraliticis, dæmoniacis, & leprosis, naufragis, & captiuis, ipsius meritis remedia conferuntur, omnibusque morbis, necessitatibus & periculis subuenitur. Sed & multis mortuis per ipsum mirificè suscitatis, innotescit fidelibus mirificans Sanctum suum ma-

gnificentia virtutis altiſſimi, cui eſt honor, & gloria per infinita ſecula ſeculorum Amen.

Incipiunt quædam de Miraculis ipſius poſt mortem oſtenſis. Et primo de virtute ſacrorum Stigmatum.

D Omnipotentis Dei honorem, & gloriam, Beati Patris Franciſci poſt glorificationem ipſius in Cœlis aliqua ex approbatis ſcripturus miracula, ab illo præcipuè cenſui ſumendum fore initium, in quo Crucis IESV virtus oſtenditur, & gloria innouatur. Nouus igitur homo Franciſcus nouo, & ſtupendo miraculo claruit, cum ſingulari priuilegio retroactis ſeculis non conceſſo inſignitus apparuit: ſacris videlicet Stigmatibus decoratus, & configuratus in corpore mortis huius, corpori Crucifixi. De quo quicquid humana lingua dicatur, minus erit laude condigna. Totum quidem viri Dei ſtu-

ſtudium tam publicum, quam priuatum circa Crucem Domini verſabatur. Et vt Crucis ſignaculo cordi eius à principio ſuæ conuerſionis impreſſo corpus conſignaret exterius: in ipſa ſe Cruce recludens, habitum pœnitentiæ ſumpſit: Crucis imaginem præferentẽ, quatenus ſicut mens eius intus Dominũ Crucifixũ induerat: ſic & corpus eius indueret arma Crucis, & in quo ſigno Deus poteſtates aëreas debellarat, in eodem ſuus exercitus Domino militaret. Sed & à principio temporis quo Crucifixo militare cœperat, diuerſa circa eum Crucis præfulſere myſteria, ſicut vitæ ipſius conſideranti decurſum clarius innoteſcit, qualiter apparitione Crucis Dominicæ ſeptiformi, tàm cogitatu, quam affectu, & actu, totus fuit in Crucifixi effigiem per ipſius extaticum transformatus amorem. Digne igitur ſummi Regis clementia ſuis amatoribus vltra omnem extimationem hominum condeſcendens ſuę Crucis vexillum ipſius corpori deferendum impreſſit, vt qui mirando fuerat Crucis amore præuentus, mirando etiam fieret Crucis honore mirificus.

ficus, Ad huius stupendi miraculi irrefragabilem firmitatem, non solum videntium, & palpantium testimonia, per omnem modum credibilia, verum etiam apparitiones mirabiles, & virtutes post ipsius obitum corruscantes. Ad omne mentis effugandum nubilum suffragantur. Fœlicis namque recordationis Dominus Gregorius Papa Nonus, de quo vir Sanctus prophetando prædixerat, quod ad dignitatem foret Apostolicam sublimandus, antequam Crucis signiferum cathalogo Sanctorum ascriberet scrupulum quendam dubitationis in corde gerebat de vulnere laterali. Nocte verò quadam sicut ipse fœlix Antistes referebat cum lachrymis: Beatus ei Franciscus quadam faciei prætensa duritia in somnis apparuit, & hæsitationem cordis ipsius redarguens; eleuauit brachium dextrum, detexit vulnus, phialamque poposcit ab ipso, vt scaturientem reciperet sanguinem, qui ex latere defluebat. Obtulit in visione Summus Pontifex phialam postulatam, quæ vsque ad summum sanguine profluente de latere videbatur impleri. Extunc ad il-

illud sacrum miraculum tanta cœpit deuotione affici, & emulatione feruere, vt nullo modo pati posset quod aliquis præfulgentia illa sacra signa superba præsumeret impugnatione fuscare, quin eum seuera increpatione feriret.

Frater quidam Ordine minor, officio prædicator, virtutis, & famæ prærogatiua præpollens, cui firmiter erat de Sancti Stigmatibus persuasum, dum humano sensu miraculi huius apud se rationem perquireret, dubitationis cœpit cuiusdam scrupulo titillari. Cum igitur per dies plurimos sensualitate sumente vigorem, luctamen huiusmodi pateretur, nocte dormienti Sanctus Franciscus pedibus lutulentis apparuit, humiliter, durus, & patienter iratus. Et quæ sunt (ait) ista in te conflictationum certamina, quæ dubitationum sordes? Vide manus meas, & pedes meos. Cumque ille videret manus confixas, lutulentorum pedum Stigmata non videbat. Remoue (inquit) lutum à pedibus meis, & cognosce loca clauorum. Quos cum ille apprehendisset deuotè, lutum sibi videbatur abstergere, locaque

clauorum manibus contrectare. Continuo, vt euigilat, lachrymis irrigatur, & priores affectus quodammodo lutulentos, tàm lachrymarum profluuio, quàm publica confessione detersit.

In Vrbe Roma matrona quædam morum claritate ac parentum gloria nobilis, Sanctum Franciscum in suum elegerat aduocatum, ipsius habens depictam imaginem in secreto cubiculo, vbi patrem in abscondito exorabat. Die vero quadam dum orationi vacaret, considerans imaginem Sancti sacra illa signa Stigmatum non habentem, dolere cœpit non modicum, & mirari. Sed non mirum si in pictura non erat quod Pictor omiserat. Cumque per plures dies, quid causæ foret defectus huiusmodi mente solicita pertractaret. Ecce subito die quadam apparuerunt signa illa mirifica in pictura, sicut in alijs ipsius sui imaginibus pingi solent. Tremefacta illa filiam suam Deo deuotam aduocauit protinus, requirens si absque Stigmatibus vsque tunc imago fuisset. Affirmat illa, & iurat olim sine illis Sacris Stigmatibus extitisse, & nunc

ve-

verè cum Stigmatibus apparere. Verùm quia mens humana semetipsam frequenter impellit, vt cadat, & in dubium reuocat veritatem, subintrat iterum cor mulieris dubitatio noxia, ne forte sic fuisset imago à principio consignata. At Dei virtus, ne primum contemneret miraculum, addidit, & secundum. Continuo namque disparentibus signis illis, nudata priuilegijs imago remansit, vt persequens signum fieret probatio præcedentis.

In Cathalonia quoque apud Ilerdam, accidit virum quendam nomine Ioannem Beato Francisco deuotum, quodam sero per quandam incedere viam, in qua pro inferenda morte latitabant insidiæ, non quidem ipsi, qui inimicitias non habebat, sed alteri cuidam qui videbatur similis eius, & tunc erat in comitatu ipsius. Exurgens autem quidam de insidijs, cum hostem suum hunc esse putaret, tàm letaliter eum plagis plurimis gladiauit, vt nulla prorsus superesset spes recuperandæ salutis. Siquidem primo inflicta percussio humerum cum brachio pænè totum absci-

sciderat ; & ictus alius sub mammilla : tantam reliquerat aperturam, vt flatus inde procedens circa sex candelas simul iunctas extingueret . Cum igitur consilio Medicorum ipsius impossibilis esset curatio, pro eo quod putrescentibus plagis , ex eis fætor tam intolerabilis exhalaret,vt etiam ipsa eius vxor vehementer horreret, nullisque iam humanis iuuari posset remedijs , conuertit se ad Beati Patris Francisci patrocinium quanta poterat deuotione poscendum, quem inter ipsos ictus vna cum Beata Virgine fidentissime inuocaret : Et ecce misero in lectulo calamitatis solitario decubanti (cum Francisci nomen vigilans,& eiulans frequentius replicaret) Astitit quidam in habitu Fratris Minoris, per fenestram , vt ei videbatur ingressus . Qui vocans eum ex nomine, dixit, quia fiduciam habuisti in me , ecce Dominus liberabit te . A quo cum æger quis esset , requireret : Franciscum ille se esse respondit . Et statim appropians vulnerum illius ligaturas resoluit, & eum vnguento per omnes plagas , vt videbatur perunxit . Statim autem vt sensit illarum

sa-

sacrarum manuum: Stigmatum Saluatoris virtute sanare valētium suauem contactū expulsa putredine, restituta carne, & vulneribus solidatis, restitutus est integrè pristinæ sospitati. Quo facto Beatus Pater abscessit. Et ipse sentiens se sanatum, & in vocem diuinæ laudis, & Beati Francisci lætanter erumpens, vocauit vxorem. At illa celerius currens, & stare iam videns quem sepelliendum credebat in crastino, cum esset stupore vehementi perterrita, viciniam totam clamore compleuit. Accurrentes autem sui cum illum niterētur tanquam freneticum in lecto reponere, & ille econtra renitens assereret, & ostenderet se sanatum, tanto sunt stupore attoniti, vt quasi sine mente omnes effecti, fantasticum esse crederent, quod videbant, quia qui pauloante conspexerant plagis atrocissimis laniatum, & totum iam marcidum, plena cernebant incolumitate iocundum. Ad quos ille qui factus fuerat sanus, nolite timere inquit, nolite credere inane, quod cernitis, quia Sanctus Franciscus modo à loco recessit, & illarum Sacrarum manuum tactu me

me

integre ab omni plaga curauit. Crebrescente tandem huius fama miraculi, accelerat populus omnis, & videntes in tam aperto prodigio Stigmatum Beati Francisci virtutem admiratione simul, & gaudio replebantur: Christique signiferum magnis laudum præconijs extollebant. Digne quidem Beatus Pater carne iam mortuus, & viuens cum CHRISTO, præsentiæ suæ ostensione mirabili, & manuum Sacrarum palpatione suaui, vulnerato letaliter viro sanitatem concessit, cum illius etiam in se Stigmata tulerit, qui misericorditer moriens, & mirabiliter surgens, vulneratum genus humanum, & semiuiuum relictum, plagarum suarum virtute sanauit.

Apud Potentiam Apuliæ Ciuitatem erat quidam Clericus Rogerius nomine vir honorabilis, & Ecclesiæ Maioris Canonicus. Hic cum infirmitate quassatus, die quadam Ecclesiam oraturus intrasset, in qua erat imago Beati Francisci depicta, gloriosa Stigmata repræsentans, cœpit de illius sublimitate miraculi tanquam de re omninò insolita, & impossibili dubitare.

Su-

Subito igitur dum mente plagatus interius cogitaret inania, in palma sinistræ manus sub chiroteca grauiter se sensit esse percussum: sonitum audiens percussuræ, velut cum spiculum prosilit de balista, moxque tam vulnere sauciatus, quod sonitu stupefactus chirothecam de manu traxit, vt visu dignosceret, quod tactu perceperat, & auditu. Cumque nulla fuisset prius in palma percussio: conspexit in medio manus plagam: quasi sagittæ percussione inflictam, ex qua tanta vis procedebat ardoris, vt videretur: ex illo deficere. Mirabile dictu. Nullum in chiroteca vestigium apparebat, vt latenti plagæ cordis, latenter inflicti pœna vulneris responderet. Clamat exindè per duos dies, & rugit:dolore grauissimo stimulatus,& increduli cordis velamen explicat vniuersis. Credere se veraciter Sacra Stigmata in Sancto fuisse Francisco fatetur, & iurat, contestans omnis dubitationis abscessisse phantasmata. Orat suppliciter Sanctum Dei per Sacra sibi Stigmata subuenire, & multas cordis preces multo impinguat profluuio lachrymarum. Mirum certè. In-

cre-

credulitate proiecta, sanationem mentis sanatio sequitur corporalis. Omnis quiescit dolor, frigescit ardor, nullum remanet, vestigium percussuræ, sicque factum est vt latens mentis infirmitas per patens carnis cauterium superna prouidente clementia curaretur; menteque sanata, & ipsa caro pariter sanaretur. Fit homo humilis Deo deuotus, Sancto, & Fratrum Ordini perpetua familiaritate subiectus. Huius rei tam solemne miraculum iuramentis firmatum fuit:& litteris sigilli Episcopi munimine roboratis; ipsius ad nos notitia delata peruenit. De sacris ergo Stigmatibus nullus sit ambiguitati locus: nullius in hoc (quia Deus bonus est) nequam sit oculus:quasi huiusmodi doni largitio sempiternæ bonitati non congruat. Si enim illo amore Seraphico multa membra capiti cohærerent Christo: vt & in bello simili armatura inuenirentur condigna, & in regno ad similem forent gloriam subuehenda: nullus hoc sanæ mentis: nisi ad Christi gloriam diceret pertinere.

De

De mortuis suscitatis.

IN Castro Montis Marani prope Beneuentum mulier quædam Sancto Francisco peculiari deuotione cohærens, viam vniuersæ carnis intrauit. Conuenientibus autem Clericis nocte ad exequias, & vigilias cum psalterijs decantandas: subito cunctis cernentibus erexit se mulier super lectum, & vnum de astantibus Sacerdotem patrinum videlicet suũ aduocauit. Dicens, volo confiteri Pater. Ego enim mortua duro eram carceri mancipanda, quoniam peccatum quod tibi pandam: nec dum confessa fueram. Sed orante inquit pro me Sancto Francisco: cui dum viuerem, deuota mente seruiui: redire nunc ad corpus indultum est mihi: vt illo reuelato peccato, sempiternam promerear vitam. Et ecce vobis videntibus postquam illud detexero, ad promissam requiem properabo. Trementer ergo Sacerdoti trementi confessa: post absolutionem receptam, quiete se in lecto collegit, & in Domino fœliciter obdormiuit.

In Castro Pamarco in Montanis Apuliæ posito: patri, & matri vnica erat filia in tenera ætate tenere prædilecta. Quæ infirmitate graui ad mortem perducta: parentes eius successionem aliam non sperantes: se in illa quasi mortuos reputabant. Conuenientibus ergo consanguineis, & amicis ad flebile nimis funus, iacebat mater infœlix ineffabilibus complecta doloribus, & absorta suprema tristitia, de his quæ fiebant nihil penitus aduertebat. Interim Sanctus Franciscus vno tantum socio comitatus apparens desolatam visitare dignatus est fœminam, quam sibi senserat esse deuotam: & pijs eam affatus alloquijs noli flere inquit: nam lucernæ tuæ lumen, quod deploras extinctum: mea tibi est intercessione reddendum. Surrexit continuo mulier, & quæ sibi dixerat Sanctus omnibus manifestans: non permisit extinctum corpus efferri: sed cum magna fide, Sancti Francisci nomen inuocans, & mortuam filiam apprehendens: viuam, & incolumem cunctis videntibus, & mirantibus alleuauit.

Cum Fratres de Noceria peterēt quod-

dam plaustrum à quodam viro Petro nomine,quo aliquantulum indigebant: stultè respondit eis, pro petito subsidio irrogando conuitium, & pro eleemosyna ad honorem Sancti postulata Francisci, in nomen ipsius blasphemiam iaculando. Pœnituit hominem statim insipientiæ suæ, diuino super eum irruente pauore, ne forte vltimo Domini sequeretur: sicut & fuit protinus subsecuta. Nam infirmatus continuo primogenitus eius, paruo elapso spatio spiritum exhalauit. Volutabatur per humum pater infœlix, & Sanctum Dei Franciscum vocare non cessans, cum lachrymis exclamabat. Ego sum qui peccaui, ego qui inique locutus sum: me in persona propria flagellare debuisti. Redde Sancte iam pœnitenti, quod abstulisti impiè blasphemanti. Tibi me reddo, tuis me obsequijs semper expono: nam & deuotum sacrificium laudis pro tui honore nominis semper offeram Christo. Mira res. Ad hæc verba surrexit puer,& planctum prohibens, se morientem eductum de corpore, per Beatum Franciscum deductum asseruit, & reductum.

Cuiusdam Vrbis Romæ Notarij puerulus vix septennis matrem ad Ecclesiam Sancti Marci euntem puerili more sequi desiderans, dum remanere domi compelleretur à matre, per fenestram Palatij se proiecit, & vltima quassatione collisus: continuo spirauit. Mater verò, quæ nondum longè discesserat, ad sonitum corruentis præcipitium pignoris suspicata celeriter redijt, filiumque reperiens tam miserabili casu repente subtractum: protinus sibi ipsi manus iniecit vltrices, ac dolorosis clamoribus totam excitauit viciniam ad lamentum. Frater verò quidam nomine Raho de Ordine Minorum illuc se ad prædicandum conferens, propinquauit ad puerum, & fide plenus ait ad patrem: Credis ne Sanctum Dei Franciscum posse filium tuum à mortuis suscitare: propter amorem, quem semper ad CHRISTVM habuit pro reddenda vita hominibus Crucifixum? Quo respondente se firmiter credere, & fideliter confiteri seruum Sancti in perpetuum se esse futurum, si tantum à Deo munus per ipsius merita recipere mereretur, prostrauit se

Fra-

Frater ille cum Fratre socio in oratione: cæteros qui aderant, excitans ad orandum. Quo facto, cœpit puer aliquantulum oscitare, & apertis oculis, brachijsque eleuatis, se ipsum erexit, & statim coram omnibus ambulauit incolumis, per mirandam Sancti virtutem vitæ simul redditus, & saluti.

In ciuitate Capuæ dum puer quidam super Ripam vulturni fluminis cum pluribus iocaretur: incautus cecidit in profundum, quem fluminis impetus celeriter vorans, sub sabulo mortuum sepeliuit, proclamantibus autem pueris, qui cum eo luserant circa flumen, populosa illuc multitudo conuenit. Cumque vniuersus populus suppliciter, & deuote Beati Francisci merita inuocaret, vt deuotorum sibi parentum fidem aspiciens, prolem à mortis periculo dignaretur eripere, natator quidam procul astans clamoribus auditis, accessit. Et post diutinam inquisitionem, inuocato tandem Beati Francisci subsidio, locum inuenit, in quo limus in modum sepulchri pueri cadauer obtexerat. Quem effodiens, & extra deportans, dolens de-

functum inspexit. Licet autem populus, qui astabat, videret iuuenem mortuum, nihilominus tamen flens, & eiulans proclamabat. Sancte Francisce redde puerum patri suo. Sed & Iudæi, qui venerant, naturali pietate commoti, dicebant, Sancte Francisce redde puerum patri suo. Subito puer lætantibus, & mirantibus cunctis, exurgens incolumis: duci se ad Ecclesiam Beati Francisci suppliciter postulauit, vt gratias illi deuotus exolueret; cuius se nouerat virtute mirabiliter suscitatum.

In ciuitate Suessa in vico qui ad columnas dicitur, repentè quædam corruens domus vnum absorbuit iuuenem, & subito interemit. Viri autem, & mulieres ruinæ sonitu excitati, vndique accurrentes, eleuauerunt hinc inde ligna, & lapides, & miseræ matri mortuum filium reddiderunt. Illa verò amarissimis repleta singultibus, sicut poterat dolorosis vocibus exclamabat. Sancte Francisce Sancte Francisce redde mihi filium meum, non solum autem illa, sed & omnes qui aderant, beati Patris præsidium flagitabant.

Sed

Sed cum non esset neque vox neque sensus, cadauer posuerunt in lectulo ad sepelliendum ipsum diem crastinum expectantes. Mater verò fiduciam habens in Domino per merita Sancti eius, votum emisit, noua se sindone Beati Francisci operturam altare, si filium suum reuocaret ad vitam. Et ecce circa horam noctis mediam cœpit iuuenis oscitare; & calescentibus membris viuus exurgens, & sanus in laudis verba prorumpit. Sed, & clerum qui conuenerat, & populum vniuersum excitauit ad laudes, & gratias Deo, & Beato Francisco cum mentis lætitia persoluendas.

Iuuenis quidam Gerlandinus nomine de Ragusia oriundus vindemiarum tempore ad vineas exiens cum in vase vinario vt vtres impleret, sub torculari se mitteret: repente prægrandes lapides motis in se lignorum struibus, caput ipsius letali percussione quassarunt. Festinauit continuo pater ad filium, & desperans obrutum non adiuuit, sed eum sub onere sicut corruit, sic reliquit. Accurrerunt expeditius vinitores magni clamoris vocem lugubrem audientes, multoque cum pa-

tre pueri dolore completi, extraxerunt iuuenem iam mortuum à ruina: pater verò ipsius IESV pedibus prouolutus, humiliter precabatur, vt filium suum vnicum per Sancti Francisci merita cuius tunc imminebat, solemnitas sibi reddere dignaretur. Ingeminabat preces: vouebat officia pietatis, & Sancti viri corpus se visitaturum cum filio si suscitaretur à mortuis, repromisit. Mirum certè. Continuo puer qui toto fuerat corpore conquassatus, restitutus vitæ, & integræ sospitati: gaudens coram omnibus exurrexit, plangentes obiurgans, & Sancti Francisci suffragijs vitæ se redditum asseuerans.

Quendam alium mortuum in Alemania suscitauit, de quo Dominus Papa Gregorius tempore translationis ipsius Sancti fratres omnes qui ad translationem, & capitulum conuenerant, per Apostolicas litteras certos reddidit, & gaudentes. Miraculi huius seriem, quia ignoraui non scripsi, credens Papale testimonium omnis assertionis excellere instrumentum.

De his quos à mortuis periculo liberauit.

IN confinibus Vrbis vir quidam nobilis Rodulfus nomine, cum Deo deuota vxore, fratres Minores suo recepit hospitio, tam hospitalitatis gratia, quam Beati Francisci reuerentia, & amore. Nocte verò illa in summitate turris dormiens custos castri, cum iaceret super struem lignorum in ipsa muri positorum crepidine, ipsorum soluta conpage in tectum palatij corruit, & exinde super terram. Excitata ad sonitum casus tota familia, & custodis intellecta ruina, dominus castri, & domina cum fratribus accurrerunt. Is verò qui ab alto corruerat, absortus fuerat tam profundo sopore, vt nec ad casum euigilaret iteratę ruinę: nec ad strepitum accurrentis familię cum clamore. Trahentium tandem, & impellentium manibus excitatus conqueri cœpit, quod dulci fuisset quiete priuatus, inter Beati Francisci brachia suauiter assererens se dormisse. Cum verò de casu proprio doceretur ab alijs, & in imò se videret qui in

alto iacuerat, stupens esse factum quod fieri non perceperat, penitentiam se facturum ob reuerentiam Dei, & Beati Francisci coram omnibus repromisit.

In castro Pophis quod in campania positum est, Sacerdos quidam Thomas nomine accessit ad reparandum Ecclesiæ molendinum. Deambulans autem incautè secus extrema canalis quo gurges profundus copioso defluebat influxu, subito casu cauilloso ligno intrusus est, cuius impulsu voluitur molendinum. Cum igitur consertus iaceret in ligno, & super os ipsius quia supinus erat aquarum impetus inundaret, corde tamen quia lingua non poterat S.Franciscum flebiliter inuocabat. Per magnum vero spatium sic illo iacente, ac de vita ipsius iam penitus socijs desperatis in contrariam partem molam cum violentia reuoluerunt, & sic eiectus Sacerdos palpitans volutabatur in aquæ meatu. Et ecce quidam fratrer Minor indutus tunica candida, & fune succinctus cum magna suauitate arreptum per brachium extra flumen eduxit dicens. Ego sum Franciscus, quem inuocasti. Ille verò

sic

sic liberatus nimis obstupuit volensque pedum ipsius osculari vestigia, huc atque illuc anxius discurrebat, quærens à socijs: vbi est ille? quo abijt Sanctus? qua via discessit? Viri autem illi tremefacti proni ceciderunt in terram sublimis Dei gloriosa extollentes magnalia, & virtuosa merita humilis serui eius.

Iuuenis quidam de burgo Celani: pro metendis hærbis exierat ad campestria quædam in quibus vetus latebat puteus, herbis in summo ore virentibus obumbratus, qui quasi per passus quatuor aquarum altitudinem continebat. Segregatim igitur per campum discurrentibus pueris, vnus ex improuiso decurrit in puteum. Absorbente autem profunda fouea corpus, spiritus mentis sursum recurrebat ad Beati Francisci suffragium, clamans in ipso lapsu fideliter, & fidenter, Sancte Francisce adiuua me. Cæteri huc atque illuc se vertentes dum puer alius non compareret, clamore circuitu, & lachrymis requirebant eundem. Comperto tandem quod in puteum cecidisset, festinantes cum gemitibus redierunt ad burgum, in-

dicantes euentum, exposcentes auxilium. Redeuntibus autem illis cum multa hominum turba, demissus vnus per funem in puteum, puerum respexit in aquarum superficie residentem, nihil passum penitus læsionis. Extractus verò de puteo puer, dixit omnibus qui astabant. Quando subito cecidi Beati Francisci patrocinium inuocaui, qui corruenti mihi statim præsentialiter affuit, & manum porrigens leuiter apprehendit, nec vnquam deseruit, donec vna vobiscum de puteo me eduxit.

In Ecclesia Beati Francisci apud Assisium, dum præsente Romana curia prædicaret Dominus Episcopus Hostiensis, qui postmodum Summus Pontifex extitit Alexander, quidam lapis ponderosus, & magnus incaute super pulpitum excelsum, & lapideum derelictus, præ nimietate præssuræ impulsus super caput cuiusdam cecidit mulieris. Extimantes igitur circunstantes, perfecte ipsam iam mortuam, & caput eius totaliter conquassatum, cooperuerunt eam pallio, quo erat amicta, vt sermone finito educeretur extra Ecclesiam lugubre funus. Ipsa vero

se

se Beato Francisco, ante cuius iacebat altare, fideliter commendauit. Et ecce prædicatione finita, mulier coram omnibus adeo surrexit incolumis, vt nullius in ea læsionis vestigium appareret. Sed & quod est amplius admirandum cum per longa tempore vsque ad horam illam dolorem capitis quasi continuum habuisset, plene fuit ex tunc ab omnis morbi molestia liberata, sicut ipsa postmodum testabatur.

Apud Cornetum cum in loco Fratrum ad fusionem campanæ viri quidam conuenissent deuoti, puerulus quidam octennis Bartholomæus nomine existentium quoddam Fratribus laborantibus apportauit. Et ecce subito ventus vehemens concussa domo, hostium portæ graue quidem, & magnum super ipsum puerulum ita valido proiecit impulsu, vt quem tam ingens pondus oppresserat, letali crederetur collisione quassatus. Sic enim totaliter iacebat tumulatus sub pondere, vt nihil exterius appareret. Accurrerunt omnes, qui aderant, Beati Francisci virtuosam dexteram inuocantes. Sed & pater ipsius, qui rigescentibus membris se mouere non po-

terat præ dolore, votis, & voce sancto Francisco filium offerebat. Leuatum est denique funestum pondus desuper puerum, & ecce quem credebant mortuum, quasi suscitatus à somno, lætus apparuit: nullam in se prorsus præferens læsionem. Igitur cum quatuordecim esset annorum, factus est Frater Minor, vir posteà litteratus, & famosus in Ordine Prædicator.

Homines de Lentino lapidem prægrandem absciderunt de monte, qui supponendus erat altari cuiusdam Ecclesiæ Beati Francisci in proximo consecrandæ. Cum autem ferè quadraginta homines lapidem illum superponere vehiculo niterentur repetitis sæpius viribus, super quendam hominem lapis ille cecidit, & in modum sepulchri obtexit. Sed cum mente confusi quid facerent ignorarent: maior pars hominum desperata discessit. Porrò viri decem, qui remanserant lugubri voce sanctum inuocantes Franciscum, ne in suo seruitio sic horrendè mori hominem pateretur: resumpto tandem corde, tanta facilitate lapidem amouerunt, vt nullus dubitaret virtutem affuisse Francisci.

Sur-

Surrexit homo incolumis in omnibus membris, insuper & lumen recuperauit limpidum oculorum, quod habuerat obscuratum, vt omnibus daretur intelligi, quam in rebus desperatis, Beati Francisci merita validæ sint virtutis.

Simile quoddam accidit apud sanctum Seuerinum in Marchia de Anchona. Dum enim lapis prægrandis de Constantinopoli apportatus ad Basilicam Beati Francisci multorum viribus traheretur, rapido lapsu est super quendam trahentium deuolutus. Cumque ille non solum crederetur defunctus, sed etiam totaliter comminutus, assistente sibi Beato Francisco, & lapidem subleuante absque omni læsione sanus, & incolumis lapidis proiecto pondere prosiliuit.

Bartholomæus Caietanus ciuis, cum ad constructione cuiusdam Ecclesiæ Beati Ffancisci non modicum desudaret, ruente trabe quadam infirmiter posita, eiusque opprimente ceruicem, fuit grauiter conquassatus. Ipse verò mortem sibi sentiens imminentem, vti erat vir fidelis & pius, à quodam Fratre viaticum postulauit.

Quod

Quod Frater ille tam celeriter afferre non valens, quia mori subito credebatur: Beati Augustini verba protulit, dicens ei: Crede & manducasti. Sequenti verò nocte Beatus Franciscus cum vndecim Fratribus illi apparuit, & inter vbera portans agniculum, ad lectum eius accessit, vocauitque illum ex nomine dicens: Bartholomæe noli timere, quia non præualebit aduersum te inimicus, qui te in meo seruitio voluit impedire. Hic est agnus, quem tibi dari petebas, quem & propter bonum desiderium suscepisti, cuius etiam virtute consequeris vtriusque hominis sospitatem. Et sic per vulnera manum ducens, ad opus quod cœperat, eum redire præcepit. Qui valdè mane consurgens, & ijs qui eum semi necem reliquerant incolumis, & lætus apparens admirationem intulit & stuporem. Sed & ipsorum mentes ad Beati Patris reuerentiam & amorem, tàm exemplo sui, quàm Sancti miraculo excitauit.

Quidam de Castro Ceperani nomine Nicolaus in manus inimicorum crudelium incidit die quadam. Qui crudelitate fera-

ferali vulneribus eum super vulnera concidentes vsque adeò super miserum sæuierunt: donec vel extinctum crederent, vel protinus extinguendum. Clamauerat autem Nicolaus prædictus cum primos ictus exciperet alta voce, Sancte Francisce succurre mihi, Sancte Francisce adiuua me. Hanc vocem à remotis audierunt quamplurimi, licet auxilium ferre non possent. Deportatus tandem domum, totus suo sanguine volutatus, fiducialiter asserebat se mortem ex illis vulneribus non visurum, nec etiam se tunc sentire dolores, quoniam Sanctus Franciscus sibi succurrerat, & vt pœnitentiam ageret, à Domino impetrauit. Quod & sequens confirmauit euentus. Nam lotus à sanguine, continuò contra humanam spem extitit liberatus.

Filius cuiusdam nobilis in castro Sancti Geminiani valido languore detentus, omnique vlterius desperatus salute, ad extremum vsque perductus est. Riuus etenim sanguinis ab oculis eius emanabat, sicut ex vena brachij assolet ebullire, cœterisque propinquæ mortis veris inditijs,

in

in reliquo corpore apparentibus iudicabatur pro mortuo, sed & pro debilitate spiritus, & virtutis sensus, & motus vsu priuatus, visus est penitus emigrasse. Congregatis autem ex more ad planctum parentibus, & amicis, ac de sola agentibus sepultura: Pater ipsius fiduciam habens in Domino, concito gressu ad Ecclesiam cucurrit Beati Francisci, quæ in eodem erat Castro constructa, & cingulo suspenso ad guttur, cum omni humilitate se prostrauit in terram. Sicquè vota vouens, & multiplicans preces, suspirijs, & gemitibus meruit apud Christum, Sanctum Franciscum habere patronum. Reuersus itaque statìm Pater ad filium, & sanitati restitutum inueniens, luctum in gaudium commutauit.

Simile quiddam meritis Sancti operatus est Dominus circa puellam quandam in Cathalonia de villa nomine Thamarit, & circa aliam de Anchona, quæ cum essent præ nimietate ægritudinis in vltimo spiritu constitutæ, Beatus Franciscus fideliter à parentibus inuocatus, perfectæ continuò restituit sanitati.

Cle-

Clericus quidam de Vico albo nomine Matthæus, veneno mortifero bibito in tantum fuit grauatus, quod loqui aliquo modo non valens, solum finalem exitum expectabat. Sacerdos quidam, vt sibi confiteretur, admonuit, & verbum vnum ab eo extorquere non valuit. Ipse verò in corde suo humiliter Christum orabat, vt per Beati Francisci merita à mortis cum faucibus eripere dignaretur. Moxquè vt confortatus à Domino Beati Francisci nomen fideli deuotione deprompsit, testibus qui aderant, veneno euomito, liberatori suo gratias egit.

De liberatis à naufragio.

IN magno maris periculo positi quidam nautæ, cum per milliaria decem à Portu Barulitano distarent, ingrauescente nimium tempestate, iam de vita dubij anchoras submiserunt. Verum spiritu procellarum mari feruentius tumescente: fractis funibus, & relictis anchoris incerto, & inæquali cursu per æquora vagabantur. Tandem nutu diuino mari

placato, ad resumendas anchoras, quarum funes superius enatabant, toto se conamine parauerunt. Cumque id perficere proprijs viribus non valerent plurimorum Sanctorum inuocato subsidio, multisque iam sudoribus liquescentes, nec vnam per totam diem resumere potuerunt. Aderat autem nauta quidam perfectus nomine, sed moribus imperfectus, qui cum irrisione quadam dixit ad socios. Ecce Sanctorum omnium inuocastis auxilium, & vt videtis, nullus est qui succurrat. Inuocemus istum Franciscum, qui nouellus est sanctus, si quo modo in mare se emergat, & anchoras perditas reddat. Consenserunt cœteri, non irrisoriè, sed veraciter suasioni perfecti, & ipsius obiurgantes irrisorium verbum, firmauerunt cum sancto spontaneum votum: statimque in momento sine aliquo adminiculo natauerunt anchoræ super aquas, quasi ferri natura versa foret in ligneam leuitatem.

Peregrinus quidam inualidus corpore propter febris peracutæ sinthomata, quam fuerat ante perpessus: naui quadam subue-

uectus de vltramarinis partibus veniebat. Ferebatur autem, & ipse ad Beatum Franciscum præcipuo deuotionis affectu, & cum sibi apud cœlestem Regem elegerat aduocatum. Cum igitur nec dum perfectè liber à morbo, sitis angustiaretur ardoribus: deficiente iam aqua, cœpit alta voce clamare. Ite fidenter, haurite poculum mihi, quia Beatus Franciscus vasculum meum aqua repleuit. Mirum certè. Inuenerunt vas aqua repletum, quod fuerat ante vacuum derelictum. Alio verò die cum tempestate suborta operiretur nauis fluctibus, & procellis quateretur perualidis: itaut iam naufragium timerent, cœpit idem infirmus subito clamore vociferari per nauem. Surgite omnes (inquit) & Beato Francisco venienti occurrite. Ecce ad saluandum nos adest. Sicque cum voce magna, & lachrymis in faciem procidens adorauit. Statim ad Sancti visionem omnem sospitatem resumpsit infirmus, & maris fuit tranquillitas subsecuta.

Frater Iacobus Reatinus cum in nauicula parua fluuim quendam cum alijs Fra-

tribus pertransiret, socijs primo super ripa positis, postremò se ad exitum præparabat. Sed modico illo ligno per infortunium reuoluto, Rectore natante Frater mersus est in profundum. Inuocabant Fratres extra positi affectuosis precibus Beatum Franciscum, & vt filio succurreret lachrymosis gemitibus supplicabant. Submersus autem Frater de ventre gurgitis nimis immensi cum ore non posset, corde clamabat vt poterat, implorans pij Patris subsidium. Et ecce auxiliante sibi Beati Patris præsentia, per profundum sicut per aridam ambulabat, & demersam nauiculam capiens, cum ea peruenit ad littus. Mirabile dictu. Vestimenta eius madidata non sunt, nec aquæ gutta proximauit ad tunicam.

Frater Bonauentura nomine cum duobus viris per lacum quendam nauigans, confracta ex parte nauicula propter aquæ influentis impetum, demersus est cum naui & socijs in profundum. Cum autem de lacu miseriç misericordem Patrem Franciscum inuocarent cum multa fiducia, super enatauit subito aqua plena naui-

uicula, & cum eis Sancto præbente ducatum, salubriter peruenit ad portum. Sic & quidam Frater de Esculo submersus in flumine, Sancti Francisci meritis extitit liberatus. Sed & in lacu Reatino cum quidam viri & mulieres in consimili essent periculo constituti, ad inuocationem nominis Sancti Francisci de aquarum multarum periculoso naufragio salubriter euaserunt.

Quidam nautæ Anchonitani periculosa tempestate iactati, submersionis periculum iam videbant. Cumque sic desperati de vita Sanctum Franciscum suppliciter inuocarent, lumen in mari magnum apparuit, & cum ipso lumine tranquillitas concessa diuinitus, ac si Beatus vir sua miranda virtute & ventis imperare posset & mari. Quantis autem miraculorum prodigijs, Beatus hic Pater in mari claruerit & clarescat, quoties ibidem opem tulerit desperatis, nullatenus credo possibile per singula enarrare. Nec mirum, si iam regnanti in Cœlis collatum est imperium super aquas, cui & in hac mortalitate degenti omnis corporea crea-

tura ad ſuam refigurata originem mirabiliter ſeruiebat.

De liberatis à vinculis, & carceribus.

IN Romania græcum quendam cuiuſdam domini ſeruientem, contigit de furto fallaciter accuſari, quem dominus terræ in arcto carcere mandauit includi, & grauiter vinculari. Domina verò domus miſerta ſerui, quem indubitanter credebat à culpa ſibi impoſita innocentem, pro liberatione ipſius apud virum precibus inſiſtebat deuotis. Verùm non acquieſcente viri ſui duritia obſtinata, recurrit domina ſupplex ad Sanctum Franciſcum, & eius pietati voto commendauit inſontem. Protinus affuit miſerorum adiutor, & virum in carcere poſitum miſericorditer viſitauit. Soluit vincula, carcerem fregit, innocentem manibus apprehenſum foras eduxit, & ait. Ego ſum ille, cui domina tua te deuote commiſit. Cumque ille timore magno corriperetur, & pro deſcenſu altiſſimæ rupis voraginem

nem circuiret, subito liberatoris sui virtute inueniens se in plano, rediit ad dominam suam, relataque per ordinem miraculi veritate deuotam dominam ad Christi amorem, & reuerentiam serui eius Francisci feruentius inflammauit.

In Massa Sancti Petri cuidam militi debebat pecuniæ quantitatem pauperculus quidam. Cumque præ inopia facultas non suppeteret persoluendi, captus debitor à milite repetente, misereri sibi orabat suppliciter, dilationem quærens amore Beati Francisci, spreuit superbus miles preces oblatas, & sancti amorem veluti inane quid inaniter vilipendit. Nam ceruicose respondens, tali te (ait) loco recludam, & tali retrudam carcere, quod nec Franciscus nec aliquis te poterit adiuuare. Tentauit quod dixit. Carcerem adinuenit obscurum, in quo hominem vinculatum coniecit. Paulopost affuit Beatus Franciscus & confracto carcere, ruptisque compedibus, illesum hominem reduxit ad propria. Sic fortitudo Francisci militem prædata superbum, captiuum qui se sibi subiecerat, liberauit à malo, militisque

proterui admirando miraculo in mansuetudinem commutauit.

Albertus de Aretio cum in vinculis atrocissimis teneretur pro debitis iniuste ab eo petitis, suam innocentiam Sancto Francisco humiliter commendauit. Ordinem quidem Fratrum Minorum plurimum diligebat, & Sanctum Franciscum inter Sanctos speciali venerabatur affectu. Dixit autem creditor suus voce blasfema quam necFranciscus,nec Deus posset eum de suis manibus liberare. Factum est itaque in vigilia Sancti Francisci cum vinctus ille nihil comedisset, sed ob sancti amorem victum suum cuidam tribuisset egeno, nocte veniente apparuit ei vigilanti Sanctus Franciscus. Ad cuius ingressum vincula de pedibus, & catenæ de manibus ceciderunt. Sponte aperta sunt hostia, prosilierunt tabulæ de solario, & liber abscessit homo, ad propria rediens. Impleuit ex tunc votum, ieiunans vigiliam Beati Francisci, & cereo quem annuatim consueuit offerre in accrescentis deuotionis inditium, annuatim vnam vnciam superaddens.

Re-

Reſidente in ſede Beati Petri Domino Gregorio Nono, quidam Petrus nomine de ciuitate Aliſia, de hæreſi accuſatus, Romæ captus eſt, & de mandato eiuſdem Pontificis ad cuſtodiendum traditus Epiſcopo Tiburtino. Quem ſub pœna Epiſcopatus accipiens, compedibus alligauit, obſcuroque ipſum carcere ne poſſet effugere, fecit includi, panem ei præbens in pondere, & poculum in menſura. Cœpit autem homo ille Beatum Franciſcum ad ſui miſerendum multis precibus & fletibus inuocare, eo quod audierat ſolemnitatis eius iam adeſſe vigiliam. Et quoniam Fidei puritate omnem abdicauerat hæreticæ prauitatis errorem, totaque cordis deuotione adhæſerat fideliſſimo Chriſti ſeruo Franciſco intercedentibus ipſius meritis à Domino meruit exaudiri. Inſtante enim iam nocte ſuæ feſtiuitatis, circa crepuſculum Beatus Franciſcus in carcerem miſeratus deſcendit, & illum ſuo nomine vocans, vt citò ſurgeret imperauit. Qui timore perterritus, quis nam eſſet interrogans, Beatum Franciſcum adeſſe audiuit. Cumque virtute præſen-

tiæ

tiæ viri Sancti, vincula pedum suorum confracta conspiceret cecidisse, & tabulas carceris clauis vltro prosilientibus aperiri, & apertum iter sibi ad exeundum præberi, solutus tamen & obstupefactus fugere nesciebat, sed ad ianuam clamans, custodes omnes perterruit. Qui cum eum liberatum à vinculis Episcopo nunciassent post intellectum ordinem rei, ad carcerem Pontifex deuotus accessit, & manifestè Dei virtutem cognoscens, Dominum adorauit ibidem. Vincula quoque coram Domino Papa & Cardinalibus delata fuerunt, qui videntes quod factum fuerat admirati plurimum benedixerunt Deum.

Guidolottus de Sancto Geminiano falso accusatus fuit, quod veneno interemerat quendam virum, & quod eodem genere mortis, filium eiusdem viri & vniuersam eius Familiam proposuerat enecare. Captus proindè à Potestate terræ grauissimis vinculis aggrauatus, in turri quadam reclusus est. Ipse verò fiduciam habens in Domino, pro sua innocentia quam sciebat, causam commisit Beati

Fran-

Francisci patrocinio defendendam. Excogitante igitur Potestate qualiter criminis obiecti confessionem eliceret per tormenta, qualibusque pœnis confessum faceret interire nocte illa cum mane ad cruciatus deberet adduci, Sancti Francisci præsentia extitit visitatus, & immenso luminis fulgore vsque mane circumdatus, repletusque gaudio & fiducia multa, securitatem euasionis accepit. Aduenerunt mane tortores, & eductum de carcere eculeo suspenderunt, aggrauantes super eum multa pondera ferri. Depositus est pluries, & iterum eleuatus, vt pœna pœnæ succedente citiùs ad confessionem criminis arceretur. Sed spiritu innocentiæ lætabatur in vultu, nullam mœstitiam prætendens in pœnis. Deindè accensus est ignis sub ipso non modicus, nec propterea capillus est læsus, cum tamen capite dependeret ad terram. Tandem bulliente oleo superfusus, virtute patroni cui se commiserat defensandum hæc omnia superauit, & sic dimissus liber saluus abscessit.

De

De liberatis à periculo partus.

QVædam Comitiſſa in Sclauonia, ſicut nobilitate illuſtris, ſic & emula probitatis erga Sanctum Franciſcum deuotione flagrabat, erga Fratres verò ſedula pietate. Tempore verò partus duros perpeſſa dolores, tanta fuit anguſtia moleſtata, vt prolis futurus ortus, præſens videretur matris occaſus. Non videbatur infantem eniti poſſe ad vitam, niſi expiraret è vita, nec tali nixu parere, ſed perire. Subuenit cordi eius Sancti Franciſci fama, virtus, & gloria, excitatur fides, inflammatur deuotio. Conuertit ſe ad auxilium efficax, ad fidum amicum ad deuotorum ſolatium, refugium afflictorum. Sancte Franciſce (inquit) pietati tuæ ſupplicant omnia oſſa mea, & mente voueo quod explicare non poſſum. Mira celeritas pietatis. Finis dicendi, finis fuit dolendi, parturiendi meta, pariendi principium. Statim enim omni ceſſante præſſura partum ædidit cum ſalute. Non fuit immemor voti, non propoſiti refuga. Eccleſiam quandam pulchram con-

construi fecit,& constructam ad Sancti honorem Fratribus assignauit.

In partibus Romanis mulier quædam Beatrix nomine vicina partui, cum per dies quatuor fœtum in ventre portaret extinctum, multis infœlix agitabatur angustijs, & exitialibus doloribus vrgebatur. Mortuus fœtus Matrem cogebat ad mortem, & nondum in lucem productum abortiuum, publicum Matri periculum pariebat. Tentabat Medicorum auxilium, sed omne humanum remedium laborabat in vanum. Sic de primis maledictionibus Euæ copiosius aliquid declinarat in miseram, vt sepulchrum facta conceptus, sepulchrum pro certò proximum expectaret. Fratribus tandem Minoribus per internuncios tota se deuotione committens, suppliciter aliquid de Sancti Francisci reliquijs fide plena poposcit. Contigit nutu Diuino aliquantulum inueniri de corda, qua fuerat Sanctus quandoque præcinctus. Mox vt super dolentem posita corda fuit, omnis facillime solutus est dolor, mortis causa mortuus fœtus emissus, pristina sanitas restituta.

Cu-

Cuiusdam de Caruio nobilis viri vxor Iuliana nomine, pro filiorum morte annos trahebat lugubres, & continue infœlices deplorabat euentus, pro eo quod omnes quos cum præssura portauerat filios, modico intericcto tempore cum vehementiori dolore sepulturæ tradiderat. Cum igitur quatuor mensium conceptum haberet in vtero, magisque propter euentus præteritos de conceptæ prolis sollicitaretur obitu, quam de ortu Beatum Patrem Franciscum pro vita nondum nati fœtus fideliter precabatur. Ecce autem nocte quadam dormienti sibi mulier quædam apparebat in somnijs, formosum puerulum gestans in manibus, illumque lætissime offerebat eidem. Cùm verò illa recipere recusaret, quem statim formidabat amittere, mulier illa subiunxit, secure suscipias, quia quem tuo mœrori compatiens sacer mittit Franciscus, vita viuet, & sospitate gaudebit. Statim euigilans mulier, intellexit per ostensam sibi cœlitus visionem Beati Francisci sibi adesse suffragium; ex tunc abundantiori completa lætitia, pro suscipienda prole

iux-

iuxta promissum multiplicauit preces, & vota promisit. Impletum est denique tempus pariendi, & peperit fœmina masculum, qui iuuenilis robore florens ætatis, tanquam per Beati Francisci merita fomentum susciperet vitæ, incitamentum parentibus præbuit ad Christum, & secundum eius deuotionis affectus. Simile quiddam huic in Tyburis ciuitate Sanctus Pater effecit. Cum enim mulier quædam filias plurimas peperisset, desiderio prolis fatigata virilis, apud Sanctum Franciscum preces ingeminauit & vota. Concepit igitur eius meritis mulier illa, & geminos ei parere dedit, qui pro vno fuerat exoratus.

Apud Viterbium partui propinqua mulier, morti propinquior censebatur, visceralibus tormentata doloribus, & tota calamitosa in infortunijs mulierum. Cumque naturæ succumbente virtute, omnis deficeret artis industria, inuocato Beati Francisci nomine, liberata confestim mulier, partum salubriter terminauit, sed assecuta quod voluit, & oblita beneficij quod accepit, honorem Sancto

non deferens, die natalis ipſius ad opera ſeruilia manus extendit. Et ecce ſubito dextrum brachium ad laborem extenſum inflexibile remanſit & aridum. Quod cum ſtuderet ad ſe reuocare cum altero, vltione conſimili, & illud exaruit. Timore igitur Diuino correpta mulier, reintegrauit votum, vſumque membrorum, quem propter ingratitudinem amiſerat, & contemptum, per miſericordis & humilis Sancti merita, cui ſe iterato deuouit, recuperare promeruit.

Mulier quædam de partibus Aretinis, cum per ſeptem dies partus diſcrimina ſuſtineret, & iam in nigredinem verſa, deſperata eſſet ab omnibus, votum fecit Beato Franciſco, & eius cœpit moriens auxilium inuocare. Emiſſo autem voto, celeriter obdormiuit, viditque in ſomnijs Beatum Franciſcum ſe dulciter alloquentem, ac requirentem vtrum faciem ipſius agnoſceret, & an Antiphonam illam Virginis glorioſæ. Salue Regina miſericordiæ, ſciret, ad honorem huius Virginis recitare. Qua reſpondente ſe habere notitiam de vtriſque. Incipe ait Sanctus

ctus Antiphonam sacram, & antequam compleas, paries cum salute. Ad hanc vocem euigilauit mulier, & cum timore cœpit dicere. Salue Regina misericordiæ. Cumque illos misericordes oculos præcaretur, fructumque commemoraret vteri virginalis, continuo cunctis liberata pressuris infantem peperit speciosum, gratias agens Reginæ misericordiæ, quæ per Beati Francisci merita ipsius fuerat dignata misereri.

De cæcis illuminatis.

IN Conuentu Fratrum Minorum Neapoli: cum quidam Frater Robertus nomine: cæcus annis plurimis extitisset: creuit in oculis eius caro superflua: motum, & vsum impediens palpebrarum. Cum igitur Fratres forenses ad diuersas mundi partes tendentes, ibidem plurimi conuenissent, beatus Pater Franciscus speculum obedientiæ sanctæ: vt eos miraculi nouitate hortaretur ad iter: prædictum Fratrem ipsis præsentibus tali modo curauit. Iacebat nocte quadam Frater

Robertus prædictus æger ad mortem, iamque sibi fuerat anima commendata: & ecce astitit ei beatus Pater cum tribus Fratribus omni sanctitate perfectis, videlicet Sancto Antonio, Fratre Augustino, & Fratre Iacobo de Assisio: qui sicut eum perfectè fuerant secuti dum viuerent, ita & ipsum alacriter comitabantur post mortem. Accipiens cultellum Sanctus Franciscus carnem superfluam resecauit, lumen restituit pristinum, & à mortis eum fauce reduxit: dixitque illi: fili Roberte gratia quam tecum feci, signum est Fratribus ad remotas nationes euntibus, quod ego præcedam eos: & ipsorum dirigam gressus. Vadant inquit gaudenter, & iniunctam obedientiam alacri animo exequantur.

Apud Thebas in Romania, mulier cæca vigiliam Sancti Francisci in pane tantum, & aqua ieiunans, ad Ecclesiam Fratrum Minorum summo mane festiuitatis à viro suo perducta est. Quæ dum Missa celebraretur, in eleuatione Corporis Christi oculos aperuit: clarè vidit, deuotissimè adorauit. In ipsa vero adoratione voce

ma-

magna proclamans, gratias (inquit) Deo & Sancto eius: quia video Corpus Christi. Omnibus, qui aderant in voce exultationis conuersis: post sacrorum expletionem reuersa est mulier in domum suam cum gaudio spiritus, & lumine oculorum. Exultabat quidem mulier non solum, quia lucis corporeæ recuperarat aspectum: verum etiam quia Sacramentum illud mirificum quod est lumen animarum, verum, & viuum respectu primario per Beati Francisci merita fidei suffragante virtute meruerat intueri.

In Campania puer quidam quatuordecim annorum de castro Pophis subita vexatus angustia: sinistrum oculum amisit ex toto. Passionis acerbitas sic de loco suo propulit oculum: quod per octo dies extra neruo relaxato longitudine digiti vnius ad maxillas dependens, penè aridus est effectus. Sed cum sola superesset abscissio: & à medentibus foret penitus desperatus: pater eius ad auxilium Beati Francisci tota se mente conuertit. Non defuit ille indefessus miserorum adiutor precibus supplicantis. Nam oculum ari-

dum mirabili virtute in locum ſuum, priſtinumq; vigorem reſtituit: & lucis optatæ radijs illuſtrauit.

In eadem Prouincia apud Caſtrum magni ponderis lignum ex alto proruit, & cuiuſdam Sacerdotis caput grauiſſimè quaſſans, ſiniſtrum oculum excæcauit. Qui humi deiectus cœpit alta voce Sanctum Franciſcum luctuosè clamare dicens. Succurre Pater Sanctiſſime, vt ad feſtum tuum ire valeam, ſicut Fratribus tuis ire promiſi. Erat enim Vigilia Sancti, qui ſtatim exurgens: peroptimè liberatus, in vocem prorupit laudis, & gaudij: & circumſtantes omnes, qui eius miſeriæ condolebant, in ſtuporem conuertit, & iubilum. Iuit ad feſtum, narrans omnibus: quam in ſe experrus fuerat clementiam, & virtutem.

Vir quidam de Monte Gargano dum in vinea ſua laborans, lignum quoddam ferro ſuccideret proprium percuſſit oculum: & ſic diuiſit per medium: vt quaſi media pars ipſius exterius dependeret. Cumque in tam deſperato periculo deſperaret ſibi poſſe per hominem ſubueniri;

ri: ieiunaturum se in festo Sancti Francisci, si ei succurreret repromisit. Statim in loco debito viri oculum sanctus Dei restituit, sicque diuisum reiunxit: & lumine pristino decorauit: vt nullius læsionis vestigia remanerent.

Filius cuiusdam nobilis viri à natiuitate cæcus, meritis Sancti Francisci lumen accepit optatum. Qui nomen ab euentu sortitus Illuminatus vocatus est. Assumpsit postea cum in ætate esset Ordinem Beati Francisci: accepti beneficij non ingratus, tantumque profecit in lumine gratiæ, & virtutis: vt veræ lucis filius videretur. Tandem beati Patris promerentibus meritis, sanctum initium fine sanctiori conclusit.

In Zachanto quod est Castrum iuxta Ananiam. Miles quidam Girardus nomine, oculorum lumen ex toto perdiderat. Accidit autem vt duo Fratres Minores ab exteris partibus venientes ad domum ipsius hospitaturi diuerterent. Suscepti itaque deuotè propter reuerentiam Sancti Francisci à familia tota, & cum omni benignitate tractati: gratias agentes Deo,

& hoſpiti, ad locum Fratrum deuenere vicinum. Nocte igitur quadam Beatus Franciſcus vni Fratrum illorum in ſomnis apparuit dicens. Surge, feſtina cum ſocio ad domum hoſpitis noſtri: qui Chriſtum, & me ſuſcepit in vobis. Volo enim beneficia rependere pietatis. Cæcus quidem effectus eſt ſuis promerentibus culpis, quas pœnitentiali non ſtuduit confeſſione purgare. Diſparente quoque patre: Frater feſtinus ſurrexit, vt mandatum cum ſocio celeriter adimpleret. Venienteſque ad hoſpitis domum: cuncta quæ viderat alter per ordinem narrauerunt eidem. Stupuit vir ille non modicum, & vniuerſa quæ dicebantur, vera eſſe confirmans: compunctus ad lachrymas, confeſſus eſt libens. Tandem correctione promiſſa, interiorique homine taliter renouato: exteriorem continuo recuperauit aſpectum. Huius miraculi fama circumquaque diffuſa: non ſolum ad reuerentiam Sancti: verum etiam ad confeſſionem humilem peccatorum, & hoſpitalitatis gratiam plurimos incitauit.

De

De liberatis à diuersis infirmitatibus.

APud castrum Plebis, iuuenis quidam mendicus surdus erat, & mutus à natiuitate sua. Qui linguam adeò curtam habebat, ac tenuem: quod multoties exquisita à pluribus, præcisa penitus videretur. Vir quidam Marcus nomine: ipsum propter Deum suscepit hospitio. Qui eum sibi benefacere sentiens, cœpit cum ipso assiduus demorari. Sero quodam cum prædictus vir cœnaret cum coniuge: astante puero coram eis: dixit vxori. Hoc ego maximum miraculum reputarem: si Beatus Franciscus huic auditum redderet, & loquelam. Et adiecit: Voueo Deo quod si hoc Sanctus Franciscus dignabitur operari: propter amorem suum huic puero expensas conferam donec viuet. Mirum certè. Subito lingua creuit: & locutus est dicens: Gloria Deo, & Sancto Francisco, qui mihi loquelam præbuit, & auditum.

Frater Iacobus de Iseo: cum puerulus esset in domo paterna, rupturam incurrit

corporis valde grauem. Superno vero afflatus spiritu, licet esset iuuenis, & infirmus Ordinem Sancti Francisci deuotus intrauit: nulli tamen qua vrgebatur infirmitate detexit. Factum est autem cum corpus Sancti Francisci transferetur ad locum, vbi pretiosus sacrorum ossium, eius nunc thesaurus est conditus: affuit & tunc dictus Frater translationis gaudijs, vt glorificati iam Patris corpori honorem debitum exhiberet. Et appropinquans tumbæ, in qua ossa sacra fuerant collocata: præ deuotione spiritus sacrum tumulum complexatus: subito miro modo ad loca debita partibus reuocatis sanum se sensit: succintorium deposuit, & ex tunc ab omni dolore præterito liber fuit: ab infirmitate quoque consimili. Frater Bartholus de Eugubio: Frater Angelus de Tuderto: Nicolaus Sacerdos de Stichano: Ioannes de Fora: vir quidam de Pisis: & alius de Castro Cisternæ: Petrus quoque de Sicilia: & homo quidam de Castro Spelli iuxta Assisium: & quamplures alij, per Dei misericordiam, & Beati Francisci merita extiterunt mirabiliter liberati.

In

In Maritima mulier quædam mentis alienationem per quinquennium passa: visu, & auditu priuata est: indumenta dilaniabat dentibus, ignis, & aquæ periculum non timebat: & caduci morbi ad summum incurrerat horribilem passionem. Nocte vero quadam cum disponeret sibi diuina misericordia misereri, salutaris fulgore lucis superillustrata diuinitus: vidit Beatum Franciscum super solium sedere sublime: ante quem prostrastata, sanitatem suppliciter exposcebat. Illo vero nondum fauente precibus: firmauit mulier votum: promittens pro Dei amore, ac Sancti petentibus, donec haberet, eleemosynam non negare. Illico Sanctus pactum recognouit, quod olim cum Domino fecerat simile, & signans eam Crucis signaculo: integram sibi restituit sanitatem. A consimili passione puellam quandam de Nursia, & filium cuiusdam nobilis viri, & alios quosdam: relatione viridica compertum est Sanctum Dei Franciscum misericorditer liberasse.

Petrus de Fulgineo ad visitandum limina Beati Michaelis quodam tempore per-

pergens, dum minus reuerenter peregrinationem peregit fontis cuiusdam aquam degustans: à dæmonibus est inuasus. Et exinde per tres annos obsessus, discerpebatur in corpore: pessima loquens, & horrenda prætendens: habens aliquando lucida interualla: beati virtutem quam efficacem audierat ad effugandas aëreas potestates humiliter requisiuit: & ad sepulchrum pij Patris accedens: mox vt illud contigit manu à dæmonibus crudeliter eum discerpentibus mirificè liberatus fuit. Simili etiam modo: mulieri cuidam de Narnio habenti dæmonium misericordia Francisci subuenit: & alijs pluribus, quarum vexationum angustias: & curationum modos longum esset per singula enarrare.

Vir quidam nomine Bonus homo de ciuitate Fani, paraliticus, & leprosus ad Ecclesiam Beati Francisci à parentibus deportatus, vtriusque morbi plenam consecutus est sanitatem. Sed & alius iuuenis quidam Acto nomine de Sancto Seuerino totus leprosus: voto emisso, & ad sepulchrum Sancti delatus: meritis ipsius à le-

pra

pra mundatus est. Habuit quidem Sanctus supra huiusmodi morbo curando præcellentem virtutem: pro eo quod humilitatis,& pietatis amore leprosorũ obsequijs semetipsum humiliter deputarat.

Nobilis quædam mulier Rogata nomine, in Episcopatu Sorano per 23.annos fluxu sanguinis fatigata, sed à quampluribus Medicis quamplurima mala perpessa. Præ nimietate quidem languoris sæpiùs videbatur mulier expirare. Sed siquando fluxus huiusmodi stringebatur, tumescebat corpore toto. Audiens autem quendam puerum Romano sermone canentem miracula, quæ Deus per Beatum Franciscum fuerat operatus, nimio dolore commota, tota prorupit in lachrymas: sicque intra se fide accensa dicere cœpit. O Beate Pater Francisce qui tantis coruscas miraculis, si me digneris ab hac ægritudine liberare: magna tibi accrescet gloria: quoniam adhuc tantum miraculum non fecisti. Quid plura? his dictis, sensit se Beati Francisci meritis liberatam. Filium quoque ipsius Marcum nomine, qui brachium habebat contra-

ctum:

ctum: Sanctus Franciscus voto ad ipsum emisso, sanauit. Fœminam etiam quandam de Sicilia per septennium fluxu sanguinis fatigatam, beatus Christi signifer saluam fecit.

In Vrbe Romana Praxedis quædam nomine Religiositate famosa, quæ à tenella ætate propter æterni Sponsi amorem arcto se carcere per quadraginta iam fere annos abdiderat apud Beatum Franciscum: gratiam promeruit spiritualem. Nam cum die quadam pro rebus opportunis solarium suæ cællulæ conscendisset, & impulsione fantastica corruens, cum fractum haberet pedem cum crure, & humerum appositione debita sequestratum: apparuit ei benignissimus Pater vestimentis gloriæ candidatus, & dulcibus affatibus alloqui cœpit eandem, surge (inquit) filia benedicta, surge ne timeas, & apprehensa manu ipsius alleuans eam, disparuit. Ipsa vero per cellulam suam huc atque illuc se conuertens, putabat se visum videre vsque quo ad clamorem ipsius apportato iam lumine, perfecte se sentiens per Seruum Dei Franciscum esse sanatam,

cuncta quæ acciderant, per ordinem narrauit.

De non obseruantibus festum, & non honorantibus Sanctum.

IN Pitauiæ partibus in Villa quæ Symo: dicitur Sacerdos quidam Reginaldus nomine Beato Francisco deuotus, festum ipsius Parochianis suis indixerat solemniter celebrandum. Vnus autem de populo ignorans Sancti virtutem, sui paruipendit Sacerdotis mandatum. Egressus autem foras in agrum, vt ligna succideret, cum se præparasset ad opus, vocem audiuit huiusmodi ter dicentem: Festum est, operari non licet. Verum cum nec imperio Sacerdotis, nec supernæ vocis oraculo seruilis temeritas frenaretur, addidit diuina virtus ad gloriam Sancti sui sine mora miraculum, & flagellum. Mox enim vt furcam vna manu iam tenens, alteram cum ferreo instrumento leuauit ad opus, sic diuina virtute vtraque manus vtrique instrumento cohæsit, vt ad neutrius dimissionem digitos aliquatenus relaxare valeret. Ex

quo

quo stupefactus nimis, & quid ageret nesciens ad Ecclesiam multis vndique ad videndum prodigium occurrentibus properauit. Vbi mente compunctus ante Altare, quodam ex assistentibus Sacerdote monente (plures quippe ad festum vocati conuenerant Sacerdotes) Beato Francisco humiliter se deuoui: tria sicut ter vocem audierat vota vouens: quod scilicet festum ipsius coleret: quod ad illam in qua tunc erat, Ecclesiam in festo veniret: & quod sancti corpus personaliter visitaret. Mirum certè relatu. Vno emisso voto, vnus digitus factus est liber: ad secundi emissionem solutus est alius: sed tertio facto voto laxatus est tertius: & postmodum tota manus, necnon & altera subsequenter, populo qui iam multus adueнerat: Sancti clementiam deuotissimè implorante. Sic homo pristinæ redditus libertati, per seipsum instrumenta deposuit cunctis laudantibus Deum: virtutemque Sancti mirificam, qui tam mirabiliter percutere poterat, & sanare. Ipsa vero instrumenta vsque hodie coram Altari ad honorem Beati Francisci fabricato

to ibidem in memoriam Sancti dependent. Plura quoque illic, & in locis vicinis patrata miracula, & Sanctum in cœlis ostendunt eximium, & festum ipsius in terris venerabiliter excolendum.

In ciuitate quoque Cenomanensi, dum in solemnitate Sancti FRANCISCI mulier quædam manus ad colum extenderet, & digitis apprehenderet fusum: obrigescentibus manibus, cœperunt digiti magnis ardoribus cruciari. Igitur pœna docente Sancti recognoscens virtutem, corde compuncta cucurrit ad Fratres. Cumque pro salute ipsius deuoti filij sancti Patris clementiam præcarentur, incolumis effecta est statim: nec aliquid læsionis remansit in manibus, nisi ad facti memoriam solum vestigium combusturæ. Simili etiam modo in Campania maiori mulier quædam, & in Villa Oleti mulier altera, & in Castro Pylei tertia; dum Beati Patris festum celebrare contemnerent: præuaricantes primum mirabiliter sunt punitæ, sed postmodum pœnitentes per Sancti Francisui merita mirabilius liberatæ.

Miles quidam de Burgo in Prouincia

Mas-

Massæ : Beati Francisci operibus , & miraculorum signis impudentissimè detrahebat . Inferebat multa opprobria peregrinis ad ipsius memoriam venientibus : & contra Fratres publica garriebat insania. Cum autem semel Sancti Dei gloriam impugnaret , addidit super peccata sua blasphemiam detestandam . Si verum est inquit , quod Franciscus iste sit Sanctus , gladio cadat hodie corpus meum . Si vero sanctus non est, euadam incolumis. Non distulit ira Dei condignum inferre supplicium : cum iam facta fuisset oratio in peccatum . Mora enim modica interiecta , dum blasphemus nepoti suo inferret iniuriam , accepit ille gladium, & patrui visceribus cruentauit . Eodem die mortuus est sceleratus , inferni mancipium, & filius tenebrarum : vt cæteri discerent miranda Francisci opera non blasphematorijs verbis impetere, sed deuotis laudibus honorare .

Iudex quidam nomine Alexander,dùm à Beati Francisci deuotione quos poterat venenata lingua retraheret , diuino iudicio lingua priuatus , per sex annos obmutuit

tuit. Qui cum in eo quod peccauerat torqueretur, alta pœnitudine reuocatus dolebat se contra Sancti miracula oblatrasse. Itaque non perstitit misericordis indignatio Sancti, sed pœnitentem, ac se humilitèr inuocantem restituta loquela recepit, & gratiam. Ex tunc linguam blasfemam consecrauit laudibus Sancti, deuotionem simul, & disciplinam recipiens per flagellum.

De quibusdam alijs miraculis diuersorum generum.

IN Castro Galiani Valuensis Diœcesis: mulier quædam erat nomine Maria, quæ Christo IESV, & Beato Francisco famulatu deuoto subiecta, vna dierum æstiuo tempore exijt, vt manibus conquireret proprijs necessarium victum. Cum igitur feruente nimium æstu, sitis deficere cœpisset ardoribus, omni priuata beneficio poculi pro eo quod in monte arido sola esset, quasi exanimis humi prostrata, patronum suum Sanctum Franciscum inuocabat pio mentis affectu. Dum autem perseueraret

mulier in affectuosa,& humili prece,labore,siti,& ęstu fatigata quamplurimum paululum obdormiuit. Et ecce Sanctus Franciscus adueniens, & eam vocans ex nomine: Surge inquit, & bibe aquam, quæ diuino munere tibi ac pluribus exhibetur. Ad huius vocis auditum surrexit mulier à somno, non modicum confortata, & accipiens silicem, quæ iuxta se erat, radicitus euulsit à terra,effodiensque ligno paruulo circumquaque, viuentem reperit aquam, quæ cum primo videretur paruula stilla, subito diuina virtute creuit in fontem. Bibit itaque mulier,& satiata oculos lauit, quos cum longa priùs haberet ægritudine obumbratos,noua ex tunc sensit luce perfusos. Festinauit ad domum mulier tam stupendum miraculum ad gloriam Sancti Francisci denuntians vniuersis. Concurrerunt vndique multi ad miraculi famam, experientia magistra discentes mirabilem illius aquæ virtutem, dùm ad ipsius contactum confessione præmissa,à varijs morborum cladibus plurimi liberabantur. Perseuerat vsque hodie fons ibi perspicuus, & in honorem Beati Francisci ibidem

dem

dem Oratorium est constructum.

In Hispania apud Sanctum Facundum: viri cuiusdam cerasum arefactam ad virorem frondium, florum,& fructuum contra spem mirabilitèr reuocauit. Incolas quoque Terræ apud Vilesios: à vermium peste corrodentium vineas circumquaque miraculoso suffragio liberauit. Sacerdotis cuiusdam iuxta Palentiam horreum quoddam, quod vermibus frumentarijs repleri quolibet anno solitum fuerat, sibi fidelitèr commendatum penitùs expurgauit. Terram quoque Domini cuiusdam de Petramala in Regno Apuliæ sibi supplicitèr commendatam, ab odiosa peste brucorum penitùs seruauit indemnem, cum tamen in circuitu omnia essent prædicta pestilentia deuorata.

Vir quidam Martinus nomine: cum longè à Castro suo boues minasset ad pascua, crus vnius bouis casu quodam sic fuit desperatè confractum, vt nihil esset sibi de remedio aliquo cogitandum. Dùm autem pro decoratione foret solicitus, & instrumentum, cum quo id faceret non haberet: domum reuersus Beato Francisco bouis

curam reliquit, ipsumque fideli sanctę custodiæ fiducialitèr commendauit: ne antè suum reditum deuoraretur à lupis. Summo itaque mane ad bouem in sylua relictum cum excoriatore reuersus, pascentem ipsũ ita reinuenit incolumen, quod nequaquam crus fractum ab altero discernebat. Gratias egit bono pastori, qui diligentem de boue suo curam habuit, & medelam donauit. Succurrere nouit humilis Sanctus omnibus inuocantibus ipsum: nec quantumcunque paruas necessitates hominum dedignatur. Nàm viro cuidam de Amiterno iumentum restituit furto sublatum. Mulieri cuidam de Interduco catinum nouum in multas partes casu diuisum integrè reparauit. Viro etiam cuidam de Monte Vlmi in Marchia consolidauit vomerem in frustra confractum.

In Sabinensi Diœcesi Vetula quedam octogenaria erat, cuius filia moriens lactenté infantulum dereliquit. Cum igitur anus paupercula plena esset inopia, & vacua lacte, nullaque esset mulier, quę sitienti paruulo lactis stillicidium iuxta quod exigebat necessitas erogaret, quo se verteret vetu-

vetula penitùs ignorabat. Debilitato verò infantulo, nocte quadam omni humano destituta subsidio, ad Beati Patris Francisci auxilium implorandum, lachrymarum imbre perfusa, tota se mente conuertit. Affuit statim innocentis amator ętatis, ego (inquiens) sum Franciscus ò mulier, quem cum tantis lachrymis inuocasti. Pone (ait) mammas tuas in ore pueruli, quoniam abundantèr tibi lac Dominus dabit. Impleuit anus Sancti mandatum, & statim octogenariæ mammæ lactis copiam effuderunt. Innotuit omnibus mirabile Sancti donum, multis tam viris, quàm mulieribus accelerantibus ad videndum. Et quia quod testabantur oculi lingua impugnare non poterat, excitabantur omnes ad laudandum Deum, in Sancti sui virtute mirabili, & amabili pietate.

Apud Spoletum vir, & vxor vnicum habentes filium, quotidiè illum velut hæreditarium opprobrium deplorabant. Brachijs siquidem collo connexis, iunctisque genibus pectori, & pedibus natibus alligatis, non hominis proles, sed monstrum quoddam potiùs videbatur. Vehemen-

tiori mulier ex hoc afflicta dolore, crebris gemitibus clamabat ad Christum Sancti Francisci auxilium inuocando, vt in fœlici sibi, & in tali opprobrio constitutæ succurrere dignaretur. Nocte igitur quadam cum propter huiusmodi tristitiam tristis eam somnus arriperet. Apparuit ei Sanctus Franciscus pijs eam affatibus mulcens, insuper & suadens quod ad locum propinquum suo nomini dedicatum deferret puerum, vt ex aqua putei loci illius in nomine Domini superfusus, plenam reciperet sospitatem. Negligente autem illa Sancti adimplere mandatum. Secundo replicauit id ipsum. Tertio quoque apparens, mulierem cum puero vsque ad ianuam dicti loci præambulo ducatu perduxit. Superuenientes autem nobiles quædam matronæ deuotionis causa ad prædictum locum, eis à muliere præfata diligenter exposita visione, vna cum ipsa puerum fratribus præsentarunt, & haurientes aquam de puteo, earum nobilior proprijs manibus lauit infantem. Statim puer omnibus membris ad sua loca perductis, sanus apparuit, & magnitudo

mira-

miraculi omnibus admirationem induxit.

In castro Chore Hostiensis diœcesis vir quidam sic crus ex toto perdiderat, vt nullo modo progredi, vel mouere se posset. Positus itaque in angustia vehementi, & auxilio disperatus humano: cœpit nocte quadam, ac si præsentem cerneret Beatum Franciscum talem coram eo assumere materiam querelandi. Adiuua me Sancte Francisce recolens meum seruitium, & deuotionem tibi impensam. Nam in asino meo te portaui, sanctos pedes tuos, & sanctas manus tuas osculatus fui, semper tibi deuotus, semper tibi beneuolus extiti, & ecce morior doloris huius durissimo cruciatu. His pulsatus querelis, statim affuit beneficiorum memor, & deuotionis gratus, & vigilanti viro cum vno fratre apparuit. Ad vocationem eius se venisse dixit, & tulisse remedia sanitatis. Tetigit locum doloris cum baculo paruulo, qui figuram thau in se habebat, & fracto mox apostemate, perfectam tribuit sanitatem. Et quod mirabilius est, sacrum signum thau impressum super locum sanati vlceris ad mi-

raculi memoriam dereliquit. Hoc ſigno Sanctus Franciſcus ſuas conſignabat litteras quoties charitatis cauſa ſcriptum aliquod dirigebat. Sed ecce dum per diuerſa miracula glorioſi Patris Franciſci mens narrationis varietate diſtracta decurrit, promerente ipſo crucis glorioſo ſignifero in ſignum ſalutis thau non ſine diuina directione peruenit, vt ex hoc poſſimus aduertere, quod ſicut crux militanti poſt Chriſtum fuit ſublimitas meriti ad ſalutem, ſic & triumphanti cum Chriſto facta eſt firmitas teſtimonij ad honorem. Hoc quippe crucis myſterium magnum, & mirum, in quo chariſmata gratiarum, & merita virtutum, & theſauri ſapientię, & ſcientię tam alta profunditate velantur, vt à mundi ſapientibus, & prudentibus ſit occulta, tam plenè fuit Chriſti paruulo reuelatum, vt omnis vita ipſius non niſi crucis veſtigia ſequeretur, non niſi crucis dulcedinem ſaperet, non niſi crucis gloriam prędicaret. Vere namque in ſuæ conuerſionis principio dicere cum Apoſtolo potuit. Mihi autem abſit gloriari niſi in Cruce Domini noſtri IESV CHRISTI. Non minus

etiam

etiam verè in conuersationis progressu addere valuit. Quicumque hanc regulam secuti fuerint, pax super illos, & misericordia. Verissime autem in consumatione potuit subinferre: Stigmata Domini IESV in corpore meo porto. Sed & illud nos quotidie desideramus ab ipso audire. Gratia Domini Nostri IESV CHRISTI cum spiritu vestro fratres Amen.

Gloriare igitur iam securè in crucis gloria Christi signifer gloriose, quoniam à cruce incipiens secundum crucis regulam processisti, & tandem in cruce perficiens per crucis testimonium quantæ glorię sis in cœlo cunctis fidelibus innotescis. Securè iam te sequantur qui exeunt ex Ægypto, quia per baculum crucis CHRISTI mari diuiso deserta transibunt in repromissam viuentium terram, iordane mortalitatis transmisso, per ipsius crucis mirandam potentiam ingressuri. Quo nos introducat verus populi ductor, & Saluator CHRISTVS IESVS Crucifixus per merita serui sui Francisci. Ad laudem, & gloriam Vnius Dei, & Trini, qui viuit, & regnat in secula seculorum Amen.

INDEX CAPITVM.

CA-

INDEX

INDEX MIRACVLORVM

Post mortem ipsius.

FINIS.

REGESTVM.

* A B C D E F G H I K L M N O P Q R

R O M Æ,
Ex Typographia Camerali, & Vaticana, MDCLXXXVI.

Superiorum permissu.

